

PROGRAMMABEGROTING 2018

Meerjarenraming 2019 – 2021

Aanbieding programmabegroting 2018	1	
Deel 1	BEGROTINGSPERSPECTIEF	3
	Strategie en bestuur	7
	Financiële positie	11
Deel 2	PROGRAMMAPLAN	19
	Programma Mens & Voorzieningen	23
	Programma Wonen & Verkeer	29
	Programma Werk & Economie	35
	Programma Bestuur & Dienstverlening	39
Deel 3	PARAGRAFEN	45
	Bedrijfsvoering	49
	Weerstandvermogen	55
	Lokale heffingen	63
	Financiering	71
	Verbonden partijen	75
	Grondbeleid	89
	Onderhoud kapitaalgoederen	93
Deel 4	BIJLAGEN (ongenummerd)	97
	Overzicht reserves en voorzieningen 2018 - 2021	
	Investeringsprogramma 2018 - 2021	
	Overzicht incidentele lasten en baten 2018 - 2021	
	Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves & voorzieningen	
	Taakveldenbegroting	
	Begrotingsresultaat voor en na reserveringen 2018 - 2021	
	Recapitulatie begrotingsevenwicht 2018 - 2021	
	Verplichte beleidsindicatoren BBV	
	Geprognoseerde balans 2018	
	EMU-saldo	
	Raadsbesluit	

Aanbieding begroting 2018

Geachte voorzitter en leden van de Raad,

Hierbij bied ik u de concept programmabegroting 2018 aan, alweer de laatste begroting van deze regeerperiode. Als ik kijk naar het coalitieakkoord en het daarbij horende uitvoeringsprogramma moet ik constateren dat we goed werk hebben verricht!

In het sociale domein slagen we erin om de zelfredzaamheid, zelfstandigheid en kwaliteit van leven van onze burgers te vergroten. Dit kan alleen door het inzetten van de juiste middelen; enerzijds preventieve maatregelen en anderzijds het up-to-date-houden van ons voorzieningenniveau. Daarnaast zien we een stijging van het aantal jeugdleden in het verenigingsleven, dat mij positief stemt. De jeugd heeft de toekomst, vandaar ook dat wij blijven inzetten op het actief betrekken van jongeren bij de samenleving.

Een belangrijk aandachtspunt blijft taalontwikkeling, teneinde de burgers te kunnen laten participeren op de arbeidsmarkt maar zeker ook in het maatschappelijke leven. Reden om taalontwikkeling te intensiveren.

Ook op het gebied van gezondheid zijn de nodige stappen gezet; de speerpunten uit de nota sport- en beweegbeleid 2015 – 2020 zitten volop in de uitvoering en in 2018 zullen de activiteitenplannen van de programmalijnen gezonde jeugd, gezonde wijk en aandacht voor kwetsbare groepen uit de regionale nota gezondheidsbeleid 2016 – 2019 worden uitgevoerd.

Kijkend naar het fysieke domein dan ben ik blij te constateren dat de komst van studenten vlot verloopt. Project Katzensprung fase 1 zit geheel vol, voor fase 2 bestaat inmiddels een forse wachtlijst en voor het Hekkert-terrein loopt momenteel de vergunningenprocedure. Ik ben er nog steeds van overtuigd dat studenten niet alleen gunstig zijn voor de uitkering uit het gemeentefonds (€ 600 – 950 per woning + student), maar belangrijker nog dan dat, ze bijdragen aan het maatschappelijke en economische leven van de gemeente Vaals. Daarnaast mogen we trots zijn op het vernieuwde Koningin Julianaplein, een pareltje voor het centrum van Vaals, waarbij ik alle vertrouwen heb dat in 2018 de bedrijvigheid in de panden tot ontwikkeling zal komen. Daarmee samenhangend gaan we onderzoeken of het gemeentehuis een alternatieve functie kan bieden, die een meerwaarde moet bieden voor de aantrekkingskracht van het centrum. Ook een kwalitatieve opwaardering van het drielandenpunt is een wens uit ons coalitie-akkoord. Daarvan verwacht ik dat in de aankomende jaren een concreet plan zal voorliggen.

De toeristische sector blijft een belangrijke bron van werkgelegenheid voor Vaals, waardoor ondersteuning van het toerisme zeer belangrijk is. Samen met het ondernemerschap werken we aan een plan voor stadspromotie, dat ertoe moet leiden het imago van Vaals te verbeteren en met daaraan gekoppelde maatregelen Vaals beter op de kaart te zetten.

In 2018 beschikken we over een nieuwe website. Met deze website verbeteren we onze (digitale) dienstverlening en gaan we laten zien wat Vaals te bieden heeft.

Financieel gezien is het gelukt een begroting voor te leggen met een positief saldo in elk jaar. Daarnaast laten wij het volgende college niet achter met tekorten, maar juist met forse begrotingsoverschotten waardoor ruimte bestaat voor nieuw beleid. Dit is ons gelukt door realistisch te begroten, gedegen beleid te voeren, keuzes te maken en geen buitensporige belastingverhogende maatregelen te nemen in de afgelopen jaren. De jaren van crisis zijn voorbij, waarbij het gebruikelijk is dat dit effect voor gemeenten pas later zichtbaar is. Zo ook in deze begroting, waar we in 2018 nog moeten terugvallen op onze reserves, is de verwachting dat de reserves in de jaren daarna weer gevoed kunnen worden.

Met trots bied ik u dan ook deze concept begroting 2018 met het meerjarenperspectief aan, waarbij ik me verheug op een constructief debat.

mr. J.P. Kompier
wethouder Werk & Economie/Financiën

Deel 1

Begrotingsperspectief

	DEEL 1 BEGROTINGSPERSPECTIEF	Programmabegroting Vaals 2018 Begrotingsperspectief
---	---	--

Het eerste deel van deze programmabegroting is bedoeld als een soort samenvatting van de totale programmabegroting. Het geeft de hoofdlijnen van de begroting aan alsmede het (financieel) perspectief waarbinnen deze begroting tot stand is gekomen.

In onderdeel 1 wordt eerst ingegaan op de strategische uitgangspunten voor de lange termijn en wordt een samenstelling gegeven van het huidige gemeentebestuur en de portefeuillevverdeling binnen het college gepresenteerd.

Uiteindelijk worden de begrotingssaldi voor de komende jaren gepresenteerd en een nadere analyse gegeven van de totstandkoming van deze saldi. Daarbij worden de aanpassingen in het bestaande beleid verder uitgesplitst. Tevens wordt aangeduid wat de financiële consequenties van het nieuwe beleid en de nieuwe investeringsprojecten zijn. Ook wordt het dekingsplan nader uiteengezet.

Om een juist inzicht in de financiële situatie te krijgen wordt ook stilgestaan bij de ontwikkelingen in de reservepositie van de gemeente. Verder worden zowel de nieuwe alsook de lopende investeringsprojecten in beeld gebracht. Afgesloten wordt met een overzicht van de zogenaamde (niet geraamde) PM-posten.

De indeling van dit eerste deel is als volgt:

1. Strategie en bestuur
2. Financiële positie

In de programmabegroting wordt met name het beleid voor het komende begrotingsjaar neergezet. Dit beleid staat echter niet op zichzelf. Het komt voort uit het politiek akkoord 2014 – 2018 waarin de raad de kaders en ambities voor de middellange termijn heeft vastgelegd. Dit politiek akkoord is weer gebaseerd op de strategische visie Vaals 2020.

1.1 Strategische visie

De Strategische Visie Vaals 2020 is leidend voor koers, beleid, activiteiten, projecten en dagelijkse uitvoering in de gemeente Vaals. De Strategische Visie is weliswaar al in 2008 vastgesteld, maar heeft desondanks nog niets aan urgentie en onderscheidend vermogen verloren. Dat is vooral te danken aan het feit dat wij de Strategische Visie als een dynamische agenda hanteren met een zodanige flexibiliteit, dat we optimaal in kunnen spelen op structurele ontwikkelingen. Het Politiek Akkoord 2014-2018 kenmerkt zich vooral door het zoeken naar en benadrukken van integraliteit en samenhang tussen de strategische doelen c.q. ambities en de concrete beleidsbesluiten. Het College streeft naar verdieping binnen het beleid door maximaal te sturen op resultaat, de maatschappelijke effecten centraal te stellen en, indien nodig, het beleid bij te stellen om nóg meer resultaat, nóg meer effecten te realiseren. Daarbij heeft het College een open oog voor de complexe, veranderlijke werkelijkheid, waarin de mens centraal dient te staan en niet de (gemeentelijke) processen en structuren.

Onze burgers, ondernemers en bezoekers zijn gebaat bij een sterke sociale cohesie, een evenwichtig gebruik van het buitengebied, een opwaardering van de woonomgeving, een versterkte oriëntatie op het ons omringende binnen- en buitenland, het versterken van de unieke toeristische kwaliteiten van Vaals, bij een sfeervol en levendig centrum, bij een evenwichtige bevolkingsopbouw en bij een optimale positie op de arbeidsmarkt. Deze opsomming, rechtstreeks uit de Strategische Visie, toont aan dat onze strategische ambities springlevend zijn.

Wij kiezen voor een autonoom Vaals. Wij zien bij de invoering van de decentralisaties in het sociaal domein de voordelen van een compacte gemeente treffend geïllustreerd: inlevingsvermogen, snelheid, maatwerk, korte en directe lijnen tussen ons en onze burgers. Een gemeente die innovatief en onderscheidend wil werken. Overigens sluiten wij daarbij niet de ogen voor de voordelen die het opschalen van functies kan hebben, mits die opschaling voordelen oplevert voor ons beleid én onze burgers.

In 2011 zijn wij een Cittaslow-gemeente geworden. Cittaslow is een keurmerk dat slechts wordt uitgereikt aan gemeenten van minder dan 50.000 inwoners, die op het gebied van leefomgeving, landschap, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. De uitgangspunten in de strategische visie sluiten dan ook naadloos aan bij het Cittaslow-gedachtegoed en is een extra impuls bij ons streven naar het bewaken en versterken van de eigen identiteit van Vaals.

VISIE:

De gemeente Vaals anno 2020 is een aantrekkelijke woon- en leefgemeente, met een internationaal karakter dat met name op Aken georiënteerd is. De inwoners van onze gemeente merken duidelijk de voordelen van het leven in de "Euregio". De dynamische leefgemeenschap bestaat uit een evenwichtig opgebouwde, zelfredzame en pluriforme bevolking, waarin de onderlinge verbondenheid groot is. De leefbaarheid van de gemeenschap en de aantrekkelijkheid van de woonomgeving wordt aangedreven door een sterke economische motor. Deze motor draait op de samenhang en kwaliteit van het unieke Drielandenpunt, het hoogwaardig buitengebied met aantrekkelijke kleine kernen en de monumentale historische kern met een attractief winkelcentrum.

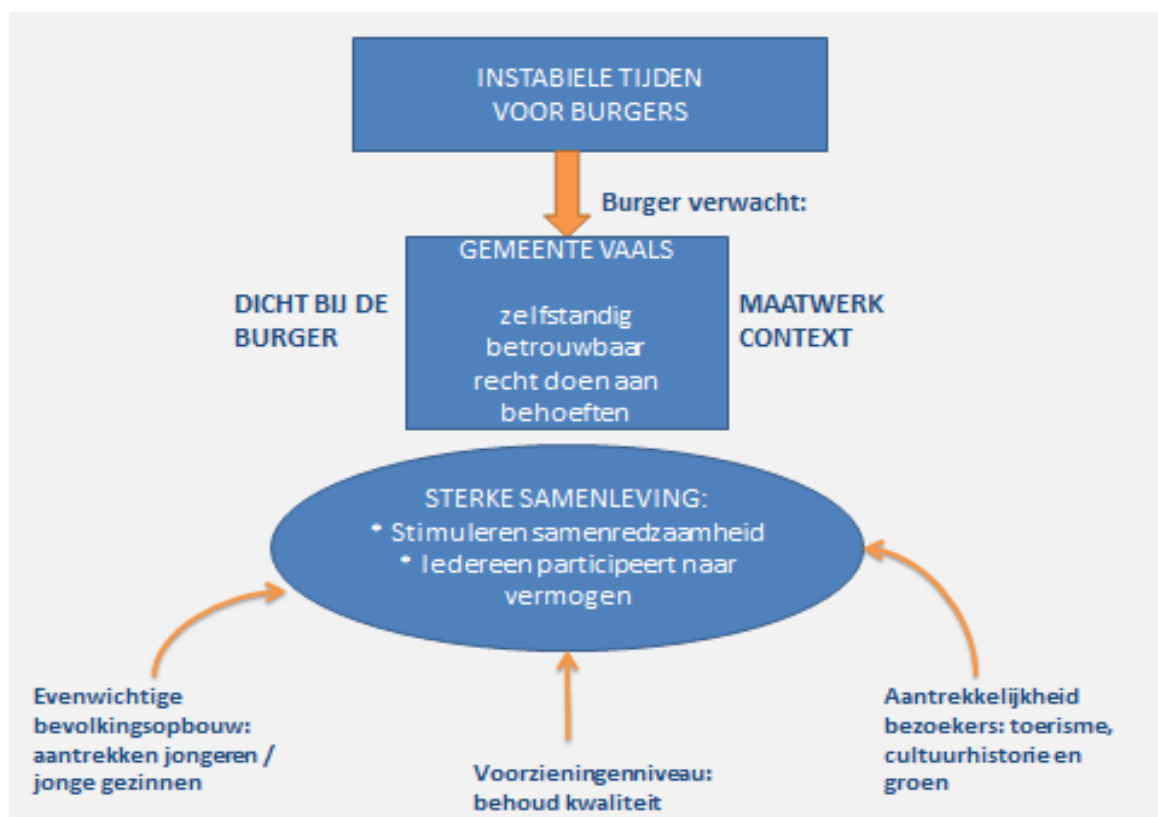
1.2 De ambities van de gemeente Vaals

De genoemde visie is kernachtig weergegeven. Aan deze kernachtige visie zijn diverse ambities gekoppeld, die een meer concrete vertaling van de visie vormen. Door het verwezenlijken van de ambities realiseren we, voor zover we daar als gemeente invloed op kunnen uitoefenen, het beeld dat we met deze toekomstvisie beogen. De ambities vormen een samenhangend geheel van beleidslijnen, waarbinnen de toekomstige plannen en projecten zich zullen bewegen om de visie waar te kunnen maken. Onderstaand wordt dit schematisch weergegeven.

Uit dit schema blijkt de (noodzaak van de) onderlinge verbondenheid van onze toekomstplannen. Deze strategische visie vormt een integraal concept om de toekomst tegemoet te treden. Alle hierin verwoorde ambities zijn gericht op het instandhouden van de gemeenschapszin, zich uitend in een goede leefbaarheid van onze samenleving.

Ten tijde van de bezuinigingendiscussies met uw raad in 2015 is schematisch geschetst, welke lijn het College voor ogen heeft de komende jaren. Dit schema ziet als volgt uit:

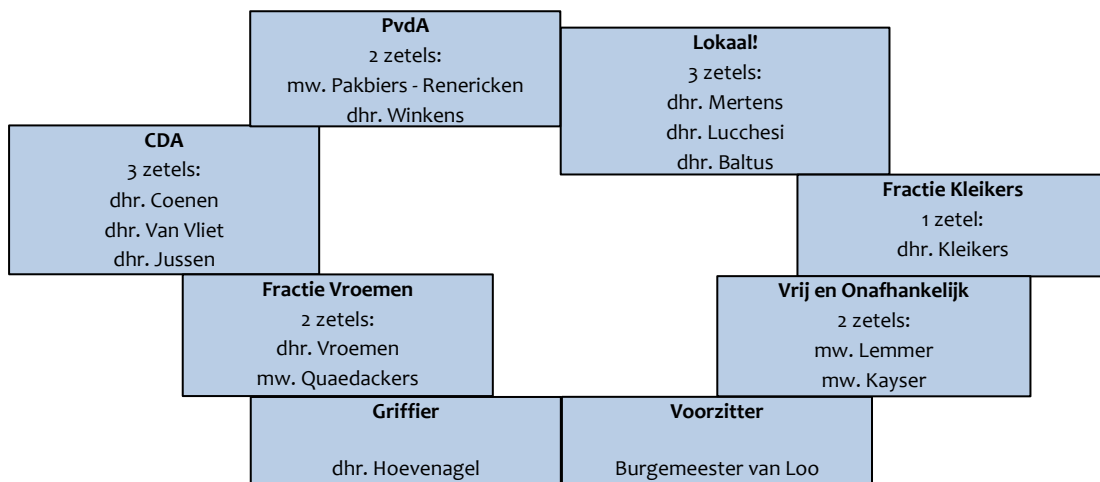
1.3 Sturen op effecten

In deze begroting ziet u een vervolgstap van de kwaliteitsslag in de producten van de P&C-cyclus: kadernota, bestuursrapportages, jaarrekening en begroting. Doel van deze kwaliteitsslag is om minder op activiteiten en instrumenten en meer op effecten en resultaten te sturen. Vaak zit het probleem niet zozeer in het formuleren van de doelen en daaruit voortvloeiende resultaten en effecten, maar veel meer in het kwantitatief en kwalitatief benoemen van de relevante indicatoren waarmee we kunnen meten of we de resultaten en effecten daadwerkelijk realiseren. De voorbereidingen op de kwaliteitsslag lopen al enige tijd. Het instrumentarium zal de komende jaren verder worden verbeterd.

1.4 Gemeentebestuur

De samenstelling van het hoogste bestuursorgaan, de gemeenteraad, ziet als volgt uit:

Gemeenteraad Vaals 2014 - 2018

Na de verkiezingen is een coalitie gevormd door de fracties V&O, Lokaal! en PVDA. Vanuit deze coalitie zijn 3 wethouders (1 per fractie) door de raad benoemd, die samen met de burgemeester het College van burgemeester en wethouders vormen. Binnen dit College is de volgende portefeuillevreiding tot stand gekomen.

College van burgemeester en wethouders 2014 - 2018			
Burgemeester: dhr. van Loo Voorzitter	Wethouder dhr. Kompier Lokaal!	Wethouder dhr. Kersten Partij van de Arbeid	Wethouder dhr. De Graauw Vrij en Onafhankelijk
Bestuur & Dienstverlening	Werk & Economie	Wonen & Verkeer	Mens & Voorzieningen
Algemene gemeentelijke belangen – openbare orde en veiligheid – brandweer / rampenbestrijding – kwaliteit en eenheid van beleid – burgerzaken/-participatie – dienstverlening – handhaving – communicatie en voorlichting – regionale samenwerking – grensoverschrijdende zaken – Cittaslow	Toerisme en recreatie – economie en ondernemerschap – evenementen – markten en kermissen – grensoverschrijdende werkgelegenheid – sociale zaken / minimabeleid – decentralisatie participatiewet – duurzaamheid – gemeentefinanciën – beleidscyclus – bedrijfsvoering – personeel	Wonen en volkshuisvesting – ruimtelijke ordening – studentenhuisvesting – monumentaal erfgoed – natuur en landschap – milieu en afval – verkeer en vervoer – infrastructuur – parkeren – openbare werken – begraafplaatsen	Decentralisatie WMO – decentralisatie jeugdzorg – breed welzijn – algemeen maatschappelijk werk – actief burgerschap – zorg voor jong en oud – gezondheidszorg – sport – onderwijs en educatie – kunst en cultuur – verenigingen en vrijwilligers

Ontwikkelingen

Richtinggevend voor het beleid zijn de bevolkingsopbouw en –prognose, de Sociale Economische Status (SES) waarde, het beleid van de rijksoverheid (decentralisatie en financiering sociaal domein), de veranderende behoefte van de zorgvrager en de mate waarin de samenleving zelf deze behoeften kan vervullen.

Er is een verschuiving in de leeftijdsopbouw van onze samenleving zichtbaar. Minder jongeren en meer ouderen. De grijze druk (verhouding aantal personen 65 en ouder en het aantal personen tussen 15-64 jaar) is gestegen van 35,8 % in 2012 naar 42,9% in 2017.

De zogenaamde groene druk (het aantal jongeren (0-14 jaar) ten opzichte van het aantal personen tussen 15 – 64 jaar) is sinds 2012 in mindere mate gedaald: van 18,1% naar 17,1%. Minder jongeren heeft directe gevolgen voor het aantal leerlingen dat de scholen bezoekt en het aantal potentiële leden van verenigingen.

Bevolkingsopbouw per 1 januari	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bevolking leeftijd -4 jaar	301	324	329	321	307	317
Bevolking leeftijd 5-9 jaar	354	329	303	313	346	352
Bevolking leeftijd 10-14 jaar	490	459	434	427	408	368
Subtotaal bevolking leeftijd -14 jaar	1.145	1.112	1.066	1.061	1.061	1.037
Bevolking leeftijd 15-24 jaar	924	980	954	955	937	1.041
Bevolking leeftijd 25-34 jaar	828	830	801	810	801	814
Bevolking leeftijd 35-44 jaar	1.169	1.088	1.036	980	967	918
Bevolking leeftijd 45-54 jaar	1.758	1.762	1.742	1.715	1.634	1.595
Bevolking leeftijd 55-64 jaar	1.655	1.662	1.658	1.678	1.686	1.702
Subtotaal bevolking leeftijd 15-64 jaar	6.334	6.322	6.191	6.138	6.025	6.070
Bevolking leeftijd 65-74 jaar	1.318	1.357	1.400	1.460	1.464	1.469
Bevolking leeftijd 75-84 jaar	703	715	757	754	791	842
Bevolking leeftijd 85+ jaar	249	265	271	281	291	292
Subtotaal bevolking leeftijd 65+	2.270	2.337	2.428	2.495	2.546	2.603
Bevolking totaal	9.749	9.771	9.685	9.694	9.632	9.710
Groene druk (-14 t.o.v. 15-64 jaar) [%]	18,1%	17,6%	17,2%	17,3%	17,6%	17,1%
Grijze druk (65+ t.o.v. 15-64 jaar) [%]	35,8%	37%	39,2%	40,6%	42,3%	42,9%

Bron: [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) 2017

In een 2016 gepubliceerd artikel door het Planbureau Leefomgeving (PBL) en Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn nieuwe prognoses voor wat betreft de bevolkingsomvang kenbaar gemaakt. Hieruit blijkt dat voor de gemeente Vaals in 2030 sprake is van een bevolkingsgroei van 1,5% ten opzichte van 2015.

De regionale prognose van PBL en CBS beschrijft hoe de bevolking van de Nederlandse gemeenten zich naar verwachting tussen nu en 2040 zal ontwikkelen, uitgaand van de huidige inzichten en de ontwikkelingen in de afgelopen jaren. De prognose wordt berekend met een programma waarin demografische gebeurtenissen worden gesimuleerd. Dat zijn gebeurtenissen zoals het krijgen van kinderen, immigreren, emigreren, verhuizen naar een andere gemeente, het ouderlijk huis verlaten, samen gaan wonen of scheiden, of overlijden. In de simulatie wordt rekening gehouden met verschillen tussen Nederlandse regio's in het optreden van dit soort gebeurtenissen. Vrouwen in Urk krijgen gemiddeld meer kinderen dan vrouwen in Heerlen en bewoners van grote steden emigreren vaker dan bewoners van kleine gemeenten. Immigranten vestigen zich vaker in grensgemeenten, grote steden en gemeenten met een asielzoekerscentrum dan elders in Nederland. In de prognose wordt rekening gehouden met te voorzien toekomstige ontwikkelingen. Zo wordt verwacht dat Nederlanders in de toekomst steeds langer zullen leven.

Een ander belangrijk ingrediënt van de prognose is de woningbouw, omdat die beïnvloedt waarheen mensen kunnen verhuizen. Voor de periode tot 2030 zijn op basis van informatie over woningbouwplannen veronderstellingen over de groei van de woningvoorraad opgesteld.

Een prognose is altijd een momentopname, die aangeeft wat op dit moment de meest waarschijnlijke toekomstige ontwikkeling is. Door onvoorziene veranderingen in bijvoorbeeld de immigratie of de woningmarkt verandert het toekomstbeeld echter voortdurend. Dat beïnvloedt niet alle uitkomsten van de prognose even sterk. Het aantal 65- tot 75-jarigen in 2040 is bijvoorbeeld goed te voorspellen, omdat het vooral van het huidige aantal veertigers afhangt. Het aantal jongeren (0 tot 20 jaar) in 2040 is moeilijker te voorspellen, omdat het sterker afhangt van de ontwikkelingen in geboorte, immigratie en verhuizingen.

Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/37/pbl-cbs-prognose-groei-steden-zet-door>

Financiële positie

Programmabegroting Vaals
2018

Begrotingsperspectief

In deel 2 van deze begroting (het programmaplan) zullen de diverse programma's nader worden belicht, met elk hun financiële impact. Financieel gezien kan deze begroting voor het jaar 2018 en volgende jaren middels onderstaand overzicht in beeld worden gebracht.

Programmabegroting 2018 – 2021				bedragen * € 1.000		
Programma's	Lasten 2018	Baten 2018	Saldo 2018	Saldo 2019	Saldo 2020	Saldo 2021
Mens & Voorzieningen	-7.119	462	-6.657	-6.505	-6.585	-6.288
Wonen & Verkeer	-5.677	3.033	-2.644	-2.244	-2.233	-2.299
Werk & Economie	-8.680	4.975	-3.705	-3.608	-3.335	-3.333
Bestuur & Dienstverlening	-3.220	322	-2.898	-2.913	-2.884	-2.908
Subtotaal programma's	-24.696	8.792	-15.904	-15.270	-15.037	-14.828
Financiering / alg. dekkingsmidd.	-886	19.521	18.635	18.169	18.449	18.211
Overhead	-2.729	9	-2.720	-2.730	-2.722	-2.634
	-28.311	28.322	11	169	690	749

Om een breder inzicht te krijgen in de financiële omvang van deze begroting en de positie van de gemeente, zullen hierna een aantal financiële aspecten van deze begroting op hoofdlijnen nader worden belicht.

3.1 Begrotingsruimten 2018 - 2021

De begrotingsruimte is het positieve resultaat tussen de geraamde baten en de geraamde lasten. Indien er meer inkomsten dan uitgaven zijn is sprake van begrotingsruimte, andersom van een begrotingstekort. Uit bovenstaande saldi blijkt dat in alle jaren sprake is van begrotingsruimte. Onderstaand overzicht geeft een inzicht in de begrotingsruimten van deze (meerjaren)begroting alsmede de totstandkoming daarvan.

Bij onderstaande overzichten moeten de cijfers als volgt gelezen worden:

- cijfers met een min-teken betreft ofwel een stijging van de lasten (bijvoorbeeld lasten gemoeid met decentralisatie jeugdzorg) danwel een daling van de baten (bijvoorbeeld lagere parkeeropbrengsten);
- cijfers zonder min-teken betreft ofwel een daling van de lasten (bijvoorbeeld minderlasten Omnibuzz) danwel een stijging van de baten (bijvoorbeeld toeristenbelasting).

Begrotingsruimten	2018	2019	2020	2021
Begrotingssaldi 1 ^e BURAP 2017	99.000	563.000	1.135.000	
Raadsbesluiten na 1 ^e BURAP 2017 met fin. consequenties	0	0	0	
Mutaties als gevolg van voortzetten bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen	-213.000	-276.000	-223.000	
"Ruimte voor nieuw beleid"	-114.000	287.000	912.000	754.000
Invulling nieuw beleid / investeringen:				
Meerkosten nieuwe beleidskeuzes	-258.000	-150.000	-150.000	
Kapitaallasten nieuwe investeringsprojecten	-2.000	-86.000	-112.000	-120.000
Af te dekken begrotingstekorten / overschotten	-374.000	51.000	650.000	749.000
Dekkingsplan:				
Incidentele inzet reserves	385.000	118.000	40.000	0
Begrotingsruimten	11.000	169.000	690.000	749.000

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle jaren overschotten laten zien. Hiervoor zijn echter wel in 2018 onttrekkingen benodigd uit de hiervoor gevormde reserves. In de jaren erna kunnen de reserves daarentegen aangevuld worden. Echter, dit zijn voorspellingen, die voor een groot deel zijn gebaseerd op de rijksontwikkelingen (gemeentefonds, I-deel WWB). Enige voorzichtigheid is derhalve geboden, met name omdat meerdere risico's in de begroting zijn opgenomen. Denk hierbij aan de financiële effecten die wellicht voortvloeien uit toekomstige gemeentefondscirculaires en open-einde-regelingen.

3.2 Analyse begrotingsruimten

Uit het eerste overzicht op de voorgaande pagina blijkt dat de totstandkoming van de uiteindelijke begrotingsruimten beïnvloed wordt door mutaties als gevolg van reeds gekozen bestaand beleid, wettelijke ontwikkelingen, nieuw beleid en door nieuwe investeringsprojecten. Onderstaand worden de diverse aspecten nader toegelicht.

Mutaties bestaand beleid:	2018	2019	2020	2021
Mutaties programma Mens & Voorzieningen:				
Decentralisatie jeugdzorg	-27.000	-25.000	-22.000	
Regionaal bureau leerplicht	-17.000	-17.000	-17.000	
Vervoersvoorziening WMO - Omnibuzz	18.000	12.000	12.000	
Samenwerking sociaal domein	-18.000	-18.000	-18.000	
Bijdrage GGD incl. Veilig Thuis	-35.000	-35.000	-35.000	
Vrijwilligerscentrale	42.000	55.000	55.000	
Bijdrage binnenbad Landal	-7.000	-7.000	-7.000	
Sport- en beweegbeleid	-10.000	-10.000	82.000	
Mutaties programma Wonen & Verkeer:				
Product afval	-121.000	-7.000	73.000	
Product riolering	66.000	142.000	113.000	
Onderhoud wegen	20.000	40.000	40.000	
Parkeeropbrengsten	-211.000	-166.000	-166.000	
Mutaties programma Werk & Economie:				
WOZL	-36.000	-1.000	-39.000	
Participatiewet – re-integratie	32.000	13.000	19.000	
Bedrijfsvoering SoZa Maastricht-Heuvelland	-12.000	-12.000	-12.000	
Inkomensdeel WWB	20.000	-80.000	-80.000	
Toeristenbelasting	16.000	13.000	13.000	
Mutaties programma Bestuur & Dienstverlening:				
ICT raadsleden	-10.000			
Leges omgevingsvergunningen	12.000	-20.000	-20.000	
Veiligheidsregio Zuid-Limburg	-21.000	-21.000	-21.000	
Stelpost prijsstijgingen	40.000	-10.000	-60.000	
Salarislasten	-54.000	-54.000	-54.000	
Kapitaallasten	-10.000	26.000	-13.000	
Mutaties financiering / algemene dekkingsmiddelen:				
Septembecirculaire 2017 gemeentefonds	56.000	29.000	33.000	
Reserve gemeentefonds	185.000			
Mutaties taakveld Overhead:				
Hosting SAP	-30.000	-30.000	-30.000	
Subtotaal mutaties bestaand beleid:	-112.000	-184.000	-154.000	
Mutaties nieuw beleid:				
Peuterspeelzaalwerk	-30.000	-30.000	-30.000	
BMA Lemiers	15.000	15.000	15.000	
Ontwerp- en onderzoeksfase infrastructuur centrum	-15.000			
Ontwerp- en onderzoeksfase grensovergang Maastrichterlaan	-5.000			
Werkbudget omgevingswet	-25.000			
Wijkdeals groen	-50.000			
Organisatieontwikkeling	-50.000	-50.000	-50.000	
Doorontwikkeling digitalisering ICT	-98.000	-85.000	-85.000	
Subtotaal mutaties nieuw beleid:	-258.000	-150.000	-150.000	
Diverse overige effecten:	-101.000	-92.000	-69.000	
Mutaties bestaand en nieuw beleid	-471.000	-426.000	-373.000	

De belangrijkste mutaties inzake het bestaande beleid zijn:

- **Decentralisatie jeugdzorg** → bij de begroting 2017 zijn voor het eerst de geraamde lasten opgenomen op basis van de meest recente ervaringscijfers. Dat geldt ook voor deze begroting, waarbij de hogere lasten voor het grootste deel zijn gelegen in de post inkoop jeugdhulp. Omdat dit een open-einde-regeling is, kunnen deze lasten sterk fluctueren en hoger uitvallen. Dat risico is echter niet te begroten, vandaar dat de meest recente realisatiecijfers zijn genomen als ramingen voor de komende jaren.
- **Regionaal bureau leerplicht** → deze lasten stijgen enerzijds als gevolg van een nieuwe verdeelsystematiek (waardoor de bijdrage van Vaals stijgt) door centrumgemeente Maastricht en anderzijds doordat meer (administratieve) uren / inzet worden besteed aan Vaalser leerlingen.

- **Vervoersvoorziening WMO Omnibuzz** → betreft financiële vertaling van de begroting 2018 Omnibuzz, waarover uw raad een positief gevoelen heeft geuit in mei 2017.
- **Bijdrage GGD en Veilig Thuis** → betreft financiële vertaling van de begroting 2018 GGD Zuid Limburg, waarover uw raad in juni 2017 een positief gevoelen heeft geuit.
- **Vrijwilligerscentrale** → na de afwikkeling en afrekening van de Provinciale subsidie zijn met de deelnemende gemeente van de regionale vrijwilligerscentrale nieuwe afspraken gemaakt. Dit leidt tot een nieuwe kostenverdeling, welke voor Vaals een hogere opbrengst betekent.
- **Bijdrage binnenbad Landal** → op basis van gevoerde onderhandelingen met de parkmanager omtrent de taakstelling, is een maximale bezuiniging van € 18.000 (van de € 25.000) haalbaar. Hierbij worden wel de tarieven van het zwembad voor enkele doelgroepen aangepast, echter de doelgroepen kinderen, ouderen en de zwemvereniging worden ontzien.
- **Sport- en beweegbeleid** → deze na- en voordelen bestaan uit een aantal posten. Ten eerste zijn hier 50% van de (niet geoormerkte) decentralisatieuitkering Gezond in de Stad geraamd (€ 18.000). Daarnaast kan de post 'communicatie sport- en beweegbeleid' deels naar beneden bijgesteld worden (€ 6.000) en is het bedrag voor de buurtsportcoach opgehoogd met € 13.000. Daartegenover staan contributies van deelnemers aan het project Vitaal 50+ (€ 15.000). Omdat de projectperiode van het huidige sport- en beweegbeleid loopt t/m 2019, zijn de daarmee gemoeide lasten (€ 80.000) vanaf 2020 niet meer opgenomen.
- **Product afval** → enerzijds als gevolg van lagere opbrengst afvalstoffenheffing a.g.v. gewijzigde inzamelsystematiek RD4 (raadsbesluit oktober 2017) en anderzijds als gevolg van hogere kosten (overhead, kwijtscheldingen) laat deze post afwijkingen zien ten opzichte van de begroting 2017. Voor een uitgebreidere toelichting van deze mutatie wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.
- **Product riool** → als gevolg van toename van de kosten (met name veroorzaakt door hogere kapitaallasten a.g.v. stijging rente en door de toename van BTW over nieuwe investeringen) stijgt daarmee automatisch de rioolheffing
- **Onderhoud wegen** → medio 2017 heeft een aanbestedingsprocedure plaatsgevonden, waarbij het groot onderhoud wegen, inclusief achterstallig onderhoud, voor de komende jaren is aanbesteed. Dit heeft geleid tot een aanbestedingsvoordeel.
- **Parkeeropbrengsten** → op basis van de huidige parkeerinkomsten voortvloeiend uit het nieuwe parkeerbeleid is een extrapolatie gemaakt voor een heel jaar. Dit leidt tot een verwachte afname van de parkeerinkomsten in 2018 ad € 235.000, voor een groot deel veroorzaakt door de eerste 20 minuten gratis parkeren. Voor de jaren erna wordt verwacht dat deze derving minder hoog zal zijn, omdat het College verwacht dat het KJP meer en meer gevuld zal worden met een grotere aantrekkingskracht tot gevolg. Daarnaast verwachten we per saldo € 24.000 te ontvangen, zijnde inkomsten uit fiscaliseren parkeerboetes.
- **WOZL** → betreft de financiële vertaling van de begroting 2018 WOZL, waarover uw raad in mei 2017 een positief gevoelen heeft geuit.
- **Participatie – re-integratie** → door het niet meer begroten van een innovatiebudget, als het ware een stelpost om tegenvallers mee op te vangen, wordt dit voordeel veroorzaakt.
- **Inkomensdeel WWB** → doordat de hoogte van de rijksuitkering inkomensdeel WWB gebaseerd wordt op het aantal bijstandsontvangers in jaar T-2, is sprake van een verlaging van deze uitkering. De uitkeringslasten worden begroot op basis van de meest recente ervaringscijfers. Daarnaast is een eerder begrote toevoeging aan de reserve I-deel WWB teruggedraaid in 2018 (€ 59.000).
- **Toeristenbelasting** → geraamd op basis van aantal overnachtingen 2016.
- **ICT raadsleden** → in 2018 na de verkiezingen zal ICT-apparatuur voor (nieuwe) raadsleden aangeschaft worden. Voorgesteld wordt deze incidentele lasten te onttrekken uit de algemene reserve.
- **Leges omgevingsvergunningen** → de omvang van deze post wordt jaarlijks bepaald op basis van de gemiddelde opbrengsten van de afgelopen 4 jaren, omdat deze moeilijk in te schatten is. Het voordeel in 2018 wordt veroorzaakt door verwachte projectmatige legesopbrengsten (studentenhuisvesting).
- **Veiligheidsregio Zuid-Limburg** → betreft de financiële vertaling van de begroting 2018 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg, waarover uw raad een gematigd positief gevoelen heeft geuit in mei 2017.
- **Stelpost prijsstijgingen** → bij iedere begroting wordt een stelpost prijsstijgingen opgenomen op basis van de percentages opgenomen in de meicirculaire van het gemeentefonds. De getoonde mutaties betreffen het verschil tussen de percentages genoemd in de meicirculaire 2016 (begroting 2017) en de meicirculaire 2017.
- **Salarislasten** → de stijging van de salarislasten betreft een saldo van CAO-ontwikkelingen, interne salaris-ontwikkelingen, stijging van de stelpost loonstijgingen en re-organisatie ontwikkelingen.
- **Kapitaallasten** → als gevolg van verschuivingen in looptijden van diverse vaste activa (bijv. ICT, reconstructies), vallen de kapitaallasten anders uit dan de begroting 2017.
- **Septembercirculaire 2017 gemeentefonds** → dit betreft de mutaties van het gemeentefonds ten opzichte van de meicirculaire 2017, die reeds financieel verwerkt zat in de voorjaarsnota 2017. Een uitgebreide toelichting hierop volgt in het financiële deel van programmaplan Bestuur & Dienstverlening.
- **Reserve gemeentefonds** → in de meerjarenraming van de begroting 2015 zou in 2018 sprake zijn van een fors begrotingsoverschot, en daarmee samenhangend een toevoeging aan de reserve gemeentefonds ad € 200.000. Nu blijkt dat in 2018 geen sprake meer is van een dermate hoog begrotingsoverschot, waardoor de voeding van

de reserve gemeentefonds heroverwogen is. Derhalve wordt voorgesteld de toen voorgenomen toevoeging te verlagen naar € 15.000, waarmee blijvend voldaan wordt aan de door uw raad bepaalde minimumomvang van de reserve gemeentefonds.

De belangrijkste mutaties in het nieuwe beleid zijn:

- **Peuterspeelzaalwerk** → betreft de financiële vertaling van raadsbesluit 18 september 2017, inzake aanpassing subsidieverordening, hoofdstuk peuterspeelzaalwerk.
- **BMA Lemiers** → het college heeft onlangs besloten de beschikbare ruimte voor start-ups in de BMA Lemiers uit te breiden, mede als gevolg van het vertrek van de peuterspeelzaal. Daarbij is tevens de verhuurprijs aan de start-ups herijkt. Dit levert een hogere opbrengst op van € 15.000. Deze maatregel treft de maatschappelijke gebruikers van het gebouw niet.
- **Ontwerp- en onderzoeksfases infrastructuur centrum en grensovergang** → betreft de financiële vertaling van de voorbereidingsfases voor beide projecten, zoals reeds opgenomen in het financiële kader van de voorjaarsnota 2017. Voorgesteld wordt deze incidentele lasten te onttrekken uit de algemene reserve.
- **Werkbudget omgevingswet** → vooruitlopend op de invoering van de nieuwe omgevingswet is in 2018 een werkbudget in deze begroting opgenomen. Hiervan wordt voorgesteld deze incidentele lasten te dekken uit de reserve bestemmingsplannen. Zodra de daadwerkelijke invoeringsdatum bekend is en de daarmee gepaard gaande kosten, zal een separaat raadsvoorstel volgen.
- **Wijkdeals groen** → in gezamenlijke verantwoordelijkheid met bewoners zal meer groen in de leefomgeving gebracht worden, in de vorm van zogenaamde wijkdeals. Van deze incidentele lasten wordt voorgesteld deze te onttrekken uit de algemene reserve.
- **Organisatieontwikkeling** → reeds opgenomen in het financiële kader van de voorjaarsnota 2017.
- **Doorontwikkeling ICT** → De visie I&A, gebaseerd op door de raad vastgestelde kaders, is nog steeds actueel. Voor het verder tot uitvoering brengen van deze visie moeten nieuwe stappen worden gezet. Deze stappen zijn vertaald in noodzakelijke investeringen en exploitatie-uitgaven, waarbij geanticipeerd is op het verslag over de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van informatiehuishouding en archiefbeheer. Hierin is namelijk geconcludeerd dat, op het gebied van digitalisering, de gemeente Vaals in een hoger tempo maatregelen dient te nemen om de digitale informatiehuishouding zorgvuldig in te richten

Investeringsprojecten		Kapitaallasten			
Investeringsprojecten:	Investering	2018	2019	2020	2021
Renovatie tennisbanen	€ 105.000	-1.000	-6.000	-6.000	-6.000
Doorontwikkeling digitalisering I&A visie	€ 235.000	-1.000	-80.000	-79.000	-65.000
Relinen riolering Viergrenzenweg	€ 250.000			-3.000	-11.000
Aanschaf veegmachine	€ 130.000				-3.000
Aanschaf pick-up buitendienst	€ 38.000			-6.000	-6.000
Aanschaf transportband buitendienst	€ 48.000			-11.000	-10.000
Aanschaf streetscooter buitendienst	€ 40.000			-7.000	-7.000
Rioolvervanging Kolmondstraat	€ 151.000				-3.000
Wegreconstructie Kolmondstraat	€ 429.000				-9.000
Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten		-2.000	-86.000	-112.000	-120.000

Investeringsprojecten

- **Investeringsprojecten** → de renovatie van de tennisbanen is reeds opgenomen in het financiële kader van de voorjaarsnota 2017. Om calamiteiten en verstoppingen tegen te gaan is het nodig om het riool van de Viergrenzenweg te relinen. Daarnaast zijn diverse materieel en voertuigen aan vervanging toe en vindt in 2021 een reconstructie plaats van de Kolmondstraat.

Het dekkingsplan voor de begroting 2018 ziet als volgt uit:

Dekkingsplan begroting 2018	2018	2019	2020	2021
Incidentele inzet gemeentelijke reserves:				
Dekking incidentele kosten doorontwikkeling digitalisering uit alg. reserve	38.000			
Dekking ICT-middelen raadsleden uit algemene reserve	10.000			
Dekking egalisatie tarief afvalstoffenheffing uit res. egalisatie bel.tarieven	170.000	78.000		
Dekking wijkdeals groen uit algemene reserve	50.000			
Dekking bijdrage omroep Krijtland uit reserve communicatie & voorlichting	8.000			
Dekking kwaliteitsverbetering openbaar groen uit reserve toerisme	24.000			
Dekking arbo-kosten en opleidingskosten uit reserve personeel	40.000	40.000	40.000	
Dekking onderzoeksfase grensovergang Maastrichterlaan uit alg. reserve	5.000			
Dekking onderzoeksfase 3 ^e fase infrastructuur centrum uit alg. reserve	15.000			
Dekking werkbudget omgevingswet uit res. bestemmingsplannen	25.000			
Dekkingsplan begroting 2018	385.000	118.000	40.000	

3.3 Begrotingsresultaat voor en na reserveringen

Zoals al eerder aangegeven sluit de begroting 2018 met een positief saldo van € 11.000. In dit resultaat zijn echter ook toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves inbegrepen. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Het BBV schrijft voor om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken. Kortom, uit een dergelijk overzicht blijkt wat het effect zou zijn geweest indien geen onttrekkingen danwel toevoegingen uit / aan de gemeentelijke reserves plaatsvinden.

Analyse begrotingsresultaat vóór en na reserveringen			
Programma's zonder reserveringen	Lasten 2018	Baten 2018	Saldo 2018
Programma Mens & Voorzieningen	-7.119.000	462.000	-6.657.000
Programma Wonen & Verkeer	-5.677.000	3.033.000	-2.644.000
Programma Werk & Economie	-8.680.000	4.975.000	-3.705.000
Programma Bestuur & Dienstverlening	-3.220.000	322.000	-2.898.000
Subtotaal programma's	-24.696.000	8.792.000	-15.904.000
Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	-871.000	18.783.000	17.912.000
Overhead	-2.729.000	9.000	-2.720.000
Begrotingssaldo 2018 vóór reserveringen	-28.296.000	27.584.000	-712.000
Reserveringen per programma	Toevoegingen t.l.v. exploitatie	Onttrekkingen t.g.v. exploitatie	
Programma Mens & Voorzieningen			
Onttrekking reserve WMO inzake daling integratieuitkering sociaal domein - WMO		21.000	
Programma Wonen & Verkeer			
Onttrekking reserve gemeentewerf inzake kapitaallasten		28.000	
Onttrekking reserve bestemmingsplannen inzake werkbudget omgevingswet		25.000	
Onttrekking reserve egalisatie belastingtarieven inzake egalisatie tarief afvalstoffenheffing		170.000	
Onttrekking algemene reserve inzake wijkdeals groen		50.000	
Onttrekking algemene reserve inzake ontwerp- en onderzoeksfase infrastructuur rondom KJP fase 3		15.000	
Onttrekking algemene reserve inzake ontwerp- en onderzoeksfase grensovergang Maastrichterlaan		5.000	
Onttrekking reserve parkeervoorzieningen inzake kapitaallasten		4.000	
Onttrekking reserve egalisatie belastingtarieven inzake bestemming jaarrekeningresultaat 2015 t.b.v. tarief rioolheffing 2017		164.000	
Onttrekking reserve egalisatie belastingtarieven inzake bestemming jaarrekeningresultaat 2015 t.b.v. tarief afvalstoffenheffing 2017		6.000	
Onttrekking algemene reserve betreffende dekking rente boekwaarde VCP		100.000	
Programma Werk & Economie			
Onttrekking reserve toerisme inzake kwaliteitsverbetering groen		24.000	
Onttrekking reserve re-integratie inzake inzet sociaal rechercheur		30.000	
Programma Bestuur & Dienstverlening			
Onttrekking reserve communicatie inzake bijdrage omroep krijtland		8.000	
Onttrekking algemene reserve inzake doorontwikkeling digitalisering		38.000	
Onttrekking algemene reserve inzake ICT raadsleden		10.000	
Onttrekking reserve personeel inzake strategisch opleidingsplan		30.000	
Onttrekking reserve personeel inzake ARBO-aangelegenheden		10.000	
Toevoeging reserve gemeentefonds inzake minimumomvang	15.000		
Totaal reserveringen	15.000	738.000	723.000
Begrotingssaldo 2018 na reservering	-28.311.000	28.322.000	11.000

Uit dit overzicht blijkt dus dat, indien geen sprake zou zijn geweest van onttrekkingen uit reserves, de begroting een tekort van € 712.000 laat zien. De uit de reserves ingezette gelden berusten grotendeels op reeds eerder door de raad goedgekeurd beleid, zoals bijvoorbeeld de onttrekkingen uit de reserves toerisme, communicatie, personeelsbeleid, etc. Voor wat betreft het meerjarige overzicht begrotingsresultaat vóór en na reserveringen wordt verwezen naar de bijlagen.

3.4 Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten, die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatiebegroting) worden verantwoord, beschikken we ook over reserves en voorzieningen. Deze moeten gezien worden als een soort "spaarpotjes". De reserves worden beheerd en bestemd door de gemeenteraad. Alle mutaties in reserves behoeven dan ook goedkeuring van de raad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als buffer, weerstandsvermogen, om onvoorziene incidentele tegenvallers op te vangen. De bestemmingsreserves daarentegen hebben van de raad een bestemming gekregen om voor een bepaald doel ingezet te worden.

Welke bestemmingsreserves we op dit moment kennen is zichtbaar gemaakt in deel 2 – programmaplan.

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2018 blijkt uit het onderstaande overzicht. De mutaties uit onderstaand overzicht die via de exploitatie lopen zijn reeds toegelicht in het vorige onderdeel 3.3. Korthedshalve wordt hiernaar verwezen.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen 2018	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	6.851.000			6.385.000
Inzet van algemene reserve t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.3)			-218.000	
Inzet van algemene reserve t.g.v. reserve egalisatie belastingtarieven			-248.000	
Bestemmingsreserves	2.706.000			2.449.000
Inzet van bestemmingsreserves t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.3)			-520.000	
Toevoegingen aan bestemmingsreserves t.l.v. exploitatie		15.000		
Toevoegingen aan bestemmingsreserves t.l.v. algemene reserve		248.000		
Voorzieningen	1.642.000			1.447.000
Toevoeging voorziening openbare verlichting		10.000		
Onttrekking voorziening onderhoud gebouwen			-199.000	
Onttrekking voorziening uitkeringen gewezen wethouders			-6.000	
Totale omvang reserves / voorzieningen	11.199.000	273.000	-1.191.000	10.281.000

Voor wat betreft het beleid (doelstelling, omvang, e.d.) van de onderscheiden reserves en voorzieningen wordt in dit verband korthedshalve verwezen naar de meest recente nota Reserves & Voorzieningen 2017.

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling in de reserves en voorzieningen tot eind 2021.

Verloop reserves en voorzieningen 2018 – 2021	Begin 2018	Eind 2018	Eind 2019	Eind 2020	Eind 2021
Algemene reserve	6.851.000	6.385.000	6.385.000	6.385.000	6.385.000
Bestemmingsreserves	2.706.000	2.449.000	2.244.000	2.107.000	2.020.000
Totaal reserves	9.557.000	8.834.000	8.629.000	8.492.000	8.405.000
Totaal voorzieningen	1.642.000	1.447.000	1.464.000	1.319.000	1.388.000
Totaal reserves / voorzieningen	11.199.000	10.281.000	10.093.000	9.811.000	9.793.000

De volledige reserves- en voorzieningenportefeuille daalt van begin 2018 naar eind 2021 met ruim € 1,4 miljoen.

De afname betreft met name:

- onttrekking reserve egalisatie belastingtarieven inzake teruggaaf overschot riool- en afvalstoffenheffing 2015 (€ 170.000);
- onttrekking reserve egalisatie belastingtarieven inzake egalisatie tarief afvalstoffenheffing 2018 en 2019 (€ 248.000);
- onttrekking reserve re-integratie inzake sociaal rechercheur (€ 120.000);
- inzet voorziening onderhoud gebouwen (€ 350.000);
- inzet reserve personeelskosten inzake opleidingen en ARBO-budget (€ 120.000).

In de meerjarenraming is sprake van verwachte forse begrotingsoverschotten in de jaren 2019, 2020 en 2021, wat inhoudt dat de reserves in die jaren weer gevoed kunnen worden en de daling in totale omvang ongedaan gemaakt kan worden.

3.5 Investeringsprojecten

In deze programmabegroting zijn investeringskredieten opgenomen, welke nog niet eerder door de raad besloten en dus geraamd zijn. Onderstaand overzicht geeft een beeld van deze nieuwe investeringsprojecten, inclusief de daaruit voortvloeiende kapitaallasten, welke in de lasten van het betreffende programma zijn opgenomen.

Nieuwe investeringsprojecten				
	Jaar van uitvoering	Investeringsbedrag (krediet)	Jaarlijkse kapitaallasten	Looptijd afschrijving (in jaren)
Investerings met economisch nut				
Doorontwikkeling digitalisering ICT	2018	235.000	80.000	2 - 5
Aanschaf veegmachine	2021	130.000	13.000	12
Aanschaf transportband buitendienst	2019	48.000	11.000	5
Aanschaf pick up buitendienst	2019	38.000	6.000	7
Aanschaf streetscooter buitendienst	2019	40.000	7.000	7
Investerings met economisch nut waarmee heffingen gemoeid zijn				
Rioolvervanging Kolmondstraat	2021	151.000	7.000	40
Relinen riolering Viergrenzenweg	2020	250.000	11.000	40
Investerings met maatschappelijk nut				
Renovatie tennisbanen	2018	105.000	6.000	25
Wegreconstructie Kolmondstraat	2021	429.000	30.000	20
Totaal nieuwe investeringen		1.426.000	171.000	

Naast deze nieuwe investeringen lopen nog diverse projecten door, waarvoor de raad reeds in het verleden kredieten beschikbaar heeft gesteld. Voor een overzicht van lopende investeringen wordt verwezen naar het programmaplan – onderdeel financiën.

3.6 PM-posten

De vorige paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is sprake van een meerjarig sluitende begroting, waarin de meest recente gegevens rondom de meerkosten van het bestaande beleid zijn meegenomen. Ook is een inzicht gegeven in de stand van zaken van de diverse reserves en voorzieningen. Een conclusie omtrent het realiteitsgehalte van deze begroting is echter pas volledig te maken, nadat ook inzichtelijk wordt gemaakt welke "PM-posten" nog aanwezig zijn. Hieronder verstaan we posten welke (nog) niet concreet in een geldbedrag zijn uitgedrukt. De reden hiervoor is tweeledig:

- enerzijds is de (exacte) financiële impact op het moment van opstellen van de begroting nog niet in te schatten;
 - anderzijds is de kans dat er bij deze posten uitgaven voortvloeien nog zodanig onzeker dat, mede gezien de onduidelijkheid over de financiële impact, het opnemen van een raming in de begroting een onreële druk legt op de schaarse financiële middelen van de gemeente (met mogelijk een onterechte lastendruk voor de burger als gevolg).
- De belangrijkste PM-posten die in deze begroting zijn opgenomen (dus niet concreet zijn geraamd) blijken uit onderstaand overzicht, waarbij een indeling in categorieën van mogelijke financiële omvang wordt aangegeven (voor zover dat mogelijk is).

In de begroting opgenomen PM-posten	Te verwachten vanaf
Kleine financiële impact < € 25.000	
Het onderhoud aan bruggen / kunstwerken en graffitiwrijving is vanaf de begroting 2017 PM geraamd, omdat de omvang daarvan niet te bepalen is. Reparaties gebeuren op basis van visueel inspecteren en controleren. Een regelmatige jaarlijkse cyclus zit hier niet in. De afgelopen jaren schommelden de werkelijke uitgaven op dit onderdeel tussen de € 0 en € 7.000.	Structureel vanaf 2018
Gemeenten zijn op grond van art. 21 van de Wet Lijkbezorging verantwoordelijk voor de lijkbezorging van overledenen, indien niemand anders (nabestaanden) daarin voorziet. Of dit voorkomt en in welke mate, en de daarmee gemoeide kosten, is vooraf niet te voorspellen. Vandaar dat deze post als PM-post staat geraamd.	Structureel vanaf 2018
Grote financiële impact > € 100.000	
In deze begroting zijn, behalve een werkbudget ad € 25.000 in 2018, nog geen lasten opgenomen die gemoeid zijn met de invoering van de nieuwe omgevingswet. Enerzijds omdat de omvang daarvan op dit moment nog niet is te bepalen, anderzijds omdat nog op rijksniveau nog steeds onduidelijkheid bestaat over de ingangsdatum ervan. Zodra deze zaken bekend zijn, is het college voornemens u een separaat raadsvoorstel hieromtrent voor te leggen.	Incidenteel en structureel vanaf 2019

Deel 2

Programmaplan

	DEEL 2 PROGRAMMAPLAN	Programmabegroting Vaals 2018 Programmaplan
---	---	--

In dit tweede deel van de programmabegroting komen de programma's nadrukkelijk inhoudelijk aan de orde.

Een programma moet binnen deze begroting gezien worden als een geheel van activiteiten om beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. Binnen het programma is sprake van problematieken, die heel nauw met elkaar verweven zijn. Daarnaast wordt in de programma's ingegaan op de maatschappelijke effecten, die worden beoogd, alsmede op de wijze waarop getracht zal worden deze effecten te verwezenlijken.

In zijn kaderstellende rol bepaalt de gemeenteraad welke beleidsdoelstellingen per programma nagestreefd dienen te worden en welke maatschappelijke effecten daarbij bereikt moeten worden. Deze effecten moeten meetbare zaken zijn, zodanig dat op enig moment middels resultaatmeting geconstateerd kan worden of het uitgevoerde beleid het gewenste effect oplevert.

Op grond van de door de raad geformuleerde beleidsdoelstellingen en gewenste maatschappelijke effecten heeft het College in de programma's concrete activiteiten aangegeven, welke invulling moeten geven aan het bereiken van de doelstellingen en effecten. Het College heeft daarbij ook het kosten-/ baten aspect in beeld gebracht.

Met het vaststellen van de programma's, de daarin beoogde effecten, de uit te voeren activiteiten en de benodigde financiële middelen stelt de raad de kaders waarbinnen het College als uitvoerder aan de slag zal gaan. Het College zal vervolgens periodiek middels de bestuursrapportages verantwoording afleggen aan de raad over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de kaders van de raad.

Het programmaplan bevat achtereenvolgens de volgende programma's:

1. Mens & Voorzieningen
2. Wonen & Verkeer
3. Werk & Economie
4. Bestuur & Dienstverlening

Programma Mens & Voorzieningen

Programmabegroting Vaals
2018

Programmaplan

Als gemeente Vaals willen we een samenleving zijn, waarin de kwaliteit van leven hoog is en waarin iedereen, naar vermogen, kan meedoen in de samenleving. We willen contacten tussen jong en oud stimuleren en zoveel mogelijk de ondersteuning van jongeren, volwassenen en ouderen, die tegen beperkingen aanlopen en daar ondersteuning bij nodig hebben, verankeren in de samenleving zelf. Op deze manier creëren we gemeenschapsgevoel, waarbij inwoners zoveel mogelijk zelfstandig kunnen wonen, werken, leven en meedoen. De gemeente faciliteert de samenleving om deze rol in te vullen en levert daarnaast ondersteuning op maat waar dat nodig is. Deze werkwijze zien we terug bij de wijze waarop de gemeente actief burgerschap invult; op de maat die de burgers zelf kiezen. Wij hanteren daarnaast een preventieve aanpak in het gehele sociale domein, die aansluit bij de daadwerkelijke behoeften van individuen en inmiddels op volle tevredenheid mag rekenen. Preventie is cruciaal voor een duurzaam en beter welbevinden van onze burgers in de samenleving van de toekomst. We willen de leefkwaliteit versterken met een nadrukkelijke oriëntatie op de lokale samenleving en de belangen van onze inwoners.

In deze aanpak zien we de vier dimensies terug waarbij samenleving en gemeente meedoen mogelijk maken:

- Meedoen
- Versterken eigen kracht
- Ondersteunen en actief helpen
- Deels of volledig (tijdelijk) overnemen

Doelstelling, ontwikkelingen en gewenste effecten

Het bevorderen van **actief burgerschap en een actief verenigingsleven**, waardoor de sociale cohesie en de eigen kracht versterkt wordt, is een centrale doelstelling van dit programma. Dit bereiken we door slimme verbindingen te leggen met stakeholders en burgers. Daarnaast worden initiatieven uit de maatschappij, die bijdragen aan deze doelstelling, zowel financieel als facilitair ondersteund. Duurzame huisvesting van welzijnsaccommodaties is een belangrijke factor voor het slagen van actief burgerschap en een actief verenigingsleven. De gemeente faciliteert/subsidieert diverse maatschappelijke voorzieningen. Medio 2017 heeft een inventarisatie plaats gevonden van de beschikbare accommodaties afgezet tegen het gebruik en de ervaringen en behoeften van de gebruikers. Uit deze inventarisatie blijkt een brede behoefte en intensief gebruik van met name de gemeentelijke gebouwen Auw sjoel en de Beemderlaan. Deze inventarisatie zal in 2018 de basis zijn voor het vormen van een gemeentelijke visie en beleid voor het gebruik, het beheer, en de financiering van de diverse maatschappelijke gebouwen kern Vaals passend bij de huidige gemeentelijke visie ten aanzien van het sociaal domein.

Onlangs heeft uw raad ingestemd met het aankopen van **uitvoeringszaal Bergzicht in Vijlen**. De uitvoeringszaal Bergzicht is het hart van het florerend verenigingsleven in Vijlen. Met deze aankoop kan het gebruik van de uitvoeringszaal gecontinueerd worden. De aanschaf is budgettair neutraal verwerkt in deze begroting. De verwachting is dat de kosten gedekt worden uit de huurinkomsten en de krimpgelden.

Een ander belangrijk speerpunt van dit programma betreft het vergroten van de **zelfredzaamheid, zelfstandigheid en kwaliteit van leven** voor onze burgers. Dit willen we enerzijds bereiken door in te zetten op diverse preventieve maatregelen, zoals de vrijwilligerscentrale en Vaals Helpt!, de beweegmakelaar, de buurtsportcoach, de integrale clientondersteuning (basisondersteuning) en diverse andere voorliggende en algemene voorzieningen. Daar waar dit niet voldoende is zetten we in op het bieden van maatwerk middels maatschappelijke ondersteuning, afgestemd op de specifieke vraag van de burger (jong en oud) in zijn specifieke situatie. Dit in navolging van hetgeen de Wmo 2015 voorop stelt. Ook het eind 2017 geïmplementeerde Wehelpen.nl moet zijn 'steen' gaan bijdragen aan een samenredzame samenleving, waarbij mensen op allerlei facetten hulp en ondersteuning aan elkaar (gaan) bieden. We blijven sociale en actieve burgers 'belonen' middels o.a. het mantelzorgcompliment en 2-jaarlijks een vrijwilligersavond. Middels de invoering van een nieuw clientvolgsysteem (start in 2017) kan de inzet van maatwerkvoorzieningen danwel de oplossing binnen het voorliggend veld gemonitord worden. Daarnaast wordt jaarlijks de WMO- clientervaring gemeten. Aanvullend vindt voor Wmo en voor Jeugdhulp een verdiepend inhoudelijk onderzoek plaats.

De extramuralisering binnen de decentralisaties heeft een grote impact op de ouderen in onze samenleving. Ouderen dienen **zo lang als mogelijk zelfstandig thuis te kunnen wonen**. Uit het onderzoek "Wonen en Zorg", komt naar voren dat de woonvoorraad waarbinnen deze woonbehoefte gerealiseerd moet worden voldoende aanwezig is in de gemeente Vaals. Wel dient de gemeente aandacht te hebben voor het scheefwonen. Dit zijn enerzijds zorgvragers die in een niet-geschikte woning wonen en anderzijds niet-zorgvragers die in een voor zorg geschikte woning wonen. Als onderdeel van de in de nog

vast te stellen woonvisie zullen hier prestatieafspraken tussen de gemeente en de woningstichting voor opgesteld worden. Passend vervoer is hierbij onontbeerlijk. De provinciebrede uitrol van Omnibuzz biedt in dit kader de gewenste ondersteuning. Ook dagbesteding en huiskamerprojecten zijn hierbij belangrijk. De gemeente blijft dan ook diverse (vrijwillige) huiskamerprojecten faciliteren/subsidiëren. De integrale benadering van sporten en bewegen, weergegeven in het sport- en beweegbeleid 2015-2020, blijft zorgen voor de nodige ondersteuning van (jong en) ouderen.

Als we kijken naar onze **jongeren**, dan is het creëren van een goed (op)groei en pedagogisch klimaat, waarbij geïnvesteerd wordt in preventie en voorkomen van opgroeien in armoede (zie programma 3), essentieel. Dit doen we door vroegtijdig in contact met de jongeren te komen. Waar beter kan dat door op de basis- en middelbare scholen actief te zijn. Uit de effectanalyse team jeugd is gebleken dat het onderbrengen van het schoolmaatschappelijk werk binnen het Team Jeugd van belangrijke meerwaarde in dit kader is. Het gemeentelijke Team Jeugd werkt binnen deze aanpak samen met de Zorgadviesteams op scholen (Zat's), waardoor sprake is van een sluitende keten rondom alle vormen van jeugdhulp. Continuering van deze integrale aanpak ligt dan ook voor de hand. Het actief betrekken van jongeren bij de samenleving zorgt ook voor een belangrijke verbinding. Partijen als Fraiche, de jongerenwerker, stichting VUUR en diverse sport- en cultuurverenigingen worden in dit kader gesubsidieerd. De grensligging van de gemeente Vaals zorgt voor de nodige (juridische en administratieve) afstemming met de buurlanden. In een gezamenlijke aanpak met België en Duitsland heeft de gemeente Vaals, samen met de gemeente Kerkrade, in 2017 de regie gepakt om de struikelblokken boven tafel te krijgen. Samen wordt bekeken of hier algemene oplossingen voor te vinden zijn, danwel dat iedere casus zijn eigen, unieke oplossing kent. In 2018 krijgt dit zijn vervolg. Via de jaarlijkse cliëntervaringsmonitor jeugd meten we ons bereik en de tevredenheid over de geleverde zorg. Ook worden binnen diverse projecten (Kansen voor alle kinderen, sport- en beweegbeleid) de effecten gemeten en gemonitord. Daar waar voorliggende lokale aanpakken onvoldoende voor oplossingen kunnen zorgen, wordt jeugdhulp als individuele voorziening ingezet. Dit kan zowel door het gemeentelijke Team Jeugd als door medisch specialisten en huisartsen ingezet worden. Met name met de huisartsen wordt in dit kader nauwe samenwerking gezocht. Bovendien geldt bij Jeugdhulp inzet vanuit het gedwongen kader. Met deze partijen worden op Zuid-Limburgse schaal afspraken gemaakt. De kosten van de jeugdhulp in de gemeente Vaals vertonen een licht stijgende lijn. Door goede inkoopafspraken en vooral ook door de geschetste effectieve preventieve aanpak streven we naar een het onder controle houden van de kosten en behoud van goede kwaliteit en effectiviteit. Tevens blijkt uit het effecten- en ervaringsonderzoek jeugd dat de integrale en preventieve aanpak van het Team Jeugd, maatschappelijk en financieel zijn vruchten afwerpt in relatie tot de situatie voor de decentralisaties. Dit moet zeker op de lange termijn zijn weerspiegeling aan de uitgavenkant laten zien.

Taalontwikkeling is een belangrijk aandachtspunt in onze gemeente. Met name ten behoeve van het participeren in de (Euregionale) arbeidsmarkt of in het maatschappelijke leven. Via het project buurtalen wordt in de regio Maastricht – Heuvelland gestreefd naar een meer duurzame aanpak van het tweetalige onderwijs gericht op het bedrijfsleven maar ook de scholen. Medio 2017 is in kaart gebracht op welke wijze de gemeente reeds actief is in het voorkomen van laaggeletterdheid/taalachterstand. Een integrale benadering van de diverse lijnen en (rijks)budgetten zal in 2018 zijn beslag krijgen om zodoende met minder (eigen) geld, gelijkblijvend danwel meer effect te generen. Ook het bibliotheekwerk vervult hierin een belangrijke rol. Het college heeft, conform opdracht van de raad, een onderzoek naar de mogelijke uitvoeringsvormen uitgevoerd. Een besluit over de toekomstige uitvoering van het bibliotheekwerk zal eind 2017 aan de raad voorgelegd worden. De implementatie van het besluit zal vervolgens in 2018 zijn beslag krijgen.

Sporten en bewegen heeft een positief effect op de fitheid, gezondheid en het welbevinden van mensen. Gezonde mensen zijn langer zelfstandig, zelfredzaam en participeren meer. Het is dan ook een zorgelijke ontwikkeling dat steeds meer mensen onvoldoende bewegen. Sport heeft ook een belangrijk vormende waarde. Sociale vaardigheden worden bijgebracht en jongeren krijgen te maken met normen en waarden. Door met name in groepsverband te bewegen, bouwen mensen sociale contacten op. Bewegen is mede daardoor een belangrijk en toegankelijk middel om de sociale cohesie te versterken. De sociale relaties tussen mensen worden versterkt door sport, vandaar dat sport een positieve werking heeft op de leefbaarheid in de samenleving. Het uitvoeren van de speerpunten uit de nota sport- en beweegbeleid 2015-2020 draagt bij aan een verbreding van het aanbod en meer deelnemers en het verbinden van preventie en zorg door middel van maatwerk voor specifieke kwetsbare doelgroepen.

Vanuit de regionale nota Gezondheidsbeleid 2016-2019 worden de ambities op de programmalijsen **Gezonde jeugd**, **Gezonde wijk en Aandacht voor kwetsbare personen** vormgegeven in activiteitenplannen, waarin de gezamenlijke regionale acties voor de 18 gemeenten beschreven staan. Deze activiteitenplannen zijn eind 2017 gereed en worden vanaf 2018 uitgevoerd. Daarnaast voert elke gemeente zijn eigen lokale gezondheidsagenda uit. Binnen deze plannen wordt een duidelijke koppeling gemaakt met opgroeien en leven in armoede en de effecten hiervan op gezondheid en participatie. Hierbij wordt gewerkt vanuit de visie van Positieve gezondheid, die vanuit de Provincie Limburg aangejaagd wordt. In dit kader is in het najaar 2017 het provinciale Actiecentrum Positieve Gezondheid geopend.

Indicator(en):

Leden verenigingen obv subsidieverordening	2015	2016	2017	2018
Aantal leden t/m 20 jaar	725	707	736	754
Aantal leden > 20 jaar	613	645	559	609

Bron: ingediende subsidieaanvragen in jaar T-1.

Wmo	Geheel 2015	Geheel 2016
Aantal Wmo meldingen	698	603
Aantal beschikkingen Wmo	434	396

Bron: eigen gegevens

Jeugd	t/m september 2015	Geheel 2016	T/m september 2017
Aantal Jeugd meldingen	129	.*	166
Aantal beschikkingen Jeugd	121	.*	92 (excl. alternatieve route)

Bron: eigen gegevens

* als gevolg van de overgang naar een nieuw cliëntvolgsysteem (van GWS naar aeolus) zijn de meldingen en aanvragen over 2016 niet meer juist te herleiden.

	2014 - 2015	2015 - 2016	2016 - 2017
Aantal beweegaanbieders	53	60	59

Bron: bewegwijzer

	2015	2016	2017	2018
Aantal jeugdleden (t/m 20 jaar) gesubsidieerde sportverenigingen	597	563	586	592

Bron: ingediende subsidieaanvragen in jaar T-1 voor jaar T

Wat mag het kosten?

Programmabegroting MENS & VOORZIENINGEN	bedragen x € 1.000					
	Realisatie 2016	Raming 2017 (na wijzig.)	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021
Lasten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-64	-55	-57	-58	-51	-51
Jeugd en jongeren	-1.815	-1.824	-1.966	-1.920	-1.897	-1.897
Onderwijs	-1.066	-803	-607	-630	-646	-643
Ouderenzorg	-59	-14	-15	-15	-15	-15
Maatschappelijke ondersteuning	-2.334	-2.474	-2.307	-2.328	-2.306	-2.308
Gezondheidszorg	-366	-335	-379	-379	-379	-379
Vrijwilligers	-251	-209	-211	-201	-211	-201
Cultureel verenigingsleven	-426	-289	-467	-308	-437	-301
Kunst en vorming	-295	-278	-282	-261	-271	-271
Sport	-1.085	-821	-828	-867	-834	-684
Totaal lasten:	-7.761	-7.102	-7.119	-6.967	-7.047	-6.750
Baten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	0	0	0	0	0	0
Jeugd en jongeren	134	3	3	3	3	3
Onderwijs	280	256	56	56	56	56
Ouderenzorg	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning	346	210	175	175	175	175
Gezondheidszorg	0	0	0	0	0	0
Vrijwilligers	151	82	85	85	85	85
Cultureel verenigingsleven	48	80	98	98	98	98
Kunst en vorming	5	5	5	5	5	5
Sport	86	25	40	40	40	40
Totaal baten:	1.050	661	462	462	462	462
Saldo programma:	-6.711	-6.441	-6.657	-6.505	-6.585	-6.288

Leefbaarheid buurten & wijken

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name subsidies buurtplatforms, onderhoud speelterreinen en kapitaallasten activiteitenplein.

Jeugd en jongeren

De lasten betreffen met name de kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van jeugdzorg (decentralisatie sociaal domein). Ook de kosten inzake Fraiche en peuterspeelzaalwerk maken deel uit van deze lasten. De fluctuaties in de lasten worden enerzijds veroorzaakt door fluctuerende onderhoudslasten gebouw Fraiche en anderzijds door de lasten decentralisatie jeugdzorg. De hogere lasten t.o.v. 2017 worden met name veroorzaakt door de decentralisatie jeugdzorg en verhoging van de lasten peuterspeelzaalwerk (o.b.v. raadsbesluit 18.09.2017). De baten betreffen de huuropbrengsten van het Fraiche gebouw.

Onderwijs

Deze lasten betreffen met name de (kapitaal)lasten van de Brede School en Op de Top en de kosten van leerlingenvervoer. De afname van de lasten ingaande 2018 is te wijten aan het nagenoeg wegvallen van de beheerskosten volgens het nieuw afgesloten contract met de beheerder Heton. Huurders betalen de huur nu rechtstreeks aan Heton, voorheen aan de gemeente die op haar beurt weer de beheersbijdrage voldeed aan Heton, nagenoeg ter grootte van de verhuuropbrengst, de opbrengst van verhuur valt hiermee ook weg. De baten betreffen rijksbijdragen inzake onderwijsachterstandenbeleid. De verlaging van de baten zijn het gevolg van het wegvallen van de opbrengsten van de verhuur van de brede school, die de huurder voortaan rechtstreeks aan Heton betaalt.

Ouderenzorg

De lasten betreffen met name subsidies aan lokale ouderenverenigingen.

Maatschappelijke ondersteuning

De lasten bij dit onderdeel bestaan met name uit de kosten gemoeid met de uitvoering van de WMO (zowel oude als nieuwe taken inzake de decentralisatie AWBZ). Daarnaast vallen kosten inzake basisondersteuning, woonwagewerk en vluchtelingenwerk onder deze lasten. De lasten met betrekking tot decentralisatie WMO zijn geraamd op basis van realisatiecijfers. De lasten van vervoersvoorziening Omnibuzz zijn opgenomen op basis van de begroting 2018 Ominbuzz en vallen lager uit. De baten betreffen met name de eigen bijdragen WMO, de huuropbrengsten woonwagewerk en subsidie inzake vluchtelingenwerk van COA.

Gezondheidszorg

De bijdrage aan de GGD inclusief Veilig Thuis is de grootste kostenpost van deze lasten. De verhoging van de lasten worden grotendeels veroorzaakt door de begroting 2018 van de GGD, waarbij onderdeel Veilig Thuis hogere lasten laat zien ten opzichte van 2017.

Vrijwilligerswerk

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de exploitatielasten van de vrijwilligerscentrale, de 2-jaarlijkse vrijwilligersdag en salariskosten. De toename van de lasten is gelegen in meerlasten van inhuur personeel vrijwilligerscentrale. De baten betreffen bijdragen van participerende gemeenten (Gulpen-Wittem en Valkenburg a/d Geul) in de regionale vrijwilligerscentrale. De toename van de baten is gelegen in de nieuw berekende bedragen van de deelnemende gemeenten (Valkenburg, Gulpen-Wittem) op basis van realisatiecijfers 2016.

Cultureel verenigingsleven

Subsidies aan culturele verenigingen, kapitaallasten en onderhoud van de Obelisk en BMA Lemiers zijn met name de lasten van dit beleidsveld. De fluctuaties in de lasten zijn gelegen in de schommelingen in de onderhoudslasten van de Obelisk, BMA Lemiers en de Auw Sjoël. De baten bestaan uit verhuur van de BMA Lemiers, Obelisk en Auw Sjoël. De verhoging van de baten is het gevolg van de hogere verhuuropbrengsten van de BMA Lemiers, als gevolg van uitbreiding voor het aantal start-ups.

Kunst en vorming

Met name de subsidies aan Stichting de Kopermolen en Stichting Heuvellandbibliotheken betreffen de lasten van dit beleidsveld. De baten betreffen de verhuur van de Kopermolen.

Sport

De lasten van het beleidsveld sport bestaan met name uit de subsidies aan sportverenigingen, exploitatiebijdrage aan Heton en het onderhoud van de sportcomplexen. De fluctuaties zijn gelegen in de schommelingen van de onderhoudslasten van de sportcomplexen. De baten betreffen verhuuropbrengsten van sportcomplexen en contributies van deelnemers aan het project Vitaal50+.

Investeringsprojecten programma Mens & Voorzienen

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Energiebesparende maatregelen Kopermolen	2014	Rb. 26.05.2014 Prov. subsidie	196.000 <u>-88.000</u> 108.000	78.000	30.000	2017
Drainage RoodGroen – LVC''01	2016	1 ^e burap 2016	70.000	39.000	31.000	2017

Aanwezige reserves portefeuille Mens & Voorzienen

Bestemmingsreserves per 01.01.2018		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2018	Doelstelling
Uniformenfonds	35.463	Dekking financiering incidentele aanschaf uniformen verenigingen
WMO	363.000	Dekking van tekorten op WMO
Totaal bestemmingsreserves	398.463	

Programma Wonen & Verkeer

Programmabegroting Vaals
2018

Programmaplan

Een aantrekkelijke en kwalitatieve openbare ruimte draagt bij aan een prettige leefomgeving. De ambities van dit programma koersen op een versterking van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, met als doel het versterken van het welbevinden van onze huidige inwoners enerzijds en het aantrekken van nieuwe inwoners anderzijds. De ruimtelijke ontwikkelingen in het centrum worden voor een belangrijk deel gekoppeld aan de kansen die de euregionale ligging met zich meebrengt

Doelstelling, ontwikkelingen en gewenste effecten

De **Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (SVWZL)** vormt een belangrijke pijler in het regionale en lokale woonbeleid. De uit de SVWZL volgende transformatieopgave is geen bouw- of sloopcontingent. Ook is de transformatieopgave geen afdwingbaar getal. De transformatieopgave is wel koersbepalend voor de omvang van de woningvoorraad. Dit wil niet zeggen dat er geen ruimtelijke ontwikkelingen meer mogelijk zijn; vernieuwing blijft nodig om de concurrentiekracht en leefkwaliteit op peil te houden. Maar het moet dan wel gaan om ontwikkelingen, die (kwantitatief) aansluiten op de transformatieopgave en (kwalitatief) een aanvulling zijn op de bestaande voorraad. Vaals heeft een uitzonderingspositie gekregen voor wat betreft het toevoegen van woningen vanuit de “vraag naar woonruimte(s) vanuit Aken” alsmede het aantrekken van kenniswerkers” en studenten. Om Aken als universiteitsstad interessanter te maken wil de regio Aken haar kwaliteiten als woonomgeving verbeteren en promoten. Men verwacht daardoor in de toekomst zelfs een toename van het bevolkingsaantal, in tegenstelling tot de algehele krimp in Nordrhein-Westfalen. Aken zal de behoefte aan woonruimten daarbij niet alleen aankunnen. De gemeente Vaals voorziet in deze behoefte, door in samenwerking met de partners in de regio Aken op de Duitse woningmarkt in te spelen.

In de gemeente Vaals is al jaren sprake van een min of meer stabiele bevolkingsopbouw, daarbij stevig en in positieve zin afwijkend van eerdere E'til-voorspellingen en berekeningen. Toch is er meer dan voldoende reden voor alertheid. Wij streven naar een evenwichtige bevolkingsopbouw, met een goede balans tussen jong en oud, inkomensgroepen, werkenden en werkzoekenden, zorgbehoevenden en zorgverleners etc.

Het **behouden en aantrekken van jongeren en jonge gezinnen**, welke voor een juist evenwicht in de bevolkingssamenstelling kunnen zorgen, is een belangrijke prioriteit.

Na een enigszins moeizame aanloop lijkt de naam 'studentenstad Vaals' in Aken en omgeving inmiddels zijn effect gevonden te hebben. Medio 2017 is gebouw 1 van het project Katzensprung (Wit-Groen) geheel verhuurd (250 woningen). Op grond daarvan heeft de ontwikkelaar direct opdracht gegeven om te starten met de realisatie van het 2e gebouw (211 woningen), hetgeen naar planning medio 2018 gereed moet zijn. Een onherroepelijke omgevingsvergunning daartoe is voorhanden.

Inmiddels loopt het vergunningsproces voor de bouw van de 2 complexen op het Hekkert-terrein (Focus, 110 woningen) volop. Gelet op juridische bezwaren is nog niet met duidelijkheid te stellen wanneer gestart kan worden met de bouw. De ontwikkelaar wenst voor het schooljaar 2018-2019 gereed te zijn.

Op grond van deze ontwikkelingen is in deze begroting rekening gehouden met een toename van het aantal (jonge) inwoners per 1 januari 2019 met 211 en per 1 januari 2020 nog eens met een extra toename van 110.

Resteert nog als ontwikkelingslocatie het Von Clermontpark. Voor dit terrein bestaat vanuit diverse invalshoeken interesse. Enerzijds richt zich die wederom op ontwikkeling van studentenwoningen, anderzijds wordt ook gekeken naar reguliere woningbouw, aangezien er nog ca. 45 bouwtitels op dit terrein rusten. Het is nog onduidelijk of hier in 2018 reeds concrete stappen in de vorm van verkoop, vergunning of wat dan ook kunnen worden gezet.

Het realiseren van een **duurzame, kwalitatief goede woningvoorraad** en het **in evenwicht brengen van vraag en aanbod** heeft hoge prioriteit. Deze prioriteitstelling ligt ook ten grondslag aan de lokale woonvisie 'Een kwaliteitsimpuls voor Vaals'. Terwijl de transformatieopgave de kwantitatieve component is, vormt de lokale woonvisie de kwalitatieve component van het woonbeleid. Uiteindelijk zullen beide componenten landen in een regionale woonprogrammering.

Ons **cultuur-historische erfgoed** is een belangrijk kwaliteitsaspect. Bescherming is een belangrijk uitgangspunt, maar tegelijkertijd moeten we erkennen dat gebruik en instandhouding anno 2017 ook eigen eisen stelt. Momenteel zijn we bezig met een paraplu-bestemmingsplan waarin regels moeten landen die bescherming garanderen, maar ook voordelen voor de eigenaren opleveren. Het is de kunst om beide grootheden zoveel mogelijk in evenwicht te brengen.

In september 2016 is het **Centrumplan – Koningin Julianaplein** en omgeving opgeleverd.

De gebouwen en zeker ook de nieuw aangelegde openbare ruimte vormen nadrukkelijker dan ooit een koppeling met de directe historische omgeving, waarmee de identiteit en daarmee het onderscheidend vermogen van Vaals beter tot uiting

komt. Het geheel zorgt voor meer levendigheid, aantrekkingskracht van het centrum en daarmee een betere leefbaarheid. Ondanks het feit dat de gemeente geen invloed, zeggenschap en verantwoordelijkheid heeft, blijft de invulling van de commerciële ruimte een punt van aandacht.

De gemeenteraad heeft in de kadernota 2018 opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar een **opwaardering van de directe omgeving van het Koningin Julianaplein**. In het najaar van 2017 wordt gestart met het onderzoek naar de verdere herinrichting van het gebied rondom het gemeentehuis, aangekoppeld aan het Koningin Julianaplein (€ 15.000 beschikbaar). Daarbij wordt o.a. ook de mogelijke facelift van het terras van het Vereinschapsmeegenomen, waartoe de raad eerder verzocht heeft. De resultaten van dat onderzoek moeten een weloverwogen besluitvorming mogelijk maken voor het nieuwe coalitieprogramma.

Naast het gebied Koningin Julianaplein en directe omgeving, vormt ook de **kwaliteitsverbetering van de Lindenstraat** een belangrijk issue. Inmiddels worden de historische panden (9 t/m 15) opgeknapt, waarbij ook de veelbesproken achtergevel wordt aangepakt conform vergunning. De reeds lange tijd lopende interesse in een ontwikkeling van het gebied **Aan de Linde/Pastorswei** begint concrete vormen te krijgen. Inmiddels is sprake van een Duits-Nederlandse samenwerking, waarbij een 2-tal ontwikkelaars de handen in elkaar slaan om op dit terrein een combinatie te realiseren van grondgebonden woningen en een complex van boarding-houses (tijdelijk verblijf) voor met name medewerkers van de RWTH. Dit project wordt gezien als een pilot van grensoverschrijdende samenwerking en bediening van de grensoverschrijdende markt. Het overleg met de Provincie is gestart om te bekijken welke ruimte er gegeven kan worden. Indien dit voortvarend verloopt, zal in 2018 de bestemmingsplanprocedure kunnen worden gestart.

De Woningstichting zal als eigenaar eind 2017 starten met de **herstructurering van het Kerkveld**. De gemeenteraad heeft besloten om ook in dit project samen op te trekken met een kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte ter plekke.

Specifiek aandachtspunt voor de komende tijd is de kwalitatieve **opwaardering van de grensovergang Maastrichterlaan**. Wij zullen bekijken op welke manier via de Provincie dan wel IBA Parkstad 2020 mogelijkheden gecreëerd kunnen worden om een toekomstig project haalbaar te maken.

In het kader van de IBA wordt overigens ook gekeken naar het **Drielandpunt**. De provincie heeft al eerder aangegeven een verdere ontwikkeling in dit gebied te wensen. In de voorjaarsnota 2016 heeft de raad bepaald niet achter te willen blijven. Een versterking van de aantrekkingskracht van onze belangrijkste toeristische trekker vormt een voorname ambitie in de strategische visie en de daaruit afgeleide coalitieprogramma's.

Een aantrekkelijke woonomgeving vraagt ook om een **goede infrastructuur**: onderhoud, bereikbaarheid, verkeersdoorstroming, parkeren en verkeersveiligheid. Het onderhoud wegen is meerjarig aanbesteed, wat leidt tot een financieel voordeel. Onderdeel van de aanbesteding is ook een inhaalslag om het achterstallig onderhoud weg te werken, zodat een normaal peil van onderhoud in de toekomst kan volstaan.

Nu de majeure projecten in het centrum (nagenoeg) afgerond zijn, kan weer veel energie gestoken worden in de "reguliere" reconstructies.

In de begroting 2014 is gekozen de investeringen uit het groenstructuurplan 'on hold' te plaatsen. We merken dat deze stilstand tekort doet aan de kwalitatieve uitstraling die we, met name op cruciale plaatsen waar veel inwoners en bezoekers samenkomen, nodig hebben. Om op bepaalde plekken toch meer groen in de leefomgeving te brengen, willen we dat in gezamenlijke verantwoordelijkheid met bewoners doen, in de vorm van zogenaamde **wijkdeals**. Samen met de bewoners zullen de volgende plekken een 'groene opknopbeurt' krijgen: Aan de Weverij, Kronkelpad, Prof. Von Karmanstraat en de Akenerstraat. Daarnaast zullen we echter ook als gemeente impulsen aan het groen geven. Daarbij zal de focus in 2018 komen te liggen op de komgrenzen, pleinfuncties en om en nabij openbare functies.

De kanteling in het **parkeerbeleid** heeft flink wat werk gekost, maar als het aantal klachten als graadmeter gebruikt mag worden, hebben inwoners en bezoekers weinig hinder ondervonden. Wij zijn van mening dat een gerichte communicatie en een contextgerichte handhaving daaraan bijgedragen hebben. Reeds in het raadsvoorstel en de voorjaarsnota/1^e burap heeft het College aangegeven dat de financiële doorvertaling van het beleid hoogst onzeker is. Van de ene kant zijn meer betaalde parkeerplaatsen gecreëerd door invoering van het combiparkeren; van de andere kant is besloten om de eerste 20 minuten gratis parkeren toe te staan en de prijs van een dagkaart te verlagen naar € 5. De redenering achter deze maatregelen is dat parkeerbeleid voorwaardenscheppend dient te zijn en geen doel an sich. Ook is in het raadsvoorstel een duidelijke link gelegd tussen de aantrekkingskracht van horeca en detailhandel op het Koningin Julianaplein en de opbrengstkant van het parkeren. De raad heeft besloten om het beleid eind 2017 inhoudelijk en financieel te evalueren.

Punt van aandacht blijft toch de **Grenslandhal**. Daar waar de afgelopen tijd de verwachting was gewekt dat er een verkoop aan een derde partij, die ter plekke een recreatieve voorziening wilde realiseren (indoor-soccer), hebben we helaas moeten constateren dat het financieel rondkrijgen van de benodigde investeringen een probleem was. We blijven ook in de komende tijd bewust zoeken naar een verkoop van de voormalige sporthal, welke pas vanaf 2019 uit de 'boeken' is.

Indicator(en):

Overzicht woningaanbod (permanente bewoning) per categorie	2012	2013	2014	2015	2016
Vrijstaand	663	664	662	691	668
2 onder 1 kap	753	751	751	756	759
geschakeld/rijwoningen	1.362	1.369	1.370	1.383	1.410
appartementen	2.164	2.149	2.215	2.175	2.239
Leegstand	340	305	189	247	311

Bron: BSGW juni en september 2016

Aantal woningen	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal	5.192	5.229	5.238	5.241	5.555
Eengezinswoningen	3.021	3.032	3.010	3.010	3.009
Meergezinswoningen	2.171	2.197	2.228	2.231	2.546

Bron: waarstaatjegemeente.nl / CBS

Huishoudens naar categorie	2013	2014	2015	2016
Gemiddeld aantal personen per huishouden	2	1,99	1,98	1,96
Huishoudens eenoudergezin totaal	303	317	324	331
Huishoudens alleenstaand totaal	1.971	1.951	2.006	2.053
Huishoudens samenwonend totaal	2.923	2.920	2.899	2.873
Huishoudens samenwonend zonder kinderen	1.653	1.665	1.654	1.662
Huishoudens totaal	4.894	4.871	4.905	4.926

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Gemiddelde WOZ-waarde	2014	2015	2016	2017
Woningen	€ 151.000	€ 143.000	€ 141.000	€ 148.000

Bron: waarderingskamer

Ontwikkeling WOZ-waarde woningen	Mutatie 2017 t.o.v. 2016
Vaals	+2,5%
Gulpen – Wittem	+1,9%
Eijsden – Margraten	-0,5%
Valkenburg	-3,0%
Voerendaal	+0,2%
Simpelveld	+2,5%
Meerssen	0%
Gemiddelde Limburg	+1,6%

Bron: Provinciale lastenmeter Limburg 2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ontwikkeling woonruimten	122	144	466	394	294	714
Aantal studenten	42.600	45.908	48.988	51.300	51.169	53.039
Tekort	1.318	2.497	3.263	3.794	3.284	ca 3.300

Bron: Strategisch Immobilienmanagement Stadt Aachen 2016

Wat mag het kosten?

Programmabegroting WONEN & VERKEER		bedragen x € 1.000				
	Realisatie 2016	Raming 2017 (na wijzig.)	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021
Lasten:						
Volkshuisvesting	-59	-43	-44	-44	-44	-44
Woningbouw	-329	-121	-136	-118	-126	-118
Ruimtelijke ordening	-894	-280	-341	-248	-244	-240
Buitengebied	-68	-52	-53	-54	-55	-54
Openbaar groen	-1.074	-734	-903	-816	-832	-852
Algemene begraafplaats		-45	-13	-13	-13	-13
Monumentenzorg	-83	-12	-13	-14	-20	-13
Milieu	-240	-84	-81	-79	-79	-79
Afval	-1.029	-964	-1.010	-1.007	-1.011	-1.013
Riolen	-1.056	-864	-949	-985	-940	-1.035
Infrastructuur	-1.457	-1.264	-1.424	-1.424	-1.488	-1.521
Verkeer	-342	-243	-272	-271	-280	-282
Parkeren	-527	-426	-438	-439	-441	-440
Totaal lasten:	-7.158	-5.132	-5.677	-5.512	-5.573	-5.704
Baten:						
Volkshuisvesting	0	0	0	0	0	0
Woningbouw	219	8	8	8	8	8
Ruimtelijke ordening	71	10	12	12	12	12
Buitengebied	0	0	0	0	0	0
Openbaar groen	56	10	15	15	15	15
Algemene begraafplaats	0	0	0	0	0	0
Monumentenzorg	0	0	0	0	0	0
Milieu	57	0	0	0	0	0
Afval	1.192	1.185	1.290	1.387	1.471	1.466
Riolen	1.295	1.061	1.167	1.260	1.248	1.318
Infrastructuur	16	0	4	4	4	4
Verkeer	8	7	7	7	7	7
Parkeren	567	736	530	575	575	575
Totaal baten:	3.481	3.017	3.033	3.268	3.340	3.405
Saldo programma:	-3.677	-2.115	-2.644	-2.244	-2.233	-2.299

Volkshuisvesting

De lasten bestaan voor het grootste gedeelte uit salarislasten en voor een klein gedeelte uit onderzoekskosten.

Woningbouw

De lasten betreffen met name kapitaallasten (o.a. Vereinschoes) en ontwerp- en onderzoekskosten voor wat betreft infrastructuur rondom het Koningin Julianaplein en de grensovergang Maastrichterlaan.

De baten bestaan uit de verhuuropbrengst van het Vereinschoes.

Ruimtelijke ordening

De lasten betreffen met name de kapitaallasten van de grondexploitaties (Von Clermontpark e.d.), salarislasten en het werkbudget voor implementatie van de omgevingswet. De hogere lasten worden veroorzaakt door de hogere kapitaallasten en de incidentele kosten van het werkbudget voor implementatie van de omgevingswet.

De baten betreffen legesopbrengsten op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening.

Buitengebied

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud aan (on)gemarkeerde wandelpaden, bijdrage aan IKL Limburg en kapitaallasten.

Openbaar groen

De lasten van het beleidsveld openbaar groen bestaan met name uit het algemeen onderhoud groen, onkruidbestrijding, onderhoud bomen, onderhoud begraafplaatsen, salarislasten, aandeel lasten buitendienst etc. Doordat de lasten van de buitendienst op basis van de wet- en regelgeving verdeeld moeten worden naar de diverse taakvelden, laat dit taakveld hogere lasten zien. Verder worden deze hogere lasten veroorzaakt door de lasten van "wijkdeals groen" (voorjaarsnota

2017). De baten betreffen met name opbrengsten ingebruikgeving gemeentegronden en bijdrage Woningstichting in onderhoud groen.

Algemene begraafplaats

De lasten van het beleidsveld bestaan uit onderhoud algemene begraafplaats. Deze lasten stonden de voorgaande jaren geraamd op beleidsveld openbaar groen.

Monumentenzorg

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud gemeentetoren en kapitaallasten.

Milieu

De lasten van dit onderdeel betreffen met name inhuur van externe expertise en de bijdrage aan gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg.

Afval

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de afvalverwerking en afvalstoffenheffing. De lasten zijn gebaseerd op de begroting 2018 van RD4.

Riool

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de gemeentelijke riolering en pompgemalen en de rioolheffing.

Infrastructuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud wegen, openbare verlichting en kapitaallasten voormalige wegereconstructies. De kapitaallasten zorgen voor de fluctuaties in de lasten. De opbrengsten bestaan uit een aandeel van de verhuur van de gemeentewerf.

Verkeer

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud en plaatsing van verkeersborden, kapitaallasten van verkeersmaatregelen en kosten inzake gladheidsbestrijding. Met name de kapitaallasten veroorzaken de hogere lasten ten opzichte van de begroting 2017.

De baten betreffen enerzijds bijdragen van ondernemers inzake de toeristische bewegwijzering en anderzijds de bijdrage voor het VEBO-project (verkeerseducatie basisonderwijs).

Parkeren

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de kosten inzake de parkeergarage (huur en beheer) en de onderhoudscontracten van de parkeermeters.

De baten betreffen de parkeeropbrengsten vergunningen en ontheffingen en parkeermeters in openbare ruimten.

Investeringsprojecten programma Wonen & Verkeer

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Projecten stilte- en leefkwaliteit	2013 – 2015	Begr. 2013	135.000	16.000	119.000	n.n.b.
Groenstructuurplan (on hold)	2010 – 2024	Rb. 17.07.09 Begr. 2011	550.000	166.000	384.000	n.n.b.
Wegereconstructie Maastrichterlaan	2011	Rb. 21.05.2012	752.000	732.000	20.000	2018
Wegereconstructie en rioolvervang Nieuwe Hertogenweg	2013	Kadernota 2011	1.950.000	2.042.000	-92.000*	2018
Wegereconstructie en rioolvervang Sjwats Jris	2014	Kadernota 2011 Rb. 18.09.2017	835.000 400.000 1.235.000	43.000	1.192.000	2017
Wegereconstructie en rioolvervang Camilluspark	2014	Kadernota 2011 Voorjaarsnota 2017	1.080.000 405.000 1.485.000	0	1.485.000	2018
Wegereconstructie en rioolvervang Zevensterweg	2019	Begr. 2017	305.000	0	305.000	2019
Wegereconstructie en rioolvervang St. Martinusstraat	2020	Begr. 2017	322.000	0	322.000	2020
Reconstructie Kerkveld	2017 / 2018	Rb. 27.06.2017	941.000	0	941.000	2018

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van	Gevoteerd krediet	Huidige stand van zaken			
Fietspad Randweg	2011	Kadernota 2010 Kadernota 2012	460.000 -130.000 330.000	369.000	-39.000	2017
Fietsbaan Maastricht-Aken	2017	Begr. 2016	400.000	22.000	378.000	2018
Wijkdeals groen	2017	Rb. 29.05.2017	54.000	1.000	53.000	2018
Centrumplan Vaals	2010	Begr. 2012	1.170.000	2.482.000	-1.312.000	2018
Rehabilitatie wegennetwerk	2015 – 2019	Begr. 2015	1.175.000	200.000	975.000	2019
Voetpad Vijlen Zuid-Oost	2017	Rb. 23.05.2016	52.000	0	52.000	2017
Infrastructuur rondom Kon. Julianaplein	2016	Rb. 27.06.2016	190.000	79.000	111.000	2018
Nieuw parkeerbeleid (automaten)	2016 / 2017	Rb. 27.06.2016	225.000	109.000	116.000	gereed
Nieuw parkeerbeleid (PRISS)	2016 / 2017	Rb. 27.06.2016	50.000	0	50.000	2018
Gladheidsbestrijding nat-strooi systeem	2015	Begr. 2015	10.000	0	10.000	2019
Laadtransporteur/shovel	2015	Begr. 2015	25.000	0	25.000	2017
Pick up Toyota Dyna	2017	Begr. 2014	27.500	27.500	0	Gereed
Aanschaf houtversnipperaar	2017	Begr. 2014	25.000	0	25.000	2017
Tractor	2020	Begr. 2017	50.000	0	50.000	2020
Opzetstrooier vrachtauto	2019	Begr. 2017	52.000	0	52.000	2019
Gladheidsmeldsysteem	2019	Begr. 2017	20.000	0	20.000	2019

* → de BDU-gelden (subsidie) zijn nog niet ontvangen en nog niet verwerkt in de administratie, waardoor dit project momenteel een overschrijding laat zien.

** → het complete Centrumplan Vaals (herontwikkeling Kon. Julianaplein), waar het door de raad gevoteerde investeringskrediet ad € 1.170.000 deel van uit maakt, laat bij het opstellen van de begroting 2018 een realisatie zien van € 2.482.000. Eind 2017 / begin 2018 zal dit project financieel afgerond worden, waarbij o.a. de Provinciale subsidie, bijdrage Woningstichting en meer- en minderwerk aannemer wordt meegenomen.

Aanwezige reserves portefeuille Wonen & Verkeer

Bestemmingsreserves per 01.01.2018		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2018	Doelstelling
Bestemmingsplannen	85.975	Dekking kosten gemoeid met omgevingswet
Egalisatie belastingtarieven	170.000	Teruggave overschot afvalstoffen- of rioolheffing uit jaar T-1 aan belastingbetaler
Nieuwe gemeentewerf	509.124	Dekking van kapitaallasten van de gemeentewerf
Parkeervoorzieningen	78.052	Dekking van incidentele uitgaven parkeermaatregelen-/voorzieningen en kapitaallasten investeringen nieuw parkeerbeleid.
Parkeerfonds	0	Dekking van kosten aanleggen parkeerplaatsen, die op terrein van een initiatiefnemer aantoonbaar niet mogelijk zijn. Deze initiatiefnemers storten vervolgens een bedrag in het parkeerfonds.
Totaal bestemmingsreserves	843.151	

Programma
Werk & Economie

Programmaplan

Centraal in dit programma staat het stimuleren van de lokale en (eu)regionale economie, waarbij het toerisme en het "funshoppen", de belangrijkste lokale pijlers zijn. Het historische centrum c.q. Koningin Julianaplein heeft, onder andere door de terugkeer van de markt in de zomer van 2017 en de diverse evenementen en activiteiten, de beleving gekregen die met de opwaardering bedoeld was. Een duurzame aanpak hiervan moet tot stand komen via het plan 'stadspromotie Vaals'. Ook de ontwikkeling van het Drielandenpunt en het buitengebied blijven de komende jaren de nodige aandacht krijgen.

De grensligging biedt veel perspectief, zowel voor het ondernemerschap als ook voor onze werkgelegenheid. Er wordt zeer actief gewerkt aan het zo optimaal mogelijk benutten van die kansen. De continue stroom van de vele studenten biedt in dit kader zeker mogelijkheden. Het aantal Start-ups groeit nog steeds en zal zeker als gevolg van de studentenhuisvesting ook mogelijkheden voor vestiging in de kern Vaals bieden. In samenwerking met Podium24 en de sociale dienst Maastricht-Heuvelland wordt actief gewerkt aan het begeleiden van mensen naar werk in Zuid-Limburg, maar zeker ook over de grens. En daar waar arbeidsmogelijkheden (tijdelijk) ontoereikend zijn wordt het accent gelegd op maatschappelijke participatie van mensen die zonder werk zitten.

Doelstelling, ontwikkelingen en gewenste effecten

De toeristische sector blijft een belangrijke bron van werkgelegenheid voor Vaals, naast de lokale retail en kleine dienstverlenende bedrijfjes. **Ondersteuning van het toerisme en het lokaal ondernemerschap** is voor de Vaalser economie en lokale werkgelegenheid zeer belangrijk. De steeds stijgende overnachtingscijfers bevestigen onze overtuiging dat we toeristisch veel te bieden hebben. De hoeveelheid detailhandel en horeca is, mede als gevolg van het toerisme, hoog in vergelijking met andere gemeenschappen van dergelijke omvang. Gelukkig is het economisch tij gekeerd. Echter de veranderingen en ontwikkelingen in de samenleving betekenen niet dat de hulp en ondersteuning niet meer nodig zijn. Er zijn impulsen nodig om meer klanten naar Vaals te halen. In nauw overleg met het ondernemerschap willen we in dit kader werken aan een **plan voor stadspromotie**.

Met stadspromotie beogen we het imago van Vaals te verbeteren en met een samenhangend scala van daaraan gekoppelde maatregelen Vaals beter op de kaart te zetten. Beter voor onze inwoners, beter ook voor onze bezoekers. Het begint in de kern met het creëren van meer herkenning van de eigen inwoners in de identiteit van Vaals, het creëren van een groter gevoel en besef van trots op Vaals. Van daaruit ontstaat 'ambassadeurschap' voor het uitdragen van een beter imago. Gekoppeld aan de aanwezige aantrekkelijkheid, (nieuwe) activiteiten en evenementen zou dan middels een gerichte marketing de belangstelling voor Vaals moeten groeien. In de afgelopen maanden is met een deel van het maatschappelijk veld reeds (globaal) verkend waar mogelijke koppelingen en aandachtspunten liggen. Het thema marketing is echter ook een specifieke discipline, welke niet in optimale vorm in onze organisatie aanwezig is. Om het proces op gang te helpen is tijdelijke externe begeleiding nodig. In het najaar van 2017 wordt, op basis van een presentatie en een goed aanbod, een passend bureau geselecteerd om de noodzakelijke stappen te zetten. In 2018 moeten deze concreet worden, nadat vooral ook de afstemming met een belangrijk deel van het maatschappelijk veld heeft plaatsgevonden. Via de bestuursrapportages zal de gemeenteraad geïnformeerd worden over de voortgang en op nog nader te bepalen momenten ook inhoudelijk betrokken worden in het proces. De dekking vindt vooralsnog plaats uit het door de raad eerder beschikbaar gestelde budget ad € 76.000 voor strategisch ondernemerschap (welk thema inmiddels door stadspromotie is vervangen).

De recente crisis heeft in veel steden gezorgd voor toegenomen **leegstand**. Ook Vaals heeft hier deels mee te kampen. Het is de vraag in hoeverre de gemeente directe sturing heeft op deze leegstand. Het invoeren van een leegstandsverordening wordt in de regel gezien als een instrument. Er zijn echter ook twijfels. Wij zullen in 2018 de afweging moeten maken of het gewenst is een dergelijk instrument in te zetten. In ieder geval zal het hiervoor beschreven thema stadspromotie een bijdrage leveren aan het tegen gaan van leegstand.

Met het nieuwe KJP heeft het centrum enorm aan aantrekkelijkheid gewonnen. Aan dit plein heeft het gemeentehuis een historische uitstraling met aantrekkingskracht voor de bezoekers van het nieuwe KJP en biedt meerdere mogelijkheden. Om het gebouw ook voor de toekomst als hart van het centrum en van de gemeenschap te behouden, zien we een combinatie van gebruik met andere maatschappelijke dan wel commerciële functies. Uit onderzoek moet blijken wat de best passende **invulling van het gemeentehuis** is.

Het bij het vorige programma genoemde Provinciaal Omgevingsplan (POL) geeft, zoals gezegd, ook kaders voor de thema's detailhandel, kantoren, vrijetijdseconomie en energie. Ter uitwerking van het POL hebben de Zuid-Limburgse colleges in juli 2017 de ontwerp **Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL)** vastgesteld. Het is een gezamenlijke visie

over winkels, kantoren en bedrijventerreinen van de 18 gemeenten in Zuid-Limburg. Besluitvorming door de gemeenteraden van Zuid-Limburg is voorzien in november/december 2017. Na besluitvorming door de raden kan ingaande 2018 het uitgangspunt van de SVREZL geeffectueerd worden: het versterken van de leefbaarheid en vestigingsklimaat van de regio door het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen op de vraag. Voor vrijetijdseconomie wordt in 2018 toegewerkt naar een visie Vrijetijdseconomie voor Zuid-Limburg. Vanuit deze visie wordt toegewerkt naar bestuursafspraken; wellicht vastgelegd in een structuurvisie. In navolging van het onderzoek in 2016 naar de kwaliteit van de vrijetijdseconomie is in 2017 een onderzoek naar de Hotelsector gestart voor heel Limburg. De resultaten hiervan zijn naar verwachting eind 2017 bekend.

Toerisme zien we niet alleen als iets puur lokaals. Als onderdeel van de Lijn50-agenda is in het najaar van 2017 gestart met een gezamenlijke **visie-ontwikkeling voor het toerisme**. Het doel is om vanuit dezelfde ambities en speerpunten te komen tot strategische samenwerking op gebied van toerisme. De vraag is om hierbij focus aan te brengen door het benoemen, en later projectmatig uitwerken, van verbindende en onderscheidende thema's in nauwe samenspraak met ondernemers in de drie gemeenten. Denk hierbij aan thema's als hoogwaardige streekproducten/Citta Slow, uitwerking Heuvellandmerk, versterking fietsroutestructuur, Europese betekenis Heuvelland, toeristische duurzaamheid (Global Destination) en de toeristische herbestemming van vrijkomende agrarische bedrijven.

De uitvoering van de **Participatiewet** gebeurt grotendeels door drie gezamenlijke uitvoeringsorganisaties, te weten Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH), Podium24 en Annex. Mede als gevolg van de goede resultaten in 2014 en 2015 ontvangt de gemeente Vaals in 2016 en 2017 een fors lagere uitkering. De verwachting is dat ook in 2018 de uitkeringslasten niet gedekt kunnen worden uit de Rijksmiddelen. De gemeente Vaals heeft een aanvalsplan gemaakt om extra in te zetten op re-integratie en hieraan gekoppeld uitstroom. De uitvoering van het plan geschiedt grotendeels door SZMH, maar ook lokaal vindt een koppeling plaats met de beweegmakelaar en de vrijwilligerscentrale. Eind 2017 is het servicepunt SZMH aangehaakt aan de ontmoetings- en ondersteuningsfaciliteit in de Brede School, waardoor de ketenaanpak basisondersteuning een verdere integrale aanpak heeft gekregen.

De Wsw-doelgroep (wsw-oud) wordt via WOZL te werk gesteld. Binnen Parkstad ontstaat begin 2018 een regionaal werkgeversservicepunt (de evenknie van Podium24), welke echter een nauwe samenwerking met WOZL krijgt. In dit kader hebben de 3 "buiten"-gemeenten van WOZL (Vaals, Valkenburg aan de Geul en Gulpen-Wittem) gezamenlijk de regie gepakt om voldoende sturing te behouden binnen WOZL.

	Juni 2016	Juni 2017
Aantal ww-ers	198	158
Uitstroom naar werk		46

tabel 1: ontwikkeling aantal ww-ers gemeente Vaals

Aantallen per 31-12	2012	2013	2014	2015	2016	01-05-2017
WWB/P-wet <i>waarvan parttime</i> <i>inkomsten</i>	279	288	264	262	277	276 16 %
IOAW	20	17	17	17	15	15
IOAZ	0	1	1	1	1	2
Totaal	299	306	282	280	293	293

tabel 2: ontwikkeling aantal huishoudens met een bijstandsuitkering

De gemeente Vaals kent een lange historie van mensen in armoede. Het **ondersteunen van minima**, waarbij een belangrijke focus naar de kinderen gaat, is een belangrijk politiek thema van het college van de gemeente Vaals. In dit kader is begin 2017 een integraal regionaal en lokaal plan opgesteld, waarbij, ondanks het realiseren van een taakstelling, toch de Vaalser (maatwerk)aanpak veel aandacht en mogelijkheden krijgt. Preventieve en vroegsignalering van armoede en schulden door publiek-private samenwerking vormt hierin een belangrijke basis.

Ook het project "kansen voor alle Kinderen" zorgt voor een brede aanpak op het vlak van armoede en participatie van jong tot oud, zodat integraal (meer dan geld alleen) en duurzaam gewerkt wordt aan participatie, zelfredzaamheid en eigen kracht van mensen in armoede in de Vaalser samenleving.

De eerste resultaten zijn hoopvol te noemen: ondersteund vanuit het project, maar sturend op eigen regie pakken deelnemende gezinnen met elkaar en met andere (vrijwilligers)organisaties activiteiten op (rommelmarkten, Burendag,

bijeenkomst met wijkbewoners, acties rondom veiligheid in de buurt). Eind 2017 start eveneens een ruilwinkel in de kern Vaals gekoppeld aan een maandelijks Repaircafé. Het doel van de ruilwinkel is enerzijds het tegengaan van verspilling/duurzaamheid gekoppeld aan leven met minimale financiële mogelijkheden door het ruilen/herverdelen/hergebruiken van goederen, maar ook van diensten. Daarnaast dient dit ook inwoners, organisaties en netwerken te verbinden. De Ruilwinkel wordt ingezet als werkervaringsplek voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, om via vrijwilligerswerk door te stromen naar werk of om een zinvolle tegenprestatie te leveren voor het ontvangen van een uitkering.

Binnen het project wordt daarnaast de kansengelijkheid binnen het onderwijs opgepakt, door m.b.v. professionals en vrijwilligers een stevige impuls te geven aan het netwerk rondom inwoners in armoede in het kader van preventie en vroegsignalering.

Jeugdsportfonds t/m 31 augustus 2017 : 31

Stichting Leergeld (incl. Jarige Job) t/m juni 2017 : 17

Jeugdcultuurfonds t/m 31 augustus 2017: 1

Tegemoetkoming aanvullende ziektekostenverzekering t/m 1 mei 2017: 137

Declaratieregeling t/m 1 mei 2017:

- Maatschappelijke participatie 198
- Peuterspeelzaalregeling 6
- Schoolkostenregeling 6

Vanaf najaar 2017 wordt een PR-campagne uitgevoerd om de bekendheid en aanvragen van de minimaregelingen nog verder te vergroten, zowel bij inwoners als vrijwilligers(organisaties) en professionals. Daarnaast wordt ook meer ingezet op het werven van intermediairs, zodat vanuit meer organisaties sneller en vaker aanvragen kunnen worden gedaan. Daarvoor wordt o.a. informatie verstrekt over het herkennen en bespreekbaar maken van armoede.

Wat mag het kosten?

Programmabegroting Werk & Economie		bedragen x € 1.000				
	Realisatie 2016	Raming 2017 (na wijzig.)	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021
Lasten:						
Inkomenszorg	-8.146	-8.446	-8.127	-8.008	-7.839	-7.839
Economie	-811	-373	-340	-367	-256	-259
Toerisme	-175	-166	-139	-135	-138	-134
Evenementen	-51	-77	-74	-73	-76	-76
Totaal lasten:	-9.183	-9.062	-8.680	-8.583	-8.309	-8.308
Baten:						
Inkomenszorg	4.201	4.159	4.040	4.040	4.040	4.040
Economie	711	53	56	56	56	56
Toerisme	816	859	879	879	879	879
Evenementen	6	0	0	0	0	0
Totaal baten:	5.734	5.071	4.975	4.975	4.975	4.975
Saldo programma:	-3.449	-3.991	-3.705	-3.608	-3.334	-3.333

Inkomenszorg

De lasten van dit onderdeel bestaan met name uit de bijdrage aan de WOZL inzake de uitvoering van de WSW, de bijdragen aan Sociale dienst Maastricht-Heuvelland ten behoeve van re-integratie en uitvoering van de WWB. Voor wat betreft de WSW zijn de lasten gebaseerd op de begroting 2018 van WOZL. De lasten van het inkomensdeel WWB zijn gebaseerd op de meest recente realisatiecijfers.

De baten bestaan uit de rijksbijdrage inkomensdeel WWB.

Economie

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de structurele lasten inzake Euregionale oriëntatie (marketingplan, grensinfopunt, e.d.) salarislasten en kapitaallasten aandelenpakket. De fluctuaties worden veroorzaakt door de kapitaallasten van de uitgezette Essent-gelden.

Toerisme

De lasten bestaan met name uit de bijdrage aan VVV Zuid Limburg en salarislasten. De opbrengsten toeristenbelasting zijn de baten van dit beleidsveld. De lagere lasten zijn het gevolg van een nieuwe doorberekening van salarislasten. De baten

betreffen de opbrengsten toeristenbelasting. De stijging daarvan is het gevolg van het ramen van een hoger aantal overnachtingen op basis van de realisatiecijfers 2016.

Evenementen

De lasten bestaan uit het subsidiebudget voor evenementen, kosten inzake kermissen, salarislasten en een aandeel van de lasten gemeentewerf en materieel buitendienst.

Aanwezige reserves portefeuille Werk & Economie

Bestemmingsreserves per 01.01.2018		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2018	Doelstelling
Re-integratie	332.299	Dekking financiële tegenvallers re-integratiedeel participatiewet
Minimabeleid	89.917	Dekking van uitgaven inzake armoede- en minimabeleid
Toeristisch / recreatief beleid	23.812	Dekking van incidentele uitgaven op economisch en toeristisch gebied
I-deel WWB	404.921	Dekking tekorten inkomensdeel WWB
Totaal bestemmingsreserves	850.949	

Programma Bestuur & Dienstverlening

Programmabegroting Vaals
2018

Programmaplan

Het lokale bestuur (en organisatie) kan een grote meerwaarde brengen als er gedacht en gehandeld wordt vanuit de nabijheid bij mensen en de kennis van de context waarin ze leven.

Lokale regie staat in zaken die er voor onze inwoners toe doen voorop. Samenwerking is nodig om krachten te bundelen, waardoor meer strategische daadkracht maar ook specialistische kennis kan worden gecreëerd. Een goed netwerk is daarbij van belang, zowel in de regio Maastricht – Heuvelland maar zeker ook in de regio Aken. Net als goede verbindingen met onze inwoners.

Onderscheidend vermogen willen we tonen in de kwaliteit van dienstverlening naar onze burgers, waarbij we zo dicht mogelijk bij de inwoners maatwerk willen leveren. Maar ook door inwoners te betrekken bij plan- en besluitvorming middels een op maat gesneden burgerparticipatie.

Doelstelling, ontwikkelingen en gewenste effecten

Het **dienstverleningsconcept** is erop gericht om de gemeentelijke dienstverlening nog beter, nog efficiënter, nog effectiever vorm te geven, met als ultieme resultaat een tevreden burger. Hierbij staan service- en klantgerichtheid centraal. Wij zijn ervan overtuigd dat juist de schaal van Vaals en de daaruit voortvloeiende nabijheid tot de samenleving, ons in staat stelt om onze dienstverlening te optimaliseren. Een optimalisatie die zich kenmerkt door maatwerk, een houding 'van buiten naar binnen' en een ver doorgevoerde contextgerichte oriëntatie. Juist de dienstverlening is mede door voortschrijdende digitalisering snel in ontwikkeling. Veel gemeenten zijn bezig met de drieslag: digitaal > telefonisch > persoonlijk. Ook Vaals zal op korte termijn besluiten moeten nemen hoe we de dienstverlening in de toekomst vorm gaan geven binnen de gestelde wettelijke, financiële en organisatorische kaders.

Ter versterking van de **digitale dienstverlening** is de gemeentelijke website in 2017 vernieuwd. Aangezien de gemeentelijke website het voorportaal van de digitale gemeentelijke dienstverlening is, zijn de wensen van het KCC nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming van de nieuwe website. Digitale ontwikkelingen gaan razendsnel. We zullen de nieuwe website daarom ook in 2018 vanuit deze ontwikkelingen verder verfijnen. In 2018 wordt tevens onze toeristische website vernieuwd.

Wij willen als gemeente snel en effectief meeliften met digitale ontwikkelingen die de dienstverlening naar onze burgers vergroten. Digitale ontwikkelingen volgen we alert en in 2018 zullen we daar waar het meerwaarde heeft voor onze dienstverlening verdere stappen zetten op het gebied van digitale communicatie.

Leefbaarheid is gebaat bij een veilige woonomgeving. Wij willen een veilig gevoel voor iedereen. **Veiligheid** versterken door een gebiedsgerichte aanpak, zonder een overmaat aan controles. Hierbij gerichte aanpak voor specifieke oorzaken en doelgroepen. Hierbij past, naast de inzet van reguliere BOA's, het inzetten van een sociale BOA. Hiermee is de link gelegd naar het Sociaal Domein; noodzakelijk vanuit de doelgroep en specifieke oorzaken-benadering. We constateren een toenemende casuïstiek, welke een grote mate van arbeidsintensiviteit verlangd. Vooral ook omdat er geen sluitende regionale aanpak is. De extramuralisering draagt daar aan bij. De rol voor het lokale veld bij afhankelijkheidsrelaties wordt steeds groter. De BOA sociaal domein is het eerste aanspreekpunt voor allerlei regionale instanties en heeft, samen met het sociaal team, een regierol bij het inschakelen van ketenpartners. De uitvoering van de reguliere BOA-taken komt hierdoor onder druk. Reden om op korte termijn te bekijken of meer capaciteit op dit vlak wenselijk is.

De regionale aanpak van veiligheid is georganiseerd in de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Recent is een evaluatie uitgevoerd naar de samenwerking tussen de verschillende kolommen en de inrichting van onze Veiligheidsregio. Resultante van deze evaluatie is dat er een veiligheidsbureau komt van waaruit de taken worden georganiseerd. Hiertoe worden alle relevante taken overgeheveld van de afzonderlijke diensten (brandweer, GHOR, bevolkingszorg) naar het nieuwe bureau. Het gaat hierbij grotendeels om andere deskundigheid en andere vaardigheden, dan die nu aanwezig zijn in de Veiligheidsregio. Wij zullen de vorming van het nieuwe bureau in 2018 intensief volgen.

Vaals kiest voor integrale **handhaving**. Dit houdt in dat de diverse handhavers zoveel als mogelijk tegelijkertijd een inrichting controleren. De geconcentreerde inzet van mensen en expertise levert een aantal (efficiency)voordelen voor de organisatie op, maar zeker ook voor de betreffende burgers, die in één keer op alle elementen gecontroleerd worden. Het handhavingsbeleid is toegespitst op de fysieke leefomgeving en richt zich op de handhaving van de beleidsvelden bouw, milieu, APV en bijzondere wetten, brandweezorg. Handhaving staat primair voor het zoeken naar mogelijkheden om iets wél toe te staan. Als iets volgens de regelgeving echt niet kan, wordt getracht om de kwestie in redelijke zin af te handelen. De inzet van curatieve handhavingsinstrumenten is alleen dan aan de orde als alle andere mogelijkheden uitgeput zijn. Basis voor de uitvoering is het beleid zoals de raad dat in het Handhavingsbeleidsplan 2016-2020 heeft vastgesteld.

Centrale element daarin is een prioritaire risicoanalyse, gebaseerd op een afweging tussen mogelijk negatief effect en de kans dat dit effect zich voordoet. Hoe groter de prioriteit des te actiever vindt handhaving plaats. De handhavingstaak valt in wezen uiteen in drie delen: toezicht op naleving verstrekte omgevingsvergunningen, autonome constatering en door burgers aangedragen aandachtspunten. De Omgevingswet zal grote invloed hebben op de wijze en inrichting van de handhavingstaak. Enerzijds zal er sprake zijn van een gelijkwaardige participatie en planontwikkeling waarbij de gemeente en initiatiefnemer gezamenlijk optrekken; anderzijds biedt de Omgevingswet veel meer ruimte om zonder omgevingsvergunning aan de slag te gaan, waardoor wellicht toch vaker de, ook in de Omgevingswet, gestelde grenzen geraakt worden.

Gemeenten krijgen meer taken en verantwoordelijkheden. Daarbij verandert de samenleving, waarbij de burger steeds meer uit eigen kracht en verantwoordelijkheid zaken moet regelen. Vanuit het groeiende opgavenprofiel en de veranderende samenleving neemt de gemeente steeds meer de rol van regisseur op zich. De gemeente werkt hierbij samen met partners uit de samenleving. Ook gaat de gemeente allianties aan met strategische samenwerkingspartners.

Samenwerking met partners uit de euregio moet ertoe leiden dat we op bepaalde terreinen, naast de focus op de lokale omgeving, meer kunnen betekenen voor onze inwoners, door bijvoorbeeld ontwikkelingen op gang te krijgen die anders niet zouden lukken. Samenwerking is lonend als dat leidt tot kwaliteitsverbetering, vermindering van kwetsbaarheid of efficiency voordelen. We blijven ons zodanig positioneren in de (eu)regionale setting dat we kansen en ontwikkelingen maximaal blijven benutten. Hiertoe levert Vaals een actieve bijdrage aan bestuurlijke en ambtelijke overlegmomenten, zoals het Grensinformatiepunt en de Charlemagne AG.

Onze samenwerking op meer tactisch niveau, als **lijn 50 gemeenten** met Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem, heeft tot een aantal bestuursopdrachten geleid. Voor de bestuursopdrachten (Omgevingswet, Toerisme, Backoffice Sociaal Domein, Trambaan-fietsroute, Beheer Openbare Ruimte en Vrijwilligerscentrale) worden in 2018 concrete resultaten verwacht. Als voorbeeld kan hierbij dienen de bestuursopdracht Omgevingswet, waarbij de drie gemeenteraden het gezamenlijk ambitiedocument hebben vastgesteld. Het bewijs dat de lijn 50 samenwerking bedoeld is om tot echte resultaten te komen. In 2018 zal met name de visievorming en het daartoe gewenste interactieve proces met de samenleving in dit thema centraal staan. Op het gebied van Toerisme zal het gezamenlijke Toeristisch Beleid, in samenspraak met de stakeholders, worden uitgewerkt. Op het sociaal domein zullen de stappen gezet worden om tot een gezamenlijke backoffice te komen. Bij het beheer van de Openbare Ruimte wensen de 3 gemeenten een kernteam aan buitendienst te behouden, vooral vanwege de directe serviceverlening naar de inwoners. In 2018 zullen echter vooral ook de stappen gezet worden om diverse onderdelen gezamenlijk uit te voeren dan wel gezamenlijk uit te besteden.

Als lijn 50 gemeenten participeren wij in de Maastricht-Heuvelland samenwerking. Deze samenwerking is verankerd in een convenant. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen wordt het convenant en de projecten van samenwerking geëvalueerd. De evaluatie en de analyse van eventuele nieuwe projecten worden aan de nieuwe colleges aangeboden als overdrachtsdocument voor de nieuwe periode. Op basis van de zes nieuwe coalitieakkoorden wordt een vergelijk gemaakt om te komen tot de gezamenlijke noemer. Deze vormt het uitgangspunt van nieuwe projecten van samenwerking ingaande 2018.

Indicator(en):

	2012	2013	2014	2015	2016
Misdrijven:					
Vermogensmisdrijven	305	325	315	345	275
Vernieling en beschadiging	50	70	70	55	40
Geweldsmisdrijven	30	30	50	30	40
Verkeersmisdrijven	80	70	75	65	70
Drugsmisdrijven	10	0	0	15	10
(Vuur)wapenmisdrijven	0	0	5	0	0
Diefstallen:					
Diefstal van fiets	20	10	15	15	15
Diefstal uit/vanaf personenauto	45	50	90	75	50
Diefstal uit woning	45	60	45	55	25
Straatroof	0	0	0	0	0
Zakkenrollerij	15	15	10	20	10
Overval	0	0	0	0	0

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Vergunningverlening / handhaving	okt. 2014 - aug. 2015	sept. 2015 - aug. 2016	Sept. 2016 – aug. 2017
aantal omgevingsvergunningen	138	142	141
waarvan aantal geconstateerde afwijkingen	32	+/- 30	23
waarvan aantal stilleggingen	8	11	15
aantal controles op Rijksmonumenten en cultuurhistorische bebouwing	13	12	27
waarvan aantal handhavend opgetreden	8	6	13
waarvan aantal stilleggingen	2	4	6
Aantal controles bouw- en woningtoezicht	19	34	14
Waarvan handhavend (waarschuwingsbrief)	4	5	0
Aantal meldingen/klachten	78	67	63
waarvan afgehandeld	19	15	29

Wat mag het kosten?

Programmabegroting Bestuur & Dienstverlening		bedragen x € 1.000				
	Realisatie 2016	Raming 2017 (na wijzig.)	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021
Lasten:						
Bestuur	-1.178	-1.236	-1.053	-1.058	-1.027	-1.047
Samenwerking	-24	-33	-33	-33	-33	-33
Interactie met burgers	-164	-273	0	0	0	0
Dienstverlening	-1.807	-1.327	-1.362	-1.334	-1.335	-1.331
Openbare orde en veiligheid	-1.057	-767	-772	-778	-779	-787
Financiering	-1.487	-1.038	-886	-710	-719	-934
Overhead	0	-2.580	-2.729	-2.739	-2.731	-2.643
Totaal lasten:	-5.717	-7.254	-6.835	-6.652	-6.624	-6.775
Baten:						
Bestuur	25	18	19	19	19	19
Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Interactie met burgers	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening	242	326	303	271	271	271
Openbare orde en veiligheid	2	0	0	0	0	0
Financiering	20.302	19.434	19.521	18.879	19.167	19.145
Overhead	0	23	9	9	9	9
Totaal baten:	20.571	19.801	19.852	19.178	19.466	19.444
Saldo programma:	14.854	12.547	13.017	12.526	12.842	12.669

Bestuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de salarislasten. Daarnaast maken juridische advieskosten deel uit van deze lasten. De afname van de lasten is het gevolg van het opnemen van de (salaris)lasten kabinet op taakveld overhead, als gevolg van gewijzigde wetgeving BBV.

De baten betreffen doorbelaste salarislasten aan de gemeenten Gulpen-Wittem inzake ambtelijke secretaris OR.

Samenwerking

De lasten betreffen de kosten van samenwerking met de lijn50-gemeenten Gulpen-Wittem en Eijsden-Margraten.

Interactie met burgers

Dit beleidsveld is met ingang van 2018 overgeheveld naar beleidsveld overhead in het kader van de vernieuwde regels BBV.

Dienstverlening

De lasten van dit onderdeel bestaan uit uitgaven t.b.v. het KCC, vergunningverlening en vastgoedbeheer. De stijging van de lasten is met name gelegen in de lasten van computerapparatuur (eenmalige migratie in 2018).

De baten betreffen legesopbrengsten inzake omgevingsvergunningen en producten KCC (reisdocumenten e.d.). De daling van de baten is met name gelegen in lagere (verwachte) leges omgevingsvergunningen, die geraamd zijn op basis van het gemiddelde van de afgelopen 4 jaren.

Openbare orde en veiligheid

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de bijdrage aan de veiligheidsregio (op basis van begroting 2018 Veiligheidsregio), het veiligheidshuis en salarislasten.

Overhead

De nieuwe regels van het BBV schrijven voor dat kosten zoveel mogelijk rechtsreeks op de programma's begroot dienen te worden. Een aantal zaken blijft onverdeeld en valt onder het taakveld Overhead.

De lasten betreffen onder andere personeelslasten van diverse functionarissen (o.a. directie, management, automatisering, financieel control, kabinet). Op basis van hernieuwde inzichten zijn met ingang van 2018 ook de lasten van bestuursondersteuning en van communicatie en voorlichting onder de post overhead geplaatst, inclusief de salarislasten. Dit verklaart het grootste verschil in lasten.

Voor het overige betreffen de lasten directe kosten voor automatisering, personeelszaken, informatievoorziening, huisvesting en financiële ondersteuning. Lasten voor personeelszaken zijn o.a. kosten voor studie, arbo, uitvoeringskosten salarisadministratie en de werkkostenregeling. De lasten van informatievoorziening bestaan o.a. uit abonnementskosten documentatiesysteem en portokosten. De lasten van financiële ondersteuning bestaan voornamelijk uit onderhoudskosten software. De lasten voor huisvesting betreft o.a. aanschaffing meubilair, materialen, onderhoudskosten, kapitaallasten en nutskosten (gemeentehuis en fractiehuis). Verder zijn er nog de lasten van systeem/gebruiksondersteuning, de hogere lasten worden veroorzaakt door de doorontwikkeling van de digitalisering. De baten betreffen verhuuropbrengsten Raadskelder.

Financiering

Belastingen

Voor een overzicht van de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Onvoorzien

Voor onvoorzien uitgaven staat een structurele stelpost onvoorzien in de begroting ad €30.000.

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt de voornaamste inkomstenbron van de gemeente. Ruim 50% van alle lasten wordt hieruit gefinancierd. Het gemeentefonds is direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven betekent voor gemeenten een hogere uitkering uit het gemeentefonds (onder het motto "gelijk de trap op en gelijk de trap af"). Dit effectueert zich in het zogenaamde accres.

De ramingen van de algemene uitkering in deze begroting zijn gebaseerd op de meest recente circulaire, de septembercirculaire 2017.

Op basis van de huidige inzichten ramen we voor 2018 een totale omvang van de algemene uitkering van € 15,4 miljoen. Onderstaand overzicht geeft de onderdelen van de algemene uitkering weer, in vergelijking met de raming voor begrotingsjaar 2018 zoals opgenomen in de begroting 2017.

Algemene uitkering gemeentefonds 2018	Begroting 2018	Begroting 2017	Vershil
Basisuitkering:			
Basisbedrag algemene uitkering	10.049.000	10.002.000	47.000
Korting algemene uitkering i.v.m. belastingcapaciteit	-906.000	-940.000	34.000
Algemene uitkering	9.143.000	9.062.000	81.000
Specifieke uitkeringen:			
Integratie uitkering WMO	1.035.000	1.025.000	10.000
Decentralisatie uitkering armoedebestrijding kinderen	45.000	45.000	0
Integratie uitk. Vergunningverlening, toezicht, handhaving	29.000	29.000	0
Decentralisatie uitkering voorschoolse voorziening peuters	19.000	19.000	0
Decentralisatie uitkering gezond in de stad	36.000	36.000	0
Integratie uitkering sociaal domein	5.067.000	5.098.000	-31.000
Totaal specifieke uitkeringen	6.231.000	6.252.000	-21.000
Uitkeringsfactor (gerelateerd aan accres gemeentefonds)	1,507	1,472	+0,035
Totaal algemene uitkering gemeentefonds 2017	15.374.000	15.314.000	60.000

Ten opzichte van de raming uit de vorige begroting constateren we dus een toename van het gemeentefonds voor het jaar 2018. Het voordeel is met name gelegen in een stijging van de algemene uitkering door een stijging van het accres ('samen trap op, samen trap af' systematiek). Daarnaast zien we een stijging van de (niet geoormerkte) integratieuitkering WMO. Als nadeel zien we daarentegen een afname van de uitkering sociaal domein. De uitkeringsfactor is met 35 punten hoger bijgesteld, waarvan het financiële effect zichtbaar is in de algemene uitkering.

In de berekening van de algemene uitkering is de komende jaren rekening gehouden met een toename van de maatstaven 'inwoners', 'éénpersoonshuishoudens', 'huishoudens', 'inwoners < 20 jaar' en 'woonruimten', gerelateerd aan de realiseren studentenhuysvesting. Iedere toename van een student + woning levert een extra uitkering op in het gemeentefonds van € 600. Indien de student jonger is dan 20 jaar levert dit een extra uitkering op van € 350. Voor begrotingsjaar 2018 wordt gerekend met de huidige aantallen (september 2017). Vanaf 2019 wordt gerekend met de huidige aantallen + 211 inwoners (Katzensprung fase 2). Vanaf 2020 wordt aanvullend gerekend met een toename van 110 inwoners (Hekkert-terrein).

Investeringsprojecten programma Bestuur & Dienstverlening

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Documentaire informatievoorziening	2012	Begr. 2005 Begr. 2010	29.000 <u>80.000</u> 109.000	106.000	3.000	2017
Projectenbundel ICT 2012 – 2015	2012 - 2015	Begr. 2012	185.000	170.000	15.000	2017
ICT	2014	Begr. 2014 Rb. 26.05.14 Begr. 2015	235.000 40.000 <u>60.000</u> 335.000	322.000	13.000	2017
Basisregistratie grootschalige topografie	2014	Begr. 2014	100.000	57.000	43.000	2019
Restauratie buitenmuren gemeentehuis*	2017	Rb. 29.05.2017	237.000	-64.000	301.000	2017

* Inzake het investeringskrediet restauratie buitenmuren gemeentehuis is tot op heden meer subsidie ontvangen dan dat kosten zijn gerealiseerd. Om die reden is het restant hoger dan het beschikbare bedrag.

Aanwezige reserves portefeuille Bestuur & Dienstverlening

Bestemmingsreserves per 01.01.2018		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2018	Doelstelling
Gemeentefonds *	235.086	Egalisatie van fluctuaties accressen gemeentefonds
Communicatie en voorlichting	8.390	Dekking van uitgaven inzake communicatiebeleid en intensivering digitale dienstverlening
Friciekosten ambtelijke organisatie	250.000	Dekking kosten toekomstproof maken ambtelijke organisatie
Personeelsbeleid	120.153	Dekking van incidentele uitgaven arbobeleid en opleidingen personeel
Totaal bestemmingsreserves	613.629	

* de reserve gemeentefonds wordt in 2018 gevoerd met € 14.914, teneinde de omvang op het door de raad vastgestelde minimumniveau ad € 250.000 te brengen.

Deel 3

Paragrafen

	DEEL 3 PARAGRAFEN	Programmabegroting Vaals 2018 Paragrafen
---	--	---

Vanuit de strategische visie, geldend voor de lange termijn, en de hoofdpunten van het coalitieprogramma voor de periode 2014 – 2018 zijn de hoofdthema's van het gemeentelijke beleid vertaald naar concrete activiteiten en projecten voor de komende periode. De doelstellingen van deze activiteiten en projecten staan nader beschreven in onderdeel 2, het programmaplan.

Deze bestuurlijke prioriteiten richten zich, logischerwijs, in hoofdzaak op de externe omgeving. De samenleving en specifiek de inwoners van deze gemeente staan daarbij centraal. Per activiteit en project is ook aangegeven welke externe participanten nodig zijn ter realisatie alsmede welke financiële middelen ingezet dienen te worden om een en ander te realiseren. Hierbij is een gedeelte van de bestuurskracht ingevuld. Bestuurskracht betreft de mate waarin het gemeentebestuur in staat is om met de haar ter beschikking staande middelen haar doelen / opgaven te verwezenlijken. Van grote invloed op deze bestuurskracht is de daadkracht van de ambtelijke organisatie. De ambtelijke organisatie vormt namelijk een van de belangrijkste middelen die het bestuur ter beschikking heeft om haar doelen te verwezenlijken. Deze bestuurskracht van de gemeente Vaals is in 2008/2009 voor het laatst gemeten door middel van de bestuurskrachtmonitor van de Provincie Limburg.

In dit onderdeel 3 gaat het over de zogenaamde paragrafen. De paragrafen hebben een integraal karakter en lopen als het ware als een rode draad door de gehele begroting. De paragrafen gaan met name in op de middelen, die van belang zijn voor de bestuurskracht van de gemeente. De paragrafen geven inzicht in de interne organisatie en de maatregelen en het beleid dat daarbij wordt gehanteerd om de gemeentelijke taken en doelrealisatie te ondersteunen. Een van de belangrijkste paragrafen daarbij is de paragraaf bedrijfsvoering, die handelt over de het meest omvangrijke middel in het kader van de bestuurskracht.

Let wel: de paragrafen gaan over het (gemeentelijk) beheer, hetgeen is voorbehouden aan het college. De raad heeft in deze uiteraard wel het budgetrecht.

Een zevental paragrafen zijn verplicht gesteld op grond van artikel 9 van het Besluit Begroting en Verantwoorden (BBV). Naast deze verplicht gestelde paragrafen op grond van het BBV stelt de gemeente Vaals nog een paragraaf op, te weten 'krimp'. De paragraaf krimp is een tijdelijke verplichting voor gemeenten die een beroep doen op de zogenaamde 'krimpmaatstaf' als onderdeel van het gemeentefonds. Op basis van die paragraaf kan het rijk monitoren in welke mate de krimp gemeenten maatregelen treffen teneinde de krimp tegen te gaan en de beschikbare krimpgelden inzetten.

Achtereenvolgens zullen de volgende paragrafen de revue passeren:

1. Bedrijfsvoering → gericht op de interne organisatie;
2. Weerstandsvermogen & risicobeheersing → gericht op de financiële positie;
3. Lokale heffingen → gericht op de gemeentelijke belastingen;
4. Financiering → gericht op de financieringsmogelijkheden;
5. Verbonden partijen → gericht op de gemeentelijke samenwerkingsverbanden;
6. Grondbeleid → gericht op de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten;
7. Onderhoud kapitaalgoederen → gericht op de gemeentelijke eigendommen;

Paragraaf Bedrijfsvoering

Programmabegroting Vaals
2018

Paragrafen

Deel 1 - Kaders

1.1 Inhoud paragraaf

De bedrijfsvoering betreft het hele spectrum van taken die nodig zijn om de gemeentelijke dienstverlening en het extern opereren mogelijk te maken. Hieronder vallen de onderdelen management & organisatie, planning & control, personeelszaken, informatisering & automatisering en huisvesting.

1.2 Beleidskaders

Het instrumentarium dat het management ter beschikking staat om te sturen en onnodige risico's te voorkomen is gebaseerd op een zogenaamd bedrijfsvoeringsconcept. Het beleid dat ten aanzien van dit instrument specifiek wordt nagestreefd is voor een groot deel terug te voeren op deze reeds bestaande beleidskaders. Anderzijds zullen nieuwe ontwikkelingen ook hun invloed uitoefenen, niet alleen op de inhoudelijke instrumenten, maar ook op de gehele bedrijfsvoeringsfilosofie. Onderstaand wordt het geldende beleidskader nader in beeld gebracht.

Beleidskaders BEDRIJFSVOERING

Lopend beleid

De uitgangspunten waarlangs de organisatie functioneert en is ingericht zijn gebaseerd op de zogenaamde bedrijfsvoeringsfilosofie. In Vaals kiezen we er voor om geen statische bedrijfsvoeringsfilosofie te ontwikkelen, die afgeleid is van allerlei zware theoretische concepten en, eenmaal vastgesteld, voor een duur van vele jaren geldt. De bedrijfsvoeringsfilosofie van Vaals beweegt mee met de organisatie. De hoofdpunten worden jaarlijks waar nodig geactualiseerd. Op deze manier is sprake van een **dynamische ontwikkeling**, geen grootschalige operaties of koersverandering, maar de weg van geleidelijkheid en een **lerende organisatie**.

Kernwoorden voor de visie op de organisatie zijn:

- dienstverlening eenvoudig bereikbaar en dichtbij
- regisseren en faciliteren voor lokale samenleving
- regionale speler op strategische onderwerpen
- regiecontrol bij ondersteunende processen.

De gemeente Vaals is een Cittaslow-gemeente. **Cittaslow** is een keurmerk dat slechts wordt uitgereikt aan gemeenten van minder dan 50.000 inwoners, die op het gebied van leefomgeving, landschap, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. De uitgangspunten van de strategische Visie sluiten dan ook naadloos aan bij het Cittaslow-gedachtegoed.

De organisatie-inrichting en de daarbij geldende uitgangspunten rondom verantwoordelijkheden en dergelijke zijn geregeld in de **Organisatieverordening Gemeente Vaals 2013**.

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mandaten en dergelijke zijn vastgelegd in het **Mandaatbesluit Gemeente Vaals 2014**. De specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van budgethouders en budgetbeheerders zijn vastgelegd in de **Budgetregeling Gemeente Vaals**.

Het gemeentelijk **personeelsbeleid** is vastgelegd in de CAR-UWO, de nota Personeelsbeleid en een aantal losse regelingen, zoals werktijdenregeling, de aanstelling algemene dienst, beloningsregeling en de procedureregeling functiewaardering. De gemeentelijke zorgtaken op het gebied van de Arbowetgeving zijn vastgelegd in de Arbowet en in onze nota Arbobeleid en getoetst en aangepast met de Risico Inventarisatie- en Evaluatie van eind 2010. Daarnaast ligt een en ander vast in het BHV-plan. Er is een start gemaakt met het Sociaal Statuut en het overleg met het GO (Georganiseerd Overleg) hierover

In 2013 heeft de raad een **nieuwe I&A visie** vastgesteld. Het uitgangspunt van de visie is dat de gemeente Vaals haar burgers centraal stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment via elk kanaal een antwoord hebben. Het uitgangspunt van deze visie is nog steeds actueel. Vanuit dit uitgangspunt wordt onze (digitale) dienstverlening doorontwikkeld.

Het beleid inzake communicatie en voorlichting is vastgelegd in het **Strategisch Communicatieplan 2011**. Het communicatiebeleid draagt ertoe bij dat de communicatie structureel en geïntegreerd plaatsvindt, rekening houdend met de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de gemeente Vaals. Het Cittaslow-gedachtegoed wordt integraal verankerd in het communicatiebeleid en wordt zowel bij in- als externe communicatie uitgedragen.

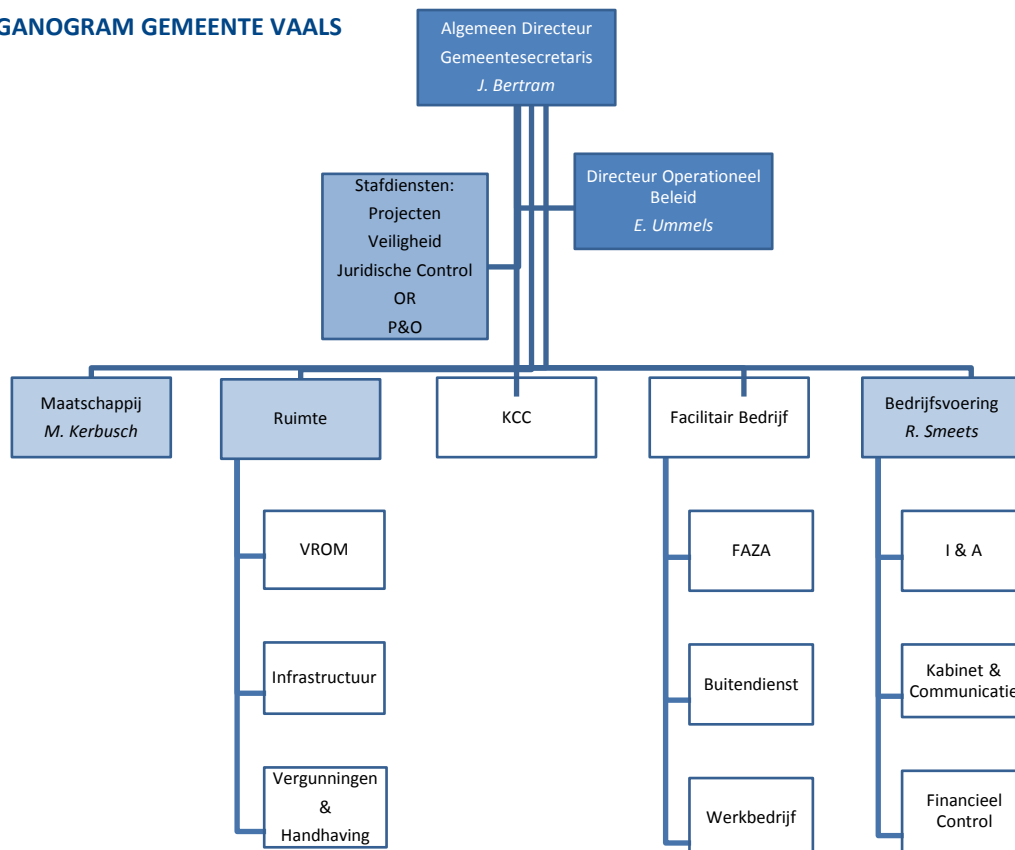
De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het **Huisvestingsplan 2011**. De feitelijke

huisvesting wordt bij behoefte aangepast als dit in het belang van de dienstverlening en de organisatie is.
Het beleid rondom het gemeentelijk proces van inkopen (waaronder ook aanbesteden) is vastgelegd in het Aanbestedingsbeleid 2016 . In dit beleid zijn ook de aspecten van duurzaamheid betrokken.
De onderdelen van de financiële functie hebben hun beslag gekregen in de volgende regelingen: * Treasurystatuut 2015 * Nota Reserves en Voorzieningen 2017 * Nota Risico-management * Nota Activabeleid 2013 * Verordeningen inzake de financiële functie ex artikel 212, 213 en 213a Gemeentewet (2013 en 2017)
Het kompas voor de samenwerking betreft de Maastricht-Heuvelland agenda. Met dit convenant wordt vanuit het motto 'eenheid in verscheidenheid' kracht ontwikkeld door samenwerking. Primair worden (nieuwe) onderwerpen op elk beleidsterrein vanuit de gezamenlijkheid opgepakt, niet vrijblijvend en zonder shop-gedrag. Op de gebieden 'Sociaal', 'Ruimte' en 'Economie' worden vanuit de portefeuillehoudersoverleggen gezamenlijke projecten geïnitieerd. In de samenwerking binnen Maastricht-Heuvelland heeft het burgemeesterscollectief de procesverantwoordelijkheid. Op tactisch niveau ligt voor ons de kracht in samenwerking met de gemeenten Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem. Vanuit gerichte bestuursopdrachten wordt de samenwerking in gezamenlijkheid opgepakt.
Actiepunten 2018
In 2018 staat het volgende Financieel Verdiepingsonderzoek door de Provincie Limburg gepland. In dit onderzoek wordt de robuustheid van de gemeentelijke meerjarenbegroting onderzocht en beoordeeld. Tevens wordt de mate van naleving van het BBV onderzocht en beoordeeld.
Voor 2018 staat de aanbesteding van de accountant op de agenda. In samenwerking met de auditcommissie (en wellicht de andere lijn 50-gemeenten) zal voor de boekjaren 2018 - 2021 een nieuw contract met een accountant worden aangegaan.
In het vierde kwartaal van 2017 staat een nieuwe RI&E gepland, waarna 2018 wordt gebruikt om de aanbevelingen uit te voeren.

1.3 Personele kaders

In ons bedrijfsvoeringsmodel sturen we op een integrale benadering van elk beleidsveld of opgave. De medewerker van de gemeente Vaals moet in staat zijn een vraag vanuit diverse invalshoeken te kunnen bekijken. Bij de insteek past eigenlijk geen organisatie-plaatje waarin lijntjes en hokjes zijn getekend. Toch is die structuur natuurlijk wel aangebracht, anders is het niet mogelijk een organisatie te sturen. We werken met de volgende organisatiestructuur:

ORGANOGRAM GEMEENTE VAALS

SALARISLASTEN

De ambtelijke organisatie heeft in 2018 een totale toegestane omvang van 76,1 fte (full-time-employees), bestaande uit 82 medewerkers, die een totale salarislast van bijna 5 miljoen euro vertegenwoordigen.

Onderstaande tabel geeft de totale (beschikbare) salarislasten van de gemeentelijke organisatie weer.

Salarislasten	2018	2019	2020	2021
Bestuur (raad, griffie, college)	614.000	614.000	614.000	614.000
Ambtelijke organisatie	4.921.000	4.921.000	4.921.000	4.921.000
Totale salarislasten	5.535.000	5.535.000	5.535.000	5.535.000

Voor toekomstige cao-ontwikkelingen is een stelpost in de begroting opgenomen van € 120.000.

Het personeelsbestand ziet als volgt uit:

Personeelsbestand gemeente Vaals	2018	
	Medewerkers	Fte's in 2018 (toegestaan)
<i>Directie en MT leden</i>	4	4
<i>Stafdiensten</i>	11	9,9
<i>Sector MAATSCHAPPIJ</i>	13	11
<i>Sector RUIMTE</i>	16	15,9
<i>KCC</i>	6	5
<i>Facilitair bedrijf</i>	18	17,3
<i>Sector BEDRIJFSVOERING</i>	14	13,0
TOTAAL ORGANISATIE VAALS	82	76,1

De toegestane formatie is in 2017 met 1,4 FTE afgenomen van 77,5 FTE naar 76,1 FTE. Dit komt door het vervallen van 1 fte bij het MT en 1 fte bij projecten en 0,67 uitbreiding aan juridische capaciteit.

De daadwerkelijke bezetting bedraagt 73,6 fte. De afwijking van 2,5 fte tussen de toegestane bezetting van 76,1 fte en de werkelijke bezetting van 73,6 fte wordt veroorzaakt doordat naast de eigen (structurele) formatie gebruik wordt gemaakt van inhuur op een aantal terreinen, zoals bij de sector Ruimte, FaZa, de BAG en contractbeheer.

Deel 2 – Doelstellingen en activiteiten

In dit deel wordt per onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt willen gaan bereiken in de komende periode en wat we daarvoor gaan doen. Tevens wordt aangegeven wanneer een en ander qua tijdspad te verwachten is en, indien mogelijk, hoe het bereikte resultaat meetbaar gemaakt kan worden.

2.1 Management & Organisatie

Het voornaamste inrichtingsprincipe is dat '**de inhoud centraal**' staat. Daarnaast wordt voor een belangrijk deel gewerkt op basis van **integraal management en integrale verantwoordelijkheid**. Dat betekent dat de inhoud volledig is ondergebracht in de sectoren en de ondersteunende managementdisciplines centraal zijn georganiseerd, onder rechtstreekse aansturing van de algemeen directeur.

De strategisch/tactische aansturing van de organisatie geschiedt door een 2-hoofdig **directieteam**. Beide directeuren dragen de ambtelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de producten en taken van de organisatie en werken samen op basis van verbindend leiderschap.

Vanuit het principe dat de inhoud centraal staat, ook op leidinggevend niveau, is verder gekozen voor het indelen van de organisatie in een 3-tal sectoren. De sectorhoofden sturen op tactisch/operationeel niveau op de resultaten van de betreffende sector. Het hoofd is niet enkel belast met functioneel leidinggevende taken, maar ook voor een belangrijk deel met inhoud op het betreffende vakgebied.

De organisatie zal de komende jaren een verdere **transitie** ondergaan. We kijken heel bewust naar samenwerking met andere partners. Op strategisch niveau koersen we vooral op het versterken van (de kansen van) (Eu-)regionaal denken en handelen. Hierbij is centrumstad Maastricht onze strategische partner. Over de grens ervaren we veel wisselwerking met het gebied in en rondom Aken. Het partnerschap met Aken heeft inmiddels duidelijke vormen. Maar ook aan Nederlandse zijde ontstaat een strategisch partnerschap met de gemeente Kerkrade.

Op tactisch niveau ligt voor ons de kracht in samenwerking met de gemeenten Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem.

In het Bestuursconcept 2020 van de lijn 50 gemeenten hebben we als visie op de bestuurlijke organisatie opgenomen dat we om redenen streven naar zelfstandigheid van onze gemeenten. Die redenen zijn:

- bestaansrecht ligt in meerwaarde voor kwaliteit van leven;

- kleinschaligheid geeft kracht om dichtbij burger/omgeving te blijven;
- vanuit kennis specifieke context maatwerk bieden.

Dit bereiken we door een contextgedreven manier van werken: denken en handelen vanuit de specifieke situatie van de burger en zijn omgeving. Willen we waarmaken wat we nastreven dan vraagt dit een duidelijk andere wijze van organiseren binnen onze ambtelijke organisatie. Het vraagt andere competenties van medewerkers; wellicht vraagt het ook andere medewerkers. Het vraagt een andere manier van werken. Vanuit deze insteek zal de **organisatieontwikkeling** in 2018 tot concrete resultaten leiden. De huidige organisatie wordt onder de loep genomen en doorontwikkeld. Voor de toekomst willen wij een aantal wijzigingen aanbrengen die ervoor zorgen dat we ook in de toekomst een veerkrachtige, zelfstandige gemeente kunnen blijven.

Ontwikkelingen, zoals de RUD en de belastingsamenwerking volgen we met belangstelling en we bekijken adequaat welke voordelen hierin voor Vaals zijn weggelegd in de zin van kostenbesparing en kwaliteitsverbetering.

Voor de organisatie is van belang dat we **verantwoordelijkheden** inzichtelijk maken en **kwaliteiten** (kwalitatief en kwantitatief) waar nodig aanvullen. De organisatie moet worden voorbereid en meegenomen in de veranderende rol en positie van de gemeente. De aanpak die daarbij gekozen wordt, sluit aan bij de wijze waarop de gemeente ook de burgers wil benaderen. Daarbij gaat het om aandacht voor het individu. Sturing op **'stoelniveau'**. Dat wil zeggen dat vooral vanuit de individuele omstandigheden gekeken wordt naar ontwikkelmogelijkheden. Ingezet wordt op het beter benutten van de sterke kwaliteiten van eenieder. Ondanks de geringe omvang van de organisatie en daarmee de hoeveelheid aan 'eenmans-functies' zal getracht worden mensen meer het werk te laten doen waar ze goed in zijn en leuk vinden, waar ze **talenten** voor hebben. Dat betekent dat mensen flexibeler inzetbaar worden en soms los van bepaalde functies taken zullen vervullen.

2.2 Planning & Control

Op het gebied van planning & control, ook wel de financiële functie van de gemeente genoemd, is de afgelopen jaren een behoorlijk instrumentarium ontwikkeld en geïmplementeerd. Het verbeteren van dit instrumentarium is een continu proces. De beleidscyclus wordt ondersteund met documenten die voor raad, college en management voldoende concrete sturingsinformatie verschaffen en waarbij gepoogd wordt aan te sluiten bij wens en behoeften.

De in 2016 gewijzigde wetgeving BBV (Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies) biedt voorschriften en voorwaarden voor wat betreft de (inrichting van) de producten van de P&C-cyclus. Ondanks dat de wijzigingen van de aangepaste wetgeving pas in de begroting 2018 verwerkt moet zijn, is ervoor gekozen het merendeel al in de begroting 2017 te verwerken. Een nog niet opgevolgd punt is in deze begroting 2018 verwerkt:

* taakveldenbegroting: om een begroting vergelijkbaar te maken met andere gemeenten, dient een door het rijk vastgestelde indeling aangehouden te worden. Het CBS ontvangt telkens van de gemeenten de begrotingen en jaarrekeningen in de vastgestelde indelingen. Omdat iedere gemeente vrij is hoe de programmabegroting visueel ingedeeld wordt, loopt de door het rijk vastgestelde indeling op de achtergrond en is niet derhalve zichtbaar in de programmabegroting. De begroting in taakvelden (voorheen functionele indeling en IV3-indeling genoemd) moet als bijlage bij de programmabegroting worden opgenomen. Reeds bij de begroting 2017 is een begroting in taakvelden opgesteld, echter niet als bijlage van de begroting opgenomen, hetgeen wel het geval is bij deze begroting.

Een ander blijvend aandachtspunt is het vergroten van de 'leesbaarheid' van de producten uit de P&C-cyclus. Om die reden is in deze begroting gekozen om, in lijn met de voor- en najaarsnota, de programmaplannen te voorzien van meer concretere en meer to-the-point teksten aangevuld met enkele indicatoren. Op deze wijze probeert het college de effecten van het beleid op een toegankelijke manier inzichtelijk te maken.

2.3 Personeelszaken

Voor het volgen van opleidingen en ontwikkelingstrajecten is jaarlijks een opleidingsbudget beschikbaar. Dit budget wordt gebruikt al naar gelang de behoefte aan scholing of een andere vorm van ontwikkeling. Leidinggevend en medewerkers gaan hierover samen in overleg.

Met het oog op de toekomstige organisatorische ontwikkelingen is het voor zowel personeel als leidinggevend van belang een reorganisatieplan te hebben waarin in grove lijnen de richting wordt aangegeven. Omdat dergelijke ontwikkelingen op incidenteel niveau ook consequenties voor medewerkers kunnen hebben wordt met het GO gesproken over het tot stand komen van een Sociaal Statuut.

De aanbevelingen uit de eind 2017 uitgevoerde Risico Inventarisatie- en Evaluatie zullen vanaf 2018 uitgevoerd worden.

2.4 Informatisering & Automatisering

Het basisuitgangspunt van de visie Informatievoorziening & Automatisering is dat de gemeente Vaals haar **burgers centraal** stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment en via elk kanaal een antwoord hebben. Om dit mogelijk te maken werken wij met **Virtual Desktop Infrastructure (VDI)**. Ook de komende jaren blijven we investeren in de **optimalisatie en actualisatie** van onze technische infrastructuur. Waar mogelijk kiezen we voor ontzorging op ICT-gebied en nemen we diensten af als **cloudoplossing**.

De huidige visie Informatievoorziening & Automatisering beschrijft nog steeds onze ambities. Tevens zijn de door de gemeenteraad vastgestelde kaders die als basis hebben gediend voor de huidige visie nog steeds actueel:

- * het inzetten van ICT om de gemeentelijke dienstverlening en bereikbaarheid te optimaliseren;
- * het innovatieve en creatieve karakter van de ICT-architectuur moet behouden en gestimuleerd worden;
- * het vinden van een oplossing voor de toenemende kwetsbaarheid;
- * uniformiteit in het opslaan, bewerken en archiveren van de informatievoorziening.

Hierdoor is actualisatie van de huidige visie op dit moment niet noodzakelijk.

Wel is in het periodieke verslag over de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van informatiehuishouding en archiefbeheer geconcludeerd dat op het gebied van digitalisering de gemeente Vaals in een **hoger tempo** maatregelen dient te nemen om de **digitale informatiehuishouding** zorgvuldig in te richten. Om deze noodzakelijke versnelling mogelijk te maken en voor het verder tot uitvoering brengen van onze visie Informatievoorziening & Automatisering, zijn in de begroting 2018 acties en maatregelen opgenomen.

Onze (digitale) dienstverlening wordt verder doorontwikkeld. De verdere overgang van analoog naar digitaal werken betekent een grote wijziging voor onze medewerkers. Deze overgang kan enkel slagen als onze medewerkers goed en voldoende begeleid worden in dit proces. Het is daarom van belang tijd en capaciteit te investeren in het **opleiden en ondersteunen** van onze medewerkers. Daarbij faciliteren, ondersteunen en gebruiken wij **moderne technieken** om onze medewerkers optimaal te ondersteunen bij de uitvoering van hun werkzaamheden. Denk hierbij aan de inzet van ipads voor de keukentafelgesprekken en Encrypted (versleutelde) datacommunicatie voor veilige communicatie met en over burgers.

Sinds 2015 is het **Klant-Contact-Centrum (KCC)** operationeel. Gemeenten moeten het loket vormen, waar burgers, bedrijven en instellingen terecht kunnen met al hun vragen aan de overheid. Een groot deel van de gevraagde informatie en diensten zal rechtstreeks geleverd kunnen worden, een ander deel wordt geleverd door andere overheden of ketenpartners, via bemiddeling door de gemeente.

Door een steeds maar toenemende hoeveelheid aan gegevens, informatie en data wordt het richting de toekomst alleen maar belangrijker dat goed **gegevensbeheer** wordt toegepast. In een **maatschappij** waar informatie en gegevens een belangrijke rol spelen is inzicht in welke gegevens we hebben, wat we er mee doen, wie het gebruikt en op welke wijze we informatie en gegevens **beveiligen** van uitermate groot belang. Onze **burgers** verwachten dat wij zorgvuldig met de beschikbare informatie en gegevens omgaan.

De afhandeling van facturen verloopt nu geheel digitaal via het **Document Management Systeem**. Stapsgewijs worden nu ook andere inkomende, interne en uitgaande documentstromen verder gedigitaliseerd. Onder meer de implementatie van de Omgevingswet vereist noodzakelijke aanpassingen in het **digitaal werken en archiveren**.

De adres- en bouwgegevens van de gemeente zijn opgenomen in de **Basisregistratie Adressen & Gebouwen (BAG)**. Een belangrijk onderdeel van de BAG vormt de 'geo-informatie'. Dit betreft met name topografische kenmerken van objecten en moet gezien worden als een rode draad die door veel vakdisciplines heen loopt. Deze GEO informatie maakt deel uit van de **Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)**.

Voor de opbouw van de BGT heeft de gemeente Vaals de **samenwerking** gezocht met de gemeente Maastricht. Na de nodige voorbereidingen is in juni 2016 aangesloten op de Landelijke Voorziening. Het bijhouden van de mutaties op de Landelijke Voorziening wordt voor ons door de gemeente Maastricht uitgevoerd. In de komende periode gaan we bezien of verdere samenwerking mogelijk is op het gebied van **GEO, BAG en BGT beheer**.

In het kader van de **Lijn 50 samenwerking** verkennen we samen met de gemeenten Gulpen-Wittem en Eijsden-Margraten de **regionale samenwerkingsmogelijkheden** op het gebied van **Informatievoorziening en Automatisering**.

2.5 Huisvesting

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het zogenaamde Huisvestingsplan. Naast het gemeentehuis aan het Von Clermontplein wordt ook gebruik gemaakt van een dependance voor de openbare werken. Dit betreft de zogenaamde gemeentewerf, gelegen aan de Selzerbeeklaan. Vanuit een convenant tussen de Provincie Limburg en diverse Limburgse gemeenten (waaronder Vaals) is het project

'energielabelling en energiebesparende maatregelen gebouwen' (gefinancierd door de Provincie) uitgevoerd. Hierbij zijn gemeentelijke gebouwen en gebouwen met een maatschappelijk karakter onderzocht en gelabeld. De energiebesparende maatregelen zijn vertaald in de actualisatie van het meerjarig onderhoudsplan. Voorbeelden van energiebesparende maatregelen die voor 2018 gepland staan zijn het plaatsen van energiezuinigere verlichting (Gemeentehuis en Auw Sjoel) en het plaatsen van zonnepanelen en zonneboiler in de BMA Lemiers. Middels het uitvoeren van deze energiebesparende maatregelen wordt mede invulling gegeven aan de opdracht van de raad om een energiebesparing van 3% per jaar te realiseren.

De komende maanden zal een onderzoek plaatsvinden naar mogelijk **alternatieve aanwending / invulling van het gemeentehuis**. Eventuele consequenties voor de organisatie zijn hierbij niet uit te sluiten. De resultaten van het onderzoek worden naar verwachting in het voorjaar 2018 aan de raad voorgelegd.

Deel 3 - Financiën

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van het nieuwe taakveld 'overhead'.

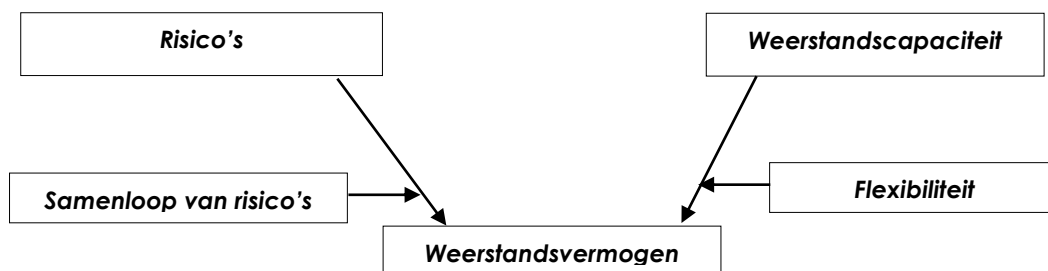
	Realisatie 2016	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021
Management & Organisatie	455	432	434	434	434	434
Kabinet & communicatie			335	335	335	335
Planning & Control	233	271	326	326	326	326
Personeelszaken	344	290	318	314	321	314
Automatisering & informatisering	994	696	683	773	710	696
Huisvesting & facilitaire zaken	525	601	623	548	600	529
Totaal	2.551	2.290	2.719	2.730	2.726	2.634

1. Inhoud paragraaf

In deel 1 van deze begroting is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze begroting voor de financiële positie van de gemeente Vaals. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent deze financiële positie betreft het zogenaamde “weerstandsvermogen”. Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het gehele beleid omgegooid moet worden. In casu de beschikbare financiële ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is.

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot deze risico's.

In onderstaande figuur komt de samenhang tussen de verschillende onderdelen tot uiting.

In de praktijk bestaat niet een precieze eenduidige definitie van de weerstandscapaciteit. De ‘ruimte’ in de begroting is hierbij een relatief grijs gebied. Op een aantal punten komen de verschillende meningen echter wel overeen. Het eigen vermogen van een gemeente vormt veruit de belangrijkste buffer tegen optredende risico's. Het eigen vermogen van de gemeente Vaals bestaat met name uit de algemene reserve. Daarnaast kan de gemeente na een onvoorzien incident de algemene reserve weer op peil brengen door de belastingopbrengsten op te voeren. Deze maatregel heeft echter pas effect in het jaar daaropvolgend. De onbenutte belastingcapaciteit wordt daarom ook wel gezien als het dynamische deel van de weerstandscapaciteit.

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is en welke risico's de gemeente loopt. Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, moet de gemeente beschikken over weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.¹.

Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen is afhankelijk van de grootte van de gemeente, de te onderkennen financiële risico's en het reserve- en voorzieningenbeleid.

2. Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling.

Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege de aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2017, welke door de raad in december 2016 is vastgesteld.

In maart 2009 heeft de raad de Nota Weerstandsvermogen & Risicomanagement voor het laatst vastgesteld. De doelstellingen van deze nog altijd vigerende nota luiden als volgt:

- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt;
- Ervoor zorgen dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid;
- Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de risico's;
- Beoordelen van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit inclusief bepaling van de weerstandsfactor.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en financiële gevolgen.

3. Risico's

3.1 Algemeen

Welke risico's loopt een gemeente zo al? Het kan bijvoorbeeld gaan om (bedrijfs)economische risico's, maar een gemeente kan ook te maken krijgen met juridische of milieutechnische risico's. Bij het maken van een goede risico-inschatting zijn twee aspecten van belang: wat is de kans dat een risico zich voordoet, en welke orde van schade kan ontstaan als dat gebeurt. Alle risico's moeten daarnaast ook in hun totaliteit worden bekeken: wat is met andere woorden het risicoprofiel voor de gemeente? Veel kleinere risico's samen kunnen bijvoorbeeld een schadebeeld opleveren dat vergelijkbaar is aan één groot risico. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen ook nog eens afhankelijk van elkaar zijn. Zo kan een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente en meer beroep op bijstandsuitgaven.

3.2 Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. Het Besluit Begroting en Verantwoording moedigt gemeenten aan tot het systematisch inventariseren en 'waarderen' van de aanwezige risico's. Er zijn veel indelingen van risico's in omloop.

Wij onderkennen de volgende risico's:

- Financiële risico's: hierbij kan gedacht worden aan risico's voortvloeiend uit eigen beleid of het beleid van de rijksoverheid, samenwerking met andere gemeenten of instanties.
- Risico's op eigendommen: dit betreft zowel risico's door vervreemding of beschadiging van gemeentelijke eigendommen, maar ook de risico's die voortvloeien uit het ontbreken van onderhouds- en/of beheersplannen en risico's rondom het grondbeleid.
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering: hiermee wordt bedoeld risico's vanuit de informatievoorziening, de administratieve organisatie en de interne controle. Gevolgen kunnen dan liggen in de sfeer van de uitvoering van regelgeving etc.

De rapportagemomenten aan de gemeenteraad zijn als volgt:

- Jaarrekening: inventarisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Begroting: actualisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Tussentijds in raadsvoorstellen bij projecten waar relevante risico's worden gelopen.

3.3 Risicoprofiel Gemeente Vaals

Voor de kans van optreden van een risico hanteert de gemeente een driedeling: Laag, Midden en Hoog. Een exacte kans inschatting is meestal niet te maken, maar hiermee wordt een indicatie verkregen op basis van een reële inschatting.

Risico's relevant voor de weerstandscapaciteit dienen van materiële betekenis te zijn voor het balanstotaal of de financiële positie. Wij rekenen met een ondergrens van € 5.000 als minimale tegenvaller. Risico's waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 5.000 wordt geschat, achten we object van reguliere bedrijfsvoering. Deze risico's dienen in principe binnen de productenramingen te worden opgevangen. Voor de begroting 2017 kijken we, zoals afgesproken in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, alleen naar de belangrijkste risico's.

Tabel 1 Samenvatting geïnventariseerde risico's

Nr.	Risico	Kans	Bedrag	Reken- percentage	Structureel/ Incidenteel	Rekenbedrag
1.	Grondexploitatie / nog niet in exploitatie genomen gronden	Hoog	€ 1.000.000	100%	Incidenteel	€ 1.000.000
2.	Regionale samenwerking	Midden	€ 50.000	50%	Incidenteel	€ 25.000
3.	Wachtgelden wethouders en pensionen gewezen wethouders	Laag	€ 225.000	25%	Incidenteel	€ 56.250
4.	Bijdragen tekorten gemeenschappelijke regelingen	Midden	€ 200.000	50%	Incidenteel	€ 100.000
5.	Grenslandhal	Midden	€ 1.000.000	25%	Incidenteel	€ 250.000
6.	Re-organisatie	Midden	€ 500.000	50%	Incidenteel	€ 250.000
	Subtotaal Incidenteel					€ 1.681.250
7.	Onzekerheid	(factor 1,25)				€ 420.000
	Totaal geïnventariseerde incidentele risico's					€ 2.101.250
8.	Decentralisatie rijkstaken	Midden	€ 300.000	50%	Structureel	€ 150.000
9.	Studentenhuisvesting	Midden	€ 500.000	50%	Structureel	€ 250.000
10.	ICT-risico's	Midden	€ 50.000	50%	Structureel	€ 25.000
11.	Renterisico	Midden	€ 100.000	50%	Structureel	€ 50.000
12.	Afname uitkering gemeentefonds	Midden	€ 200.000	50%	Structureel	€ 100.000
13.	Wet Hof en schatkistbankieren	Laag	€ 50.000	25%	Structureel	€ 12.500
14.	Invoer Venootschap belasting	Midden	€ 50.000	50%	Structureel	€ 25.000
15.	Overige risico's	Midden	€ 300.000	50%	Structureel	€ 150.000
	Subtotaal Structureel					€ 762.500
16.	Onzekerheid	(factor 1,25)			Structureel	€ 191.000
	Totaal geïnventariseerde structurele risico's					€ 953.500
	Totaal geïnventariseerde risico's					€ 3.054.750

Toelichting van de opgenomen risico's:

1. en 9. Grondexploitatie / nog niet in exploitatie genomen projecten/studentenhuisvesting

Vaals kent een aantal grote grondprojecten, zoals Von Clermontplein en Koningin Julianaplein (opwaardering centrum Vaals). De grootte van de projecten brengt door hun uniek karakter en complexiteit een zekere mate van (aanvullend) risico met zich mee, zeker in de huidige economische tijd. In de begroting 2016 is de boekwaarde van het VCP met € 1 miljoen verlaagd. Er blijft een risico bestaan dat voor ogen zijnde ontwikkelingen niet in die mate van de grond komen als gedacht. Het risico op deze grondexploitaties en nog niet in exploitatie genomen projecten kan leiden tot een mogelijk (aanvullend) financieel nadeel. Via de gebruikelijke cycli van planning en control wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken. Nog steeds vinden gesprekken plaats met potentiële investeerders om projectontwikkeling te realiseren van de nog niet vervreemde percelen in het Von Clermontpark.

2. Regionale samenwerking

Dit betreft de te maken kosten en externe uren verbonden aan projecten voor regionale samenwerking. De gemeente Vaals

streeft naar een situatie waarin zij, in nauwe samenwerking met haar buurgemeente, adequaat invulling kan geven aan haar opgaven. De kosten voor dergelijke samenwerkingsverbanden komen voor rekening van de gemeenten. Gezien de beperkte ervaring die er is met dergelijke ingewikkelde trajecten bestaat het risico dat de bijkomende kosten samenhangend met de samenwerking te laag worden ingeschat. Hierbij kan gedacht worden aan automatiseringsconsequenties, huisvesting en personeelskosten. Het mogelijk belangrijkste risico is dat niemand iets wil opgeven, waardoor de kosten fors zullen toenemen.

3. Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders

Het risico blijft bestaan dat een oud-wethouder zijn opgebouwde pensioenvoorziening naar een ander pensioenfonds wilt overbrengen. In dat geval dient het opgebouwde pensioen te worden gekapitaliseerd. Voor het wachtgeld van wethouders wordt telkens na de zittingstermijn, als bekend is wat de consequentie is voor de zittende wethouders, de voorziening uitkeringen gewezen wethouders gevoed ten laste van de algemene reserve.

4. Bijdragen in tekorten van gemeenschappelijke regelingen

De gemeente loopt altijd een risico bij de GR's, in het geval van financiële tekorten. Omdat de gemeente Vaals een kleine speler is bij de GR's, kunnen besluiten door de overige gemeenten van invloed zijn. We schatten dit risico gemiddeld in, gezien de recente perikelen bij Licom / WOZL.

5. Grenslandhal

De verkoop van de Grenslandhal stagneert. In de begroting gaan we ervan uit dat de grenslandhal in 2018 wordt vervreemd, dat echter niet met zekerheid te zeggen is.

6. Re-organisatie

Een re-organisatie kan flinke kosten met zich meebrengen. Voor een deel van deze kosten is de reserve 'frictiekosten ambtelijke organisatie' gevormd, maar kan van te voren nog niet bepaald worden of deze reserve toereikend is. Om die reden wordt gerekend met een gemiddeld risico van € 250.000.

7. en 16. Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de risico's in beeld gebracht kunnen worden. Echter door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor van 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïnventariseerde risico's vermenigvuldigd met een factor van 1,25.

8. Decentralisatie rijkstaken

De decentralisatie van de participatiewet, jeugd en WMO is reeds ruim 2,5 jaar bezig. Op basis van de reeds opgedane ervaringen zijn de budgetten (kosten) lager bijgesteld naar een realistisch uitgavenpatroon. Het blijven echter open-einde-regelingen, waardoor het risico bestaat op (forse) budgetoverschrijdingen. Dit vanwege het feit dat we niemand in de kou willen laten staan als het budget reeds uitgeput. Uiteraard zal het budget gemonitord blijven en eventueel bijgesteld worden bij een BURAP indien dit noodzakelijk is.

10. ICT-risico's

Onder dit kopje worden algemene risico's verstaan zoals risico's rondom fysieke toegangsbeveiliging, wateroverlast, brandpreventie en koeltechniek. Verder vallen hieronder ICT-risico's rondom procesmatige beveiliging. Hierbij kan gedacht worden aan de gebieden beveiligingsbeleid, beveiligingsbeheer, het hebben van uitwijk- en recoverymogelijkheden, back-up maatregelen en logische toegangsbeveiliging. Tenslotte kan hieronder ook nog het risico van oneigenlijke toegang via de website op publieke delen van het netwerk worden verstaan.

11. Renterisico

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen is in historisch perspectief gezien laag. Dit geldt zowel voor de rente voor vlottende als de rente voor vaste financieringsmiddelen. Toename van de rentepercentages kan gevolgen hebben voor de budgettaire ruimte.

12. Afname uitkering gemeentefonds

Het gemeentefonds is direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De gemeente heeft vrijwel geen grip op veranderingen die het gemeentefonds met zich meebrengen, en is in principe 'overgeleverd' aan de periodieke circulaire.

13. Wet Hof en Schatkistbankieren

De impact van deze wet wat betreft de vrijval APG is in de meerjarenbegroting opgenomen. Mogelijke verdere risico's zijn beperkt.

14. Invoer Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig voor die activiteiten waarbij zij optreden als ondernemer. Deze VPB-plicht heeft grote financiële, organisatorische en administratieve gevolgen. Een goede implementatie is cruciaal voor het beheersen van de (fiscale) risico's. Voor de berekening van de aangifte over 2016 heeft de gemeente Vaals een ondersteuning gehad van een extern bureau, en is op basis van de gehanteerde werkwijze over 2016 geen vennootschapsbelasting verschuldigd. Deze berekening en werkwijze zijn in een vooroverleg met de belastingdienst besproken. De belastingdienst heeft dit echter ter kennisgeving aangenomen, maar nog geen definitief standpunt ingenomen. Dit betekent dat de belastingdienst bij controle achteraf, de definitieve aanslag nog kan corrigeren. Overigens speelt deze problematiek niet alleen bij de gemeente Vaals, maar landelijk.

15. Overige risico's

Alle overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Hiervoor worden 10 risico's van € 30.000 met een gemiddeld risico geraamd. Dit komt neer op een bedrag van € 150.000.

Verzekeringen

Diverse (financiële) risico's heeft de gemeente afgedekt middels afgesloten verzekeringen. Deze risico's, die niet zijn opgenomen in bovenstaande tabel, betreffen met name:

- (bedrijf)songevallen medewerkers, vrijwilligers, geldlopers, verkeersbrigadiers en stembureauleden;
- aansprakelijkheid (personen- en zaakschade en vermogensschade);
- rechtsbijstand;
- brand-, water- en inbraakschades gemeentelijke eigendommen.

4. Weerstandscapaciteit

In principe is een weerstandscapaciteit die alle gesignaleerde risico's volledig (voor 100%) afdekt, toereikend. Aan deze analyse kleven echter ook enkele kanttekeningen. De belangrijkste daarvan zijn:

- niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd en in volle omvang voordoen (neiging tot een neerwaartse correctie is aanwezig);
- de waardering en mogelijke kosten van risico's zijn niet objectief meetbaar (andere inschattingen leiden tot andere beelden);
- het aanspreken van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft op termijn consequenties (flexibiliteit van de begroting).

Ter afdekking van de risico's is het nodig te beschikken over voldoende veerkracht in de vorm van structurele dan wel incidentele weerstandscapaciteit.

De structurele weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de posten "vrij te besteden budgetruimte en onvoorziene uitgaven" alsmede uit de onbenutte belastingcapaciteit. De beide eerste posten zijn geraamd in de begroting en de meerjarenraming. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde (zie hiervoor verder de paragraaf lokale heffingen) lager liggen dan de wettelijke norm.

Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking, daar voor de overige heffingen (rioolrechten en afvalstoffenheffing) kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

De incidentele weerstandscapaciteit heeft een statisch karakter en is niet toe te schrijven aan enig begrotingsjaar. Deze weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de omvang van de algemene reserve (de buffer), het vrij aanwendbaar deel van de bestemmingsreserves en de stille reserves.

De *algemene reserve* is in principe volledig beschikbaar tenzij de raad reeds een gedeelte hiervan geormerkt heeft zonder dit af te sonderen in een bestemmingsreserve. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2018 € 6.850.722. Hiervan is middels vaststelling van deze begroting € 217.990 door de raad geormerkt (zie deel 1 - financiële positie). Het restant van € 6.632.732 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Bestemmingsreserves zijn vrij aanwendbaar als aanwending hiervan geen directe consequenties heeft in de exploitatiebegroting. De bestemmingsreserves bedragen per 1 januari 2018 € 2.706.192. Hiervan is € 1.266.830 niet vrij aanwendbaar doordat de reserve (deels) dient ter afdekking van een onlosmakelijke verplichting op grond van raadsbesluiten. Het restant van € 1.439.362 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Van *stille reserves* is sprake indien de reële marktwaarde van de activa (bezittingen) de boekwaarde daarvan overstijgt. In principe dragen de stille reserves bij aan de weerstandscapaciteit. Tot de stille reserves behoren (courante) gebouwen, gronden en deelnemingen. Gezien het inzicht hierin op dit moment zijn de stille reserves op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit.

Onderstaand wordt de structurele weerstandscapaciteit in meerjarenperspectief in beeld gebracht:

Structurele weerstandscapaciteit				
	2018	2019	2020	2021
Begrotingssaldo (vrij te besteden budgetruimte)	€ 11.000	€ 169.000	€ 690.000	€ 749.000
Opgenomen stelpost voor onvoorziene uitgaven	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	€ 287.000	€ 287.000	€ 287.000	€ 287.000
Totale structurele weerstandscapaciteit	€ 328.000	€ 486.000	€ 1.007.000	€ 1.066.000
Gemiddelde structurele weerstandscapaciteit	€ 722.000			

Onderstaand wordt de incidentele weerstandscapaciteit in beeld gebracht:

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	€ 6.632.732
Vrij aanwendbaar deel Bestemmingsreserve	€ 1.439.362
Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 8.072.094

5. Beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaalbedrag aan risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Confrontatie van de *beschikbare structurele* weerstandscapaciteit (gemiddelde van 2018 - 2021) met de structureel *benodigde* weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van 0,8 (€ 722.000/ € 953.500). Confrontatie van de beschikbare *incidentele* weerstandscapaciteit met de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van 3,8 (€ 8.072.094 / € 2.101.250). Confrontatie van de **totale** benodigde weerstandscapaciteit met de totale beschikbare weerstandscapaciteit levert een ratio op van 2,9 (€ 8.794.094 / € 3.054.750). De gevonden ratio kan beoordeeld worden met behulp van onderstaande tabel:

Ratio	Beoordeling
> 3,0	Uitstekende weerstandscapaciteit
2,0 – 3,0	Ruim voldoende weerstandscapaciteit
1,0 – 2,0	Voldoende weerstandscapaciteit
< 1,0	Onvoldoende weerstandscapaciteit

De gemeente Vaals hanteert als maximale ratio 3,0 en minimale ratio 1,0. Indien de ratio in enig jaar kleiner is dan de minimale norm, kan de continuïteit van de dienstverlening in gevaar komen. Een ratio kleiner dan 1,0 geeft aan dat de gemeente over te weinig middelen beschikt om de onderkende risico's te dragen. De gemeente is dus kwetsbaar. Bij een ratio van 1,0 is precies genoeg weerstandscapaciteit aanwezig om de onderkende risico's af te dekken. Als de ratio meer dan 3,0 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel geld voorradig als benodigd voor risico's die het heeft ingeschat.

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit de weerstandscapaciteit van Vaals ruim voldoende is. Wat wel nog zorgen baart, is de lage structurele weerstandscapaciteit (minder dan 1). Dit wordt met name veroorzaakt door een toename van de structurele risico's. Hierbij moet echter wel de kanttekening worden geplaatst dat de geïnventariseerde structurele risico's zich vrijwel nooit gelijktijdig zullen voordoen / effectueren. Bovendien is sprake van een oplopende omvang van de structurele weerstandscapaciteit (zie € 1.066.000 voor 2021).

6. Financiële kengetallen

In juli 2015 is een regeling opgenomen in het BBV dat onderstaande kengetallen worden berekend en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van gemeenten. De kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente.

De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie van de medeoverheid is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces.

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

De ratio grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De ratio structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Kengetallen	Realisatie	Begroting	
	2016	2017	2018
1a. Netto schuldquote	74,4	86,8	85,0
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	72,9	85,2	84,6
2. Solvabiliteitsratio	21,7	19,8	19,3
3. Grondexploitatie	28,3	10,4	8,2
4. Structurele exploitatieruimte	4,5	-0,1	-0,1
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	104,8	95,9	101,6

Er worden door de Provincie geen conclusies getrokken op basis van deze kengetallen. Voor het toekennen van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijven het structureel en reëel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting en de tijdige inzending van de begroting en jaarstukken de bepalende criteria, zoals opgenomen is in artikel 203 van de gemeentewet.

De netto schuldquote daalt in 2018 ten opzichte van de begroting 2017. De rentelasten en aflossingen drukken minder zwaar op de exploitatie. De VNG adviseert, indien kengetal 1a 130 of meer bedraagt, de schuldenlast af te bouwen. Dat is in Vaals niet het geval, en de verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren nog verder daalt.

De solvabiliteitsratio blijft over de jaren ongeveer gelijk. Wel wordt een stijging verwacht de komende jaren.

Het kengetal grondexploitatie daalt ten opzichte van de begroting 2017, als gevolg van de vermindering boekwaarde gronden Von Clermontpark (vanwege verkoop).

De structurele exploitatieruimte is hetzelfde als bij de begroting 2017. Dit komt doordat in 2018 sprake is van een uitputting van de (bestemmings)reserves. Meerjarig zal deze ratio gaan stijgen.

Ten opzichte van het landelijke gemiddelde blijkt dat de gemeente Vaals bij de begroting 2018 net daarboven zit (afgezet tegen gemiddelde lastendruk 2017. Bron: Coelo atlas).

7. Conclusie

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan niet over voldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden, ook al waren beide kansen ingeschat op 0,01%. Doet zich dit voor, dan kan dit ertoe leiden dat de financiële positie van een gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger, de weerstandscapaciteit van een gemeente is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De huidige weerstandscapaciteit is in het licht van bovenstaande risico-inventarisatie ruim voldoende te noemen. Er is geen landelijke norm voor de ratio weerstandsvermogen.

Risicomanagement is en wordt steeds belangrijker! In de planning- en controlcyclus wordt periodiek aandacht besteedt aan risicomanagement, zodat het bewustzijn voor risico's bij bestuurders en directie steeds meer gaat leven. Het zal daarmee een lerend proces voor eenieder zijn.

Wat betreft de ratio's worden door hogere overheden geen normen gehanteerd en is het hierdoor moeilijk in te schatten hoe de uitkomsten van de ratio's geïnterpreteerd moeten worden.

Paragraaf
Lokale heffingen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel heffingen waarvan de besteding is gebonden aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente en waarvan de besteding ongebonden is.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- rechtsgronden gemeentelijke belastingen
- beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2018
- ontwikkeling van de lokale lastendruk
- onbenutte belastingcapaciteit
- kwijtscheldingsbeleid
- overzicht voorgestelde tarieven lokale belastingen 2017-2021

2. Beleidskaders

Rechtsgronden gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Ongebonden heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerend zaakbelastingen	12 december 2016	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	12 december 2016	Per persoon (vanaf 6 jaar) per overnachting gesplitst naar campings, groepsaccommodaties en overige bedrijven
Hondenbelasting	12 december 2016	Tarief per hond
Forensenbelasting	12 december 2016	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Reclamebelasting	14 december 2015	Vast tarief per object in heffingsgebied in de kern Vaals

II. Gebonden heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	12 december 2016	- eigenaarsheffing: tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Verschillende tarieven voor woningen en niet-woningen - gebruikersheffing: tarief is een gedifferentieerd bedrag per m ³ waterverbruik.
Afvalstoffenheffing	12 december 2016	Vast tarief voor éénpersoons- of meerpersoonshuishouden. Daarnaast aanslag voor het aantal ledigingen (volumefrequentie)
Baatbelasting	Diverse verordeningen	Per eigendom of per strekkende meter
Marktgeld	12 december 2016	Per strekkende meter
Leges	12 december 2016	Diverse tarieven zoals opgenomen in aparte tarieventabel
Parkeerbelasting	12 september 2016	Afzonderlijke tarieventabel

Gemeentelijk beleid lokale heffingen

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2015 wordt de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken verzorgd door de Belastingen Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond. BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende waterschap en gemeenten de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen. BsGW werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.

I. Ongebonden heffingen

Onroerende zaakbelastingen

In de begroting 2018 wordt het beleid van de afgelopen jaren – inhoudende een stijging van 5% van de opbrengst – voortgezet. Ten tijde van het opstellen van deze paragraaf waren bij de BsGW nog geen betrouwbare cijfers voorhanden over de ontwikkeling van de WOZ-waarden binnen de gemeente Vaals. Doordat het vaststellen van de tarieven afhankelijk is van de ontwikkeling van deze WOZ-waarden kunnen de definitieve tarieven pas in de raadsvergadering van december 2017 worden vastgesteld. In deze paragraaf worden de tarieven derhalve berekend op basis van voorlopige cijfers die de BsGW heeft verstrekt. De waardeontwikkeling bij de niet-woning wordt deels beïnvloed door een uitspraak van de Hoge Raad over de Verzorgingshuizen. Resultaat van deze uitspraak is dat bij veel Verzorgingshuizen er meer ruimten tot woongedeelte worden gerekend. Hierdoor ontstaat de situatie dat deze gebouwen voor de OZB als een woning worden gezien met als gevolg een verschuiving tussen WOZ-waarde bij eigenaar woning en niet woning. Het gebruikersgedeelte niet-woning van de panden in kwestie komt geheel te vervallen. De macro-norm ozb is voor 2018 bepaald op 3,1%. Dit betreft een landelijke norm die aangeeft dat de ozb-tarieven van alle gemeenten gezamenlijk niet meer dan een bepaald van te voren vastgesteld percentage mogen stijgen. Deze norm geldt dus niet expliciet voor individuele gemeenten. De discussie rondom de afschaffing van de macronorm wordt meegenomen bij de besluitvorming rondom de herziening van het gemeentelijk belastingstelsel.

Voor 2018 levert dit voorlopig de volgende tarieven op:

Belastingsoort	Tarief 2017	Geschatte WOZ-waarde	Tarief 2018
Eigenaar woningen	0,1453%	€ 863.754.000	0,1523%
Eigenaar niet-woningen	0,2473%	€ 115.105.000	0,2597%
Gebruiker niet-woningen	0,2061%	€ 94.788.000	0,2186%

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt gezien als ongebonden heffing en dus net zoals de OZB aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel. Vanaf 2011 wordt een tariefdifferentiatie gehanteerd tussen campings en overige bedrijven. Voor de begroting van 2018 wordt uitgegaan van 620.000 overnachtingen. In november 2015 heeft uw raad besloten om vanaf 2017 € 25.000,- meeropbrengst te begroten. Op basis van het huidig ingezette tariefbeleid, waarbij het tarief van de kampeerbedrijven niet stijgt, betekent dit het volgende voor de tarieven:

Soort onderneming	Overnachtingen	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2021
Campings	80.000	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
Overige bedrijven	540.000	€ 1,48	€ 1,48	€ 1,48	€ 1,48

Deze tariefontwikkeling zal met de logiesverstreckende ondernemers worden gecommuniceerd.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is juridisch gezien een algemene belasting, waarvan de opbrengst ten goede komt van de algemene middelen. Besloten is om de opbrengst van de hondenbelasting volledig te gebruiken ter financiering van het hondenbeleid. Bijvoorbeeld bekostigen van honden uitlaatplaatsen, verwijdering van hondenpoep en dergelijke. Op basis van de door de BsGW aangeleverde prognose voor 2018 wordt uitgegaan van 925 honden.

Forensenbelasting

De forensenbelasting is ingevoerd vanaf belastingjaar 2012. Forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor hun gezin meer dan 90 dagen per jaar (hoeven niet aaneengesloten te zijn) een gemeubileerde woning beschikbaar houdt zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben. Voor wat betreft de opbrengst is aansluiting gezocht bij het bedrag dat de gemeente misloopt uit de algemene uitkering van het Rijk. De forensen profiteren van diensten die uit de inkomsten van de algemene middelen onder andere betaald worden (bijv. onderhoud wegen, groen). Aangezien de eigenaren/gebruikers niet zijn ingeschreven in de gemeente Vaals ontvangt de gemeente geen bijdrage vanuit de algemene uitkering voor deze burgers. Een bijdrage in de vorm van een forensenbelasting is derhalve te verdedigen. Als tarief is gekozen voor een percentage van de woz-waarde (vergelijkbaar met de ozb). Aangezien de nieuwe WOZ-waarden voor

belastingjaar 2018 nog niet bekend zijn bij de BsGW wordt voor de berekening van het tarief uitgegaan van de voorlopige cijfers die de BsGW heeft aangeleverd (zie ook OZB) Het exacte tarief zal, net als bij de OZB, in de december vergadering worden vastgesteld.

Reclamebelasting

Met ingang van belastingjaar 2013 wordt een reclamebelasting geheven onder de volgende condities:

- Heffingsgebied conform overzichtskaart vastgesteld bij de verordening (woonkern Vaals);
- Het tarief bedraagt een vast bedrag van € 200 per object;
- De netto opbrengst (bruto-opbrengst minus perceptiekosten) wordt in het ondernemersfonds (beheert door de Stichting Ondernemers Vaals) gestort;
- De ondernemers zorgen voor voldoende activiteiten;

Door een goede samenwerking tussen de ondernemers onderling maar ook met de gemeente is deze heffing door het overgrote deel van de ondernemers geaccepteerd. Dit vertaalt zich in een gering aantal bezwaarschriften hetgeen waarschijnlijk invloed heeft op de perceptiekosten. Voor belastingjaar 2018 wordt uitgegaan van 160 belastingplichtigen die zorgen voor een bruto-opbrengst van € 32.000,--. De perceptiekosten worden geraamd op € 6.000,-- waardoor er netto een bedrag van € 26.000 (raming) naar de ondernemers gaat.

II. Gebonden heffingen

Met ingang van het jaar 2006 hanteert de gemeente Vaals voor wat betreft riool- en afvalstoffenheffing 100% kostendekkende tarieven. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren / verwerken van het afval en de kosten i.v.m. het onderhoud aan en de aanleg van riolering volledig op de burgers worden doorbelast.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. De gemeente Vaals hanteert voor de afvalinzameling het volume/frequentiesysteem (hierna Diftar). Bij dit systeem wordt de afvalstoffenheffing gebaseerd op een vast tarief en een variabel tarief. Het vaste tarief is afhankelijk van het type huishouden, waarbij alleenstaanden een lager tarief betalen dan meerpersoonshuishoudens. Het variabele tarief is afhankelijk van het aantal keer dat afval wordt aangeboden. Het volume/frequentiesysteem gaat van de volgende doelstellingen uit:

- Afval zoveel mogelijk gescheiden in te zamelen of aan te (laten) leveren, dit vanuit het behalen van de milieudoelstellingen en vanwege kostenreductie;
- Degene die de kosten veroorzaakt ook de rekening hiervoor te laten betalen (het principe "de vervuiler betaalt");
- Afval van "anderen", die geen afvalstoffenheffing betalen, te weren;
- In oktober 2017 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over een volgende stap in het afvalbeheersplan 2014-2020 hetgeen ook consequenties heeft voor de tarieven van de afvalstoffenheffing. Tijdens het opstellen van de paragraaf lokale heffingen 2018 was hier nog geen duidelijkheid over. De voorgestelde beleidswijziging heeft met name invloed op het ledigingstarief (zie onderstaande tabel). De variabele kosten zijn berekend op basis van ervaringscijfers van Rd4. In deze paragraaf wordt uitgegaan dat de raad ingestemd heeft met de beleidswijzigingen. Het effect van de keuze van de raad op de tarieven zal in de december vergadering via de verordening Afvalstoffenheffing aan de raad worden voorgelegd.

Soort afvalmiddel	2017	2018	2019
240 liter container rest	€ 7,25	€ 8,00	€ 8,75
140 liter container rest	€ 5,35	€ 5,90	€ 6,45
aanbiedingen afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)	€ 1,00	€ 1,45	€ 1,60
140 en 240 liter GFT	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00

Voor wat betreft het vaststellen van het vaste deel is iedere gemeente autonoom. Hiermee kunnen de kosten van Rd4 en diverse (interne) gemeentelijke kosten verrekend worden. De gemeenteraad heeft met ingang van 2011 besloten om de vaste tarieven voor alleenstaanden en meerpersoonshuishoudens naar elkaar toe te laten groeien. De reden hiervoor is dat de dienst die hiertegenover staat bijna voor beide categorieën gelijk is waardoor een groot verschil niet meer gerechtvaardigd is. In onderstaande tabel wordt het effect op de tarieven weergegeven voor de komende vier jaar.

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Alleenstaande	€ 183	€ 200	€ 218	€ 233	€ 232
Dalings / stijgingspercentage		9,29%	9,00 %	6,88%	-/-0,43%
Meerpersoonshuishouden	€ 192	€ 209	€ 228	€ 245	€ 244
Dalings / stijgingspercentage		8,85%	9,09%	7,46%	-/-0,41%

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€ 867.505,, waarvan € 2.848 rente kapitaallasten). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. Daarnaast begroten we ruim € 97.000 aan overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in de brede zin. Naar verwachting zal er € 125.000 worden uitgegeven aan (salaris)kosten van infra en de buitendienst voor het bijdragen aan het afvalvrij houden van de openbare ruimte. Tenslotte

zijn er nog reguliere kosten zoals BTW en kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen.

Voor wat betreft de inkomsten voor de afvalstoffenheffing mag de gemeente op grond van artikel 15.33 Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Voor belastingjaar 2018 verwachten wij € 1.295.032 aan afvalstoffenheffing te ontvangen. Verder zijn er nog een aantal overige inkomsten (o.a. verpakkingsfonds) en wordt het overschot op het product afval uit 2016 hierbij ook meegerekend. Op basis van deze opsomming bedragen de totale begrote kosten voor het product afval in 2018 € 1.494.851. Met een geraamde totale opbrengst van € 1.325.003 betekent dit dat de tarieven niet 100% kostendekkend zijn. Hier is voor gekozen omdat de tarieven vast deel, bij het vasthouden aan 100% kostendekkende tarieven, buiten proportioneel zouden stijgen. Die stijging is het gevolg van een aantal factoren:

- toename kwijtscheldingen;
- opnemen kosten papierprikkers onder taakveld afval;
- teruggave overschot afvalstoffenheffing van 2015 bedroeg in 2017 € 176.000. Het overschot 2016 bedraagt 'slechts' € 6.000;
- gewijzigde inzamelsystematiek RD4 (raadsbesluit oktober 2017) betekent dat de opbrengst gehaald c.q. verdeeld moet worden over minder inzamelingen.

Derhalve wordt voorgesteld de derving ad € 169.848 te onttrekken uit de reserve egalisatie belastingtarieven, die eenmalig gevoed wordt uit de algemene reserve. Bij toekomstige overschotten op afvalstoffenheffing kan de algemene reserve weer aangevuld worden met het uitgenomen bedrag.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten Rd4	€ 867.505	Afvalstoffenheffing	€ 1.295.032
Overhead	€ 97.328	Overige inkomsten	€ 23.971
Kosten infra en buitendienst	€ 125.174	Vrijval reserve	€ 6.000
Overige kosten	€ 404.844,		
Totaal	€ 1.494.851	Totaal	€ 1.325.003

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet mag de gemeente een rioolheffing invoeren. In Vaals kennen we zowel een heffing voor de eigenaar als voor de gebruiker van een pand. De eigenaarsheffing heeft een differentiatie voor woningen en niet-woningen in de tariefstelling (vergelijkbaar met de onroerende zaakbelastingen) en de gebruikersheffing kent de volgende differentiatie naar waterverbruik:

- 1) ≤ 500 m3
- 2) 501 t/m 5.000 m3
- 3) > 5.000 m3

Voor de gebruikersheffing heeft de raad de volgende onderlinge verhouding van de tarieven afgesproken 1:1,5:2
Het totale waterverbruik voor 2018 wordt door de BsGW geprognostiseerd op 576.500 m3.

Voor wat betreft de WOZ-waarden wordt aansluiting gezocht bij hetgeen dat vermeld staat onder de OZB.

Voor de jaren 2018 t/m 2021 heeft dit de volgende tarieven tot gevolg:

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Eigenaar woningen	0,0500%	0,0486%	0,0524%	0,0521%
Eigenaar niet-woningen	0,0846%	0,0825%	0,0891%	0,0887%
Gebruiker ≤ 500 m3	€ 1,10	€ 1,26	€ 1,18	€ 1,31
Gebruiker 501 t/m 5.000 m3	€ 1,65	€ 1,89	€ 1,77	€ 1,97
Gebruiker > 5.000 m3	€ 2,20	€ 2,52	€ 2,36	€ 2,62

Bovenstaande tabel laat een vrij grillig verloop zien. Dit heeft met name te maken met welke kosten er specifiek in een jaar worden doorgerekend en de vrijval reserve die wordt ingezet. Ook is rekening gehouden met de nieuwe kosten-verdeelsystematiek op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Doordat elk jaar opnieuw de kosten verdeeld worden over de diverse categorieën belastingplichtigen betekent dit ook dat de tarieven per jaar kunnen verschillen. Verder is bij de vaststelling van de begroting 2016 besloten om met ingang van belastingjaar 2017 de kosten van onkruidbestrijding (inclusief BTW) in de kosten van de rioolheffing mee te nemen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel (€ 847.042) van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast begroten we ruim € 91.000 aan overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder is zoals hierboven reeds vermeld een bedrag van € 36.000 begroot aan onkruidbestrijding. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW, kapitaallasten (waarvan € 104.058 rente) en kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen (€ 284.258).

Voor wat betreft de inkomsten voor de rioolheffing verwachten wij in 2017 een bedrag van € 1.195.745 aan rioolheffing te

ontvangen. Verder wordt een reserve van € 164.000 meegerekend. Op basis van deze opsomming bedragen de totale begrote kosten voor het product riool in 2017 € 1.359.745. Met een geraamde totale opbrengst van € 1.359.745 betekent dit dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten	€ 847.042	Rioolheffing	€ 1.195.745
Onkruidbestrijding	€ 36.540		
Overhead	€ 91.240		
Kosten infra en buitendienst	€ 100.665	Vrijval reserve	€ 164.000
Overige kosten	€ 284.258		
Totaal	€ 1.359.745	Totaal	€ 1.359.745

Baatbelastingen

In 2018 wordt alleen nog de baatbelasting Maastrichterlaan/Wilhelminaplein voor het laatste jaar geheven. De baatbelastingen kennen namelijk een looptijd van 30 jaar. In het nieuwe belastingplan dat het nieuwe kabinet gaat uitwerken is men voornemens om deze heffing af te schaffen. Met ingang van belastingjaar 2019 kennen we deze heffing dus niet meer in de gemeente Vaals.

Marktgeden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een marktgeld heffen om de kosten van de markt te dekken. Uit onderstaande tabel blijkt dat € 7.300 van de gemeentelijke kosten bestaan uit directe kosten verbonden aan de markt. Daarnaast begroten we bijna € 5.000 aan overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder wordt voor ruim € 38.000 begroot aan kosten van de buitendienst en maatschappij/facilitaire zaken.

Kosten		Baten	
Kosten Markt	€ 7.300	Marktgeld	€ 51.158
Salariskosten Maatschappij/fac.zaken	€ 22.808		
Kosten Buitendienst	€ 16.132		
Overhead	€ 4.918		
Totaal	€ 51.158	Totaal	€ 51.158

Bij vaststelling van de begroting 2016 is besloten om het marktgeld gefaseerd in 4 jaar kostendekkend te maken (per jaar cumulatief € 10.000 meeropbrengst). Door de gewijzigde kosten verdeelmethode zijn de begrote kosten voor 2018 lager dan meerjarig in 2016 geraamd. Dit betekent dat het marktgeld in 2018 kostendekkend is en het tarief met € 0,90 per strekkende meter/per maand verlaagd kan worden.

Leges

De leges dienen om de kosten van de verleende diensten te dekken. In onderstaande tabel worden de begrote opbrengsten en kosten van de diverse leges weergegeven. Hieruit blijkt dat de totale kosten van titel 1 en 3 € 501.130 bedragen waar een opbrengst van € 152.700 staat. Voor titel 2 zijn de kosten geraamd op € 339.050 terwijl er € 150.000 verwacht wordt aan leges WABO vergunningen. Op basis van deze cijfers zou je kunnen stellen dat binnen de gemeente Vaals geen kostendekkende tarieven worden gehanteerd. Echter is uit een kostendekkend onderzoek in de jaren 2013 en 2015 gebleken dat onze leges nagenoeg kostendekkend zijn. Het verschil zit er namelijk in dat je bij de kosten alleen de daadwerkelijke bestede tijd mag meenemen. Om deze echter te kunnen bepalen zou onze organisatie moeten overschakelen op een tijdschrijfsysteem. Tot op heden is hiervoor niet gekozen.

Titel	Kosten		Baten	
Titel 1 en 3	Salariskosten KCC	€ 230.850	Leges titel 1 en 3	€ 152.700
	Salariskosten Faza	€ 12.000		
	Salariskosten Maatschappij	€ 86.440		
	Salariskosten Vergunningen	€ 48.500		
	Onderhoud software	€ 46.000		
	Bijdragen derden	€ 5.000		
	Divers	€ 12.840		
	Legesafdrachten Rijk	€ 59.500		
	Totale kosten 1 en 3	€ 501.130	Totale inkomsten titel 1 en 3	€ 152.700
Titel 2	Salariskosten Vergunningen	€ 141.000	Leges titel 2	€ 150.000
	Salariskosten handhaving	€ 38.100		
	Salariskosten VROM	€ 83.000		
	Salariskosten KCC	€ 34.000		
	Software WABO	€ 30.000		

	Werkzaamheden derden	€ 12.950		
	Totale kosten titel 2	€ 339.050	Totale leges titel 2	€ 150.000
	Totale kosten Leges	€ 840.180	Totaal inkomsten leges	€ 302.700

Parkeergelden

De opbrengsten bestaan uit de inkomsten van de parkeermeters, parkeergarage en de vaste parkeervergunningen.

3. Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2018

Belastingsoort		Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst
<i>Onroerende zaakbelasting</i>					
Eigenaar	Woningen	€ 863.754.000	0,1523%	€ 1.315.497	€ 1.821.630
	Niet-woningen	€ 115.105.000	0,2597%	€ 298.927	
Gebruiker	Niet-woningen	€ 94.788.000	0,2186%	€ 207.206	
<i>Toeristenbelasting</i>					
Overnachtingen	Campings	80.000	€ 1,00	€ 80.000	
	Overig	540.000	€ 1,48	€ 799.200	
	Totaal	620.000			€ 879.200
<i>Forensenbelasting</i>					
Eigenaar		€ 8.250.000	0,1879%	€ 15.501	€ 15.501
<i>Reclamebelasting</i>					
Aantal reclame uitingen	160		€ 200	€ 32.000	€ 32.000
<i>Hondenbelasting</i>					
Tarief per hond			€ 39,00	€ 36.075	€ 36.075
Totaal aantal honden	925 honden				
<i>Rioolheffing</i>					
Eigenaar	Woningen	€ 868.500.000	0,0500%	€ 434.250	€ 1.195.108
	Niet-woningen	€ 117.500.000	0,0846%	€ 99.405	
Gebruiker	Waterverbruik ≤ 500 m3	499.436 m3	€ 1,10	€ 549.380	
	Waterverbruik 501 t/m 5.000m3	48.146 m3	€ 1,65	€ 79.441	
	Waterverbruik > 5.000 m3	14.833 m3	€ 2,20	€ 32.632	
<i>Afvalstoffenheffing</i>					
		<i>Vast tarief</i>	<i>Tarief per led.</i>		
Eenpers.huishouden	2.180	€ 200		€ 436.000	€ 1.295.032
Meerpers.huishouden	3.010	€ 209		€ 629.090	
140 liter restcontainer	15.380		€ 5,90	€ 90.742	
240 liter restcontainer	7.700		€ 8,00	€ 61.600	
60 liter afvalzak	53.517		€ 1,45	€ 77.600	
<i>Baatbelasting</i>					
Maastrichterlaan / Wilhelminaplein				€ 6.371	€ 6.371
<i>Marktgeld</i>					
Vaste plaats	402 m2 per maand		€ 10,60	€ 51.134	€ 51.134
<i>Legesopbrengst</i>					
Bouw- en woningtoezicht				€ 150.000	€ 302.700
Secretarieleges (centrale balie / KCC)				€ 152.700	
<i>Parkeergelden</i>					
Opbrengst parkeergelden				€ 520.932	€ 520.932
Totale opbrengsten gemeentelijke belastingen en leges 2018					€ 6.155.683

4. Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omliggende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk 2018 in de gemeente Vaals vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten over 2017 zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2017" zijn opgenomen. Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Vaals is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 148.000 (bron Waarderingskamer gem. woz waarde 2017) en een waterverbruik van 40 m3 (alleenstaande) en 130 m3 (meerpersoons) en 9 ledigingen inzamelmiddel (eenpersoonshuishouden) en 15 ledigingen inzamelmiddel (voor een meerpersoonshuishouden).

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk Heuvelland		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals*	€ 596	€ 739
Simpelveld	€ 738	€ 800
Meerssen	€ 849	€ 966
Valkenburg a/d Geul	€ 585	€ 828
Voerendaal	€ 716	€ 782
Eijsden – Margraten	€ 841	€ 922
Gulpen – Wittem	€ 734	€ 802

*Vaals voorgestelde tarieven 2018

Hierbij wordt opgemerkt dat in de tabel de tarieven van Vaals voor het jaar 2018 zijn afgezet tegen de tarieven van de overige gemeenten over het jaar 2017. Waarschijnlijk zullen in verschillende gemeenten de tarieven voor 2018 nog wijzigen.

Ontwikkeling lokale lastendruk Vaals 2017 – 2021					
Soort belasting	2017	2018	2019	2020	2021
OZB-eigenaar	€ 215,04	€ 225,40	€ 236,65	€ 248,49	€ 260,92
Afvalstoffenheffing	€ 282,95	€ 297,50	€ 324,75	€ 341,75	€ 340,75
Rioolheffing	€ 200,14	€ 217,00	€ 235,73	€ 230,95	€ 247,41
Totaal	€ 698,13	€ 739,90	€ 797,13	€ 821,19	€ 849,08
Relatieve wijziging t.o.v. jaar T-1	100%	105,98%	107,73%	103,02%	103,40%

5. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde lager liggen dan de tarieven die wettelijk als maximum gelden. Dit betreft het zogenaamde artikel 12 tarief, hetgeen voor 2018 0,1952% bedraagt (bron mei-circulaire 2017). Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking. In onderstaande tabel wordt de onbenutte belastingcapaciteit weergegeven.

	2018	2019	2020	2021
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 287.000	€ 287.000	€ 287.000	€ 287.000

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Vaals kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de onroerende zaakbelastingen, de riool- en afvalstoffenheffing. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend. Beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke Leidraad volgt grotendeels de landelijke wetgeving. Het grote verschil met de landelijke Leidraad is dat de gemeente Vaals een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz. Ook de kwijtscheldingsverzoeken worden door de BsGW afgehandeld.

Belastingjaar	Bedrag kwijtschelding
2018	€ 222.000
2017	€ 164.000
2016	€ 138.000
2015	€ 138.000
2014	€ 138.000
2013	€ 147.000
2012	€ 131.000
2011	€ 155.000

De sterke toename in 2018 is te relateren aan de toename van het aantal inwoners die in aanmerking komen voor kwijtschelding (met name studenten). Omdat ook de belastingopbrengst van de studenten voor het eerst geraamd wordt, heeft dit per saldo geen effect. Het grootste deel van de bevolkingsgroep die kwijtschelding ontvangt blijven echter de bijstandsgerechtigden.

7. Overzicht tarieven lokale belastingen 2017-2021

Belastingtarieven per eenheid					
Belastingsoort	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2021
Onroerende zaakbelasting					
Woningen – eigenaar	0,1453%	0,1523%	0,1599%	0,1679%	0,1763%
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		4,8%	5%	5%	5%
Niet-woningen eigenaar	0,2473%	0,2597%	0,2727%	0,2863%	0,3006%
Niet-woningen gebruiker	0,2061%	0,2186%	0,2295%	0,2410%	0,2531%
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		5% en 6,1%*	5%	5%	5%
Rioolheffing					
Waterverbruik ≤ 500 m ³	€ 1,05	€ 1,10	€ 1,26	€ 1,18	€ 1,31
Waterverbruik 501 t/m 5.000 m ³	€ 1,58	€ 1,65	€ 1,89	€ 1,77	€ 1,97
Waterverbruik > 5.000 m ³	€ 2,10	€ 2,20	€ 2,52	€ 2,36	€ 2,62
Mutatie ≤ 500 m ³ t.o.v. voorgaand jaar		4,8%	14,5%	-/- 6,3%	11,%
Eigenaar woningen	0,0430%	0,0500%	0,0486%	0,0524%	0,0521%
Eigenaar niet-woningen	0,0728%	0,0846%	0,0825%	0,0891%	0,0887%
Mutatie woningen t.o.v. voorgaand jaar		16,3%	-/-2,8%	7,8%	-/-0,6%
Afvalstoffenheffing					
Een-persoonshuishouden	€ 183	€ 200	€ 218	€ 233	€ 232
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		9,29%	9,00%	6,88%	-0,43%
Meerpersoonshuishouden	€ 192	€ 209	€ 228	€ 245	€ 244
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		9,09%	9,09%	7,46%	-0,41%

Paragraaf
Financiering

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. Dit taakveld wordt ook wel aangeduid met de naam treasuryfunctie.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

Treasury is het **sturen en beheersen** van, het **verantwoorden** over, en het **toezicht** houden op de **financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's**.

Treasury is een belangrijke en complexe activiteit, waarbij het zeer belangrijk is bedachtzaam om te gaan met publieke middelen.

2. Beleidskaders

Het vigerende beleid van Vaals ten aanzien van de treasuryfunctie:

* Treasurystatuut 2015 (Raadsbesluit 11.05.2015)

Dit Treasurystatuut is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

Daarnaast is het treasurystatuut gebaseerd op de aangepaste Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo). De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden.

Middels het nieuwe Treasury Statuut is aangesloten op de landelijke wet- en regelgeving en beschikt de gemeente Vaals weer over een actuele beleidsnotitie op het gebied van Treasury.

Een belangrijk punt uit het statuut is, dat het aangaan van leningen, uitzetten van middelen, hanteren van derivaten of het verlenen van garanties uitsluitend plaats mag vinden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Daarnaast zet de gemeenten enkel gelden uit in de vorm van producten met een hoofdsomgarantie (hoofdsom is aan het einde van de looptijd minimaal intact) en met vastrentende waarden.

Bij het uitzetten van middelen moet rekening gehouden worden met het door rijk verplichte schatkistbankieren.

De hoofdtak van de **gemeenteraad** op het gebied van treasury is:

- Het vaststellen, evalueren en eventueel bijstellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid en globale richtlijnen en limieten.

De hoofdtak van het **college** op het gebied van treasury is:

- Het uitvoeren van het treasurybeleid en het rapporteren aan de gemeenteraad over de uitvoering van dit beleid.

Het vaststellen, uitvoeren en verantwoorden over treasury vindt plaats in de jaarlijkse begrotings- en rekeningcyclus. De treasury-plannen worden verwoord in de verplichte paragraaf financiering van de begroting en worden door de gemeenteraad vastgesteld. De in de loop van het boekjaar te verwachten of vastgestelde afwijkingen worden verwerkt in de Bestuursrapportages. Aan het einde van het jaar wordt in de paragraaf financiering van de jaarrekening door het college verantwoording afgelegd over het gevoerde treasurybeleid.

3. Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Binnen het totaal aan beschikbare financiële middelen is het dit jaar mogelijk u meerjarig een sluitende begroting te presenteren. Ook staan een aantal (nieuwe) investeringen op de planning.

Er worden een aantal werken (verder) uitgevoerd, waartoe reeds in voorgaande jaren is besloten. Verwezen wordt naar het kopje 'wat mag het kosten' in deel 2 van deze begroting. Naast deze nog uit te voeren projecten is in het investeringsprogramma 2018 – 2021 (eveneens opgenomen in deze begroting) aanvullend een aantal nieuwe projecten / investeringen opgenomen.

Op basis van artikel 11d van de financiële verordening gemeente Vaals verschaft het college in deze paragraaf inzicht in de financieringsfunctie, waarbij wordt ingegaan op de rentevisie.

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn bepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn moeilijk in te schatten. Zeker met de recente onrust op de financiële markten is het geven van een rentevisie er niet makkelijk op geworden. Problemen in andere Euro-landen, dreiging van recessie, de onrust in het Midden Oosten zijn allemaal ontwikkelingen die de voorspelbaarheid van de rente bemoeilijken.

Medio augustus 2017 is de rente voor een lening van 10 jaar 0,74% (was in september 2016 0,40%) en de rente voor een lening van 25 jaar 1,67% (was 1,11%).

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van een rentepercentage van 0 % (2018 - 2021) voor kortlopende geldleningen (geldmarkt) en voor langlopende geldleningen (kapitaalmarkt) een rentepercentage van 2 %, gebaseerd op de verplichte berekening volgend uit het BBV. Voor het financieringstekort vallende binnen de kasgeldlimiet (rekening-courant) is een percentage van 2% gehanteerd.

De kasgeldlimiet geeft de toegestane ruimte aan voor de korte financiering en is een vastgesteld percentage van de omzet/exploitatie van de gemeente.

Wij zullen de rente-ontwikkelingen goed blijven volgen en mochten zich in de loop van het jaar wezenlijke wijzigingen voordoen dan zullen wij dit in de Bestuursrapportages melden en financieel verwerken.

4. Treasurybeheer

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van een paragraaf financiering. Onder risico's wordt onder meer het renterisico op de vlottende schuld en het renterisico op de vaste schuld verstaan.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. kasgeldlimiet.

In 2018 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Vaals:

(a) omvang van de jaarbegroting (exploitatie) per 01.01.2018	€ 28.322.000
(b) bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet voor 2018	€ 2.407.000
Voor 2017 bedroeg de limiet € 2.378.000	

De werkelijke netto vlottende schuld wordt getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Deze toets vindt maandelijks plaats. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Overschrijding is toegestaan voor een periode van drie kwartalen. Na deze periode moet een plan worden opgesteld om tot consolidatie (kort geld omzetten in lang geld) over te gaan.

De uitgaven van de in uitvoering genomen c.q. te nemen werken zullen in eerste instantie met vlottende middelen worden gefinancierd, waarna indien noodzakelijk en afhankelijk van het rentepercentage - overgegaan wordt tot consolidatie. Aangezien momenteel kort geld duidelijk goedkoper is dan lang geld zal in beginsel zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om kortlopende leningen(kasgeld) af te sluiten, uiteraard binnen de mogelijkheden die de kasgeldlimiet heeft.

Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de begroting inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de kasgeldlimiet over vier afgelopen kwartalen, waaruit moet blijken dat in elk kwartaal ruimte bestond binnen de kasgeldlimiet.

Toets kasgeldlimiet	3 ^e kw. 2016	4 ^e kw. 2016	1 ^e kw. 2017	2 ^e kw. 2017
Vlottende middelen	563.000	1.105.000	1.836.000	82.000
Vlottende schuld	0	0	0	0
Gemiddeld netto vlottende middelen (+) / vlottende schuld (-)	563.000	1.105.000	1.836.000	82.000
Kasgeldlimiet	2.457.000	2.457.000	2.378.000	2.378.000
Ruimte (+) / overschrijding (-) kasgeldlimiet	3.020.000	3.562.000	4.214.000	2.460.000

Doordat kortlopende leningen (vlottende schuld) een looptijd hebben van 1 maand, zijn deze niet zichtbaar in bovenstaande tabel.

Renterisico van de vaste schuld.

De renterisiconorm is bestemd om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

De renterisiconorm kan als volgt worden bepaald:

Rente-risiconorm en rente-risico's van de vaste schuld 2017 - 2020				
Bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020
Renterisico				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	3.000	2.000	2.000	2.000
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	3.000	2.000	2.000	2.000
5. Betaalde aflossingen	2.400	2.300	1.300	1.300
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	2.400	2.000	1.300	1.300
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	2.400	2.000	1.300	1.300
Rente-risiconorm				
8. Begrotingstotaal	28.322	27.883	28.244	28.289
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Rente-risiconorm	5.664	5.577	5.649	5.658
Toets rente-risiconorm				
10. Rente-risiconorm	5.664	5.577	5.649	5.658
7. Renterisico op vaste schuld	2.400	2.000	1.300	1.300
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	3.264	3.577	4.349	4.358

Met de investeringen voor de komende jaren is bij het aantrekken van vaste geldleningen in de desbetreffende jaarschijven rekening gehouden. Zoals blijkt is op basis van de huidige leningenportefeuille voldoende ruimte aanwezig voor het aantrekken van vaste geldleningen binnen de rente-risiconorm.

Financiering

Bij de aan te trekken (langlopende) leningen als gevolg van investeringen lopen we een renterisico. De gemeente Vaals heeft de afgelopen 10 jaar in overwegende mate langlopende leningen afgesloten met een looptijd van 10 jaar. De projecten die met deze leningen gefinancierd worden hebben een afschrijvingstermijn tot 25 en 40 jaar. De jaarlijkse aflossingen zijn hierdoor hoger dan de jaarlijkse afschrijvingen; immers de leningen moeten in minder jaren terugbetaald worden dan dat de projecten/activa in worden afgeschreven. De aflossingen en afschrijvingen zijn hierdoor niet in evenwicht, met als gevolg een toegenomen liquiditeitsbehoefte. De reden dat voor leningen van 10 jaar is gekozen is dat het rentepercentage lager (en dus gunstiger) is dan bij leningen van bijvoorbeeld 25 jaar. Door de komende jaren te kiezen voor nieuwe langlopende lening met een langere looptijd, wordt toegewerkt naar het meer in evenwicht krijgen van de afschrijvingen en de aflossingen.

Hierbij is het streven is om toekomstige leningen af te sluiten met een rentepercentage van maximaal 4%. In de begroting en meerjarenramingen is met dit percentage rekening gehouden.

Voor de jaren 2018 t/m 2021 is ongeveer € 9.000.000 aan nieuwe leningen nodig. Het is het zaak om de rente goed in de gaten te houden. Bij het afsluiten van een lening van € 5.000.000 levert c.q. kost een afwijking van 0,5% in rentepercentage € 25.000 per jaar.

Ook in de toekomst zal bij een dalende kapitaalmarktrente - rekening houdend met de contractuele bepalingen in de overeenkomsten van geldlening - zo optimaal mogelijk gebruik worden gemaakt van conversiemogelijkheden, waardoor hoogrentende leningen zoveel als mogelijk worden omgezet in laagrentende. Bij een aantal leningen is vervroegde aflossing contractueel niet mogelijk (het hoogste rentepercentage bedraagt 5,5% en vervroegd aflossen is bij deze lening niet mogelijk).

Voor het EMU-saldo wordt verwezen naar de bijlagen.

Overzicht lopende geldleningen:

Langlopende geldleningen				
Oorspronkelijk bedrag	Jaar van afsluiten	Restantbedrag per 1.1.2018	Rentepercentage	Jaar van laatste aflossing
€ 1.361.341	2001	€ 272.268	5,5%	2021
€ 3.000.000	2006	€ 1.680.000	3,365%	2031
€ 3.000.000	2007	€ 1.710.000	3,975%	2032
€ 2.500.000	2007	€ 1.500.000	4,5%	2032
€ 2.000.000	2008	€ 100.000	4,52%	2018
€ 9.500.000	2009	€ 1.900.000	3,4%	2019
€ 10.000.000	2011	€ 6.750.000	4,25%	2031
€ 10.000.000	2014	€ 8.700.000	1,99%	2039
Kortlopende geldleningen / kasgeldleningen				
Hoofdsom	Datum van afsluiten	Looptijd	Rentepercentage	
€ 9.000.000	18 september 2017	1 maand	-0,37%	

Rentetoerekening

Aan investeringen en grondexploitaties wordt geen rente toegerekend, tenzij de gemeenteraad anders besluit. Rente aan taakvelden wordt toegerekend op basis van de historische aanschaf van activa, naar het taakveld waarmee de aanschaf gemoeid is. Op basis van een verplicht te volgen berekening vanuit het BBV, bedraagt de rente van de kapitaallasten de komende jaren:

2018 → 1%

2019 → 1,5%

2020 → 2%

2021 → 2%

Voor de rentelasten, doorberekende rente en het renteresultaat wordt verwezen naar taakveld 0.5 van de taakveldenbegroting, die als bijlage is bijgevoegd.

Paragraaf
Verbonden partijen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen; de zogenoemde verbonden partijen.

De verbonden partijen betreffen organisaties waarmee de gemeente

- een bestuurlijk belang **én**
- een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt hier verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking stelt of heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Verbonden partijen kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen (bv. vennootschappen), stichtingen en verenigingen. Naast “verbonden partijen” heeft de gemeente ook nog relaties met andere derden-partijen, die echter niet onder deze paragraaf vallen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (**visie**) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert. Deze kaders zijn overkoepelend af te leiden uit de criteria, zoals de raad die heeft gesteld ten aanzien van samenwerking.

De raad streeft namelijk een **pragmatische samenwerking** na, waarbij voor het aangaan van een samenwerkingsverband duidelijk moet zijn dat haalbaar is:

- een *verhoging* van de kwaliteit/deskundigheid
- een *verbetering* van de effectiviteit
- een *verlaging* van de kosten (schaalvoordeel).

Daarnaast stelt de raad de volgende **specifieke randvoorwaarden** voor het aangaan van deelnemingen in verbonden partijen, te weten:

- het participeren in een verbonden partij is alleen toegestaan indien daarmee een publieke (wettelijke) taak wordt gediend;
- het participeren in een privaatrechtelijke rechtsvorm vindt uitsluitend plaats indien onderzocht en gemotiveerd is waarom uitvoering van beleidsvoornemens niet in een publieke rechtsvorm kunnen plaatsvinden.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

De gemeente Vaals heeft geen aparte nota verbonden partijen, maar geeft haar visie over verbonden partijen in deze paragraaf weer. Uit het Verdiepingsonderzoek van de Provincie Limburg is geconstateerd dat Vaals voldoende voldoet aan de voorschriften gesteld aan de paragraaf verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen:

De gemeente Vaals participeert in de volgende verbonden partijen:

- **Gemeenschappelijke Regelingen (GR)**
 - Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)
 - Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
 - Omnibuzz
 - Regionale samenwerking leerplicht en RMC
 - Regionale samenwerking Leerlingenvervoer

- Reinigingsdiensten Rd4
 - RUD Zuid-Limburg
 - Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
 - Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)
 - Belastingen Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
 - Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg
 - Veiligheidsregio Zuid-Limburg
- **Deelnemingen**
 - Enexis Holding NV
 - CBL Vennootschap BV
 - Vordering op Enexis BV
 - Verkoop Vennootschap BV
 - CSV Amsterdam BV
 - Rd4 NV
 - WML NV
- **Overige deelnemingen**
 - Stichting Essent Sustainability Development

In onderstaand overzicht volgt verdere informatie aangaande de verbonden partijen:

NAAM	Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)				
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam				
VESTIGINGSPLAATS	Sittard-Geleen				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers, met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. De GGD doet dit namens de gemeenten en is hét regionale centrum voor kennis over en onderzoek naar volksgezondheid. Kennis en informatie worden actief beschikbaar gesteld aan professionals én burgers.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen				
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.				
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder de Graauw)				
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelsleutel voor de basisproducten waarbij de besluitvorming via het algemeen bestuur loopt. Aanvullende producten (niet-basis) worden afzonderlijk en op contractbasis ingekocht.				
VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 3.262	€ 2.869	€ 2.463	€ 2.113
	vreemd vermogen	€ 13.793	€ 21.997	€ 20.966	€ 20.494
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	€ -204	€ 0	€ 0	€ 0
RISICO'S	Er is sprake van een verliesbijdrage naar rato van het aantal inwoners.				
ONTWIKKELINGEN	Weerstandsvermogen blijft aandachtspunt. Doorontwikkeling Veilig Thuis.				

NAAM	Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp, taken die eerder werden uitgevoerd door Rijk, Provincies en zorgverzekeraars. Dit houdt onder meer in dat de

RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	gemeente met aanbieders van jeugdhulp contractuele afspraken moet maken. Omwille van efficiency maar ook de schaal waarop aanbieders opereren doet de gemeente dit in regionale samenwerking.
DEELNEMENDE PARTIJEN	Programma 1. Mens & Voorzieningen
BESTUURLIJK BELANG	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
FINANCIEEL BELANG	Geen (Wethouder de Graauw)
RISICO'S	Er is sprake van een bijdrage voor ingekochte zorg op basis van feitelijk gebruik via de centrumgemeente en de uitvoeringskosten van de centrumgemeente. Besluitvorming verloopt via bestuurlijk overleg.
ONTWIKKELINGEN	Het uiteenvallen van jeugdhulpregio's kan grote gevolgen hebben op de contractering, verantwoording en administratieve lasten van zowel gemeenten als aanbieders.
	Brede integrale samenwerking. Ontwikkeling kwaliteitsstandaarden. Innovatie hulpverleningsproces.

NAAM	Omnibuzz				
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam				
VESTIGINGSPLAATS	Geleen				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Omnibuzz vervoert namens de deelnemende gemeenten klanten met een WMO-indicatie. Een regionale aanbesteding heeft schaalvoordeel als voordeel. Het combineren van ritten is ingewikkelder wanneer gemeenten het regionaal vervoer individueel regelen. Het niet combineren van ritten kost de gebruikers weliswaar minder reistijd, maar kost een taxibedrijf (en dus ook de gemeenschap) meer geld.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen				
DEELNEMENDE PARTIJEN	32 Limburgse gemeenten (van de 33 Limburgse gemeenten sluit Gennep aan bij Nijmegen).				
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder de Graauw)				
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage op basis van een verdeelsleutel voor de kosten van personeel en beheer die voortvloeien uit het te behartigen belang en de werkzaamheden. Alle kosten verband houdende met de uitvoering van het vervoer worden gedragen door de gemeenten op basis van het werkelijk gebruik daarvan door de inwoner van die gemeenten. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van het algemeen bestuur.				
VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 1.448	€ 1.286	€ 1.233	€ 1.138
	vreemd vermogen	€ 657	€ 750	€ 1.105	€ 1.422
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
RISICO'S	Er is afgesproken dat de colleges er steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om al zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het bestuur van Omnibuzz heeft een verantwoorde risico-inschatting gemaakt en de algemene reserve daarop aangepast.				
ONTWIKKELINGEN	Groei naar de optimale mobiliteitscentrale. Stapsgewijze instroom diverse vormen gemeenschappelijk doelgroepenvervoer. Verbinding met openbaar vervoer.				

NAAM	Regionale samenwerking leerplicht en RMC
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente

VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Doel van de leerplichtwet is te waarborgen dat jongeren in de Gemeente Vaals onderwijs volgen en gebruik maken van hun recht op onderwijs. Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor kwaliteitsverbetering, het toezicht op het handhaven van de leerplicht wordt eenduidiger en meer direct en de continuïteit van de uitvoering van de functie is gewaarborgd. Voor scholen en instellingen is er één adres waar gemeld moet worden, ze worden meer betrokken in het verdere proces en zien sneller resultaat van hun melding.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder de Graauw)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding voor de kosten voor het personeel op basis van een vooraf vastgestelde kostprijs en formatieberekening. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de raden van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehoudersoverleg adviseert hierin.
RISICO'S	Lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Beleidsuitgangspunten, begroting en jaarrekening worden in gezamenlijk overleg jaarlijks vastgesteld.
ONTWIKKELINGEN	Sluitende aanpak kwetsbare jongeren naar mbo en arbeid. Attitude maatwerk, preventie in de keten. Snelle reparatie op maat, effectieve verbindingen op het snijvlak van voortgezet onderwijs, middelbaar onderwijs, passend onderwijs, Jeugdwet en Participatiewet.

NAAM	Regionale samenwerking Leerlingenvervoer
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Leerlingenvervoer is bedoeld voor kinderen die niet zelf naar school kunnen. Bijvoorbeeld door een handicap of doordat de school ver weg ligt. Het kan gaan om een leerling van een basisschool, het (voortgezet) speciaal onderwijs of een gehandicapte leerling van een reguliere basisschool of het voortgezet onderwijs. Leerlingen uit de deelnemende gemeenten kunnen gebruik maken het leerlingenvervoer. Samenwerking leidt niet alleen tot kostenbesparing, maar ook tot meerwaarde voor leerlingen. Zo leidt efficiëntie in rijtijden tot minder lange ritten.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Vaals, Maastricht, Meerssen, Valkenburg a/d Geul, Eijsden-Margraten.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder de Graauw)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding van de kosten voor het personeel waarbij het aantal afgegeven beschikkingen de maatstaf is en een vergoeding voor de praktische uitvoering van het leerlingenvervoer waarbij het aantal aan een vervoersvoorziening deelnemende leerlingen de maatstaf is.
RISICO'S	Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de colleges van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehoudersoverleg adviseert hierin.
ONTWIKKELINGEN	Onbekend

NAAM	Reinigingsdiensten Rd4
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt optioneel de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Ook adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de

	aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.															
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer															
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.															
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kersten)															
FINANCIEEL BELANG	Bij de Rd4 afgenomen diensten worden op contractbasis ingekocht. Het algemeen bestuur besluit en informeert de raden van de deelnemende gemeenten.															
VERMOGEN	Al in 2010 is het maximaal te bereiken weerstandsvermogen bereikt. Het benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks opnieuw berekend, maar tot grote verschuivingen zal dit niet leiden.															
	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>x 1.000</i></th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> </tr> </tbody> </table>	<i>x 1.000</i>	2016	2017	2018	2019	eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
<i>x 1.000</i>	2016	2017	2018	2019												
eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.												
vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.												
FINANCIEEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>x 1.000</i></th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>	<i>x 1.000</i>	2016	2017	2018	2019	financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
<i>x 1.000</i>	2016	2017	2018	2019												
financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0												
RISICO'S	Er sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de stemverhouding als verdeelsleutel geldt. De dienstverlening voor elke gemeente is tot in de details per product doorgerekend. Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan.															
ONTWIKKELINGEN	20 Jaar Rd4 in 2018. Duurzaamheid; van afval naar grondstof, gescheiden inzameling van huishoudelijke afvalstromen van 75%, zonne-energie en opmars van elektrisch rijden.															

NAAM	RUD Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners en bedrijven van de deelnemende gemeenten. Door het bundelen van kennis en expertise brengt de RUD Zuid-Limburg de kwaliteit en de professionaliteit op het vlak van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuadvies op een hoger peil. Er kan efficiënter, beter én goedkoper gewerkt worden om incidenten te voorkomen. Er werken specialisten die de regio goed kennen. En dit samenwerkingsverband stelt de gemeente in staat om beter te kunnen reageren op steeds complexer wordende milieuwet- en regelgevingen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de provincie Limburg.
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Burgemeester van Loo)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage aan de kosten op basis van de feitelijke afname. Bij de kostentoerekening worden naast de directe uitvoeringskosten tevens de overheadkosten verdisconteerd. Het algemeen bestuur besluit inzake het financiële en administratieve beheer.

VERMOGEN	Op basis van de gemeenschappelijke regeling wordt weerstandsvermogen opgebouwd. Het weerstandsvermogen is, op grond van een risico-inventarisatie, vastgesteld op (en bedraagt eind 2016) € 560.252.			
	<i>x 1.000</i>	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 539	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
	Solvabiliteitsratio	74 %	52 %	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>x 1.000</i>	2017	2018	2019
	financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de tijdige en volledige betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van gesloten en af te sluiten kort- en langlopende leningen, leasecontracten en rekeningcourant overeenkomsten.			
ONTWIKKELINGEN	Geen veranderingen in de organisatie verwacht. Verbetering informatie-uitwisseling. Omgevingswet.			

NAAM	Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het uitvoeren van de Participatiewet voor de deelnemende gemeenten. Het doel van deze samenwerking is een meer efficiënte uitvoering van de Participatiewet. Dit levert een stevigere organisatie op en een betere kwaliteit van de dienstverlening. Zowel digitaal als persoonlijk.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	Geen (Wethouder Kompier)
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten voor de uitvoering van het vastgestelde meerjarenplan op basis van een verdeelsleutel. Voor de uitvoering van het lokaal vastgestelde beleid, wordt een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst gesloten. De financiële zeggenschap ligt bij de afzonderlijke gemeenten.
RISICO'S	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Een ander aspect is de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Onzekerheid over de rijksbijdrage voor deze taken. Financiële risico's worden grotendeels afgedekt via het weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten.
ONTWIKKELINGEN	Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht geworden. De rol van de gemeente is veranderd van het bieden van voorzieningen naar het ondersteunen van mensen om meer zelfstandigheid te nemen. Meervoudige (sociale) problematiek binnen gezinnen dient te worden opgepakt vanuit het principe: één gezin, één plan, 1 regisseur.

NAAM	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPAATS	Heerlen
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	WOZL biedt een beschutte werkomgeving aan inwoners van de deelnemende gemeenten. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Te behalen voordelen als gevolg van schaalvergroting zijn kostenbesparing, verbetering van de financiële positie en de bevordering van deskundigheid. Er zijn meer mogelijkheden voor innovatie en uitwisseling van kennis.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie

DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.															
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)															
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten van het Werkvoorzieningschap op basis van een verdeelsleutel (WSW-middelen). Het algemeen bestuur stelt regels vast met betrekking tot de organisatie van de administratie en van het beheer van de vermogenswaarden van het Werkvoorzieningschap.															
VERMOGEN	WOZL hanteert het uitgangspunt dat zij niet over een eigen weerstandsvermogen hoeft te beschikken. <table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>€ 443</td> <td>€ 268</td> <td>€ 268</td> <td>n.b.</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> <td>n.b.</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	eigen vermogen	€ 443	€ 268	€ 268	n.b.	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
X 1.000	2016	2017	2018	2019												
eigen vermogen	€ 443	€ 268	€ 268	n.b.												
vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.												
FINANCIEEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 850</td> <td>€ 175</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	financieel resultaat	€ 850	€ 175	€ 0	€ 0					
X 1.000	2016	2017	2018	2019												
financieel resultaat	€ 850	€ 175	€ 0	€ 0												
RISICO'S	Er is sprake van een bijdrage bij een eventueel exploitatietekort. Ook wordt de betaling van rente, aflossing en kosten van de door het Werkvoorzieningschap aangegane geldleningen en op te nemen gelden in rekeningcourant, door de gemeenten gegarandeerd.															
ONTWIKKELINGEN	Geen nieuwe instroom WSW. Subsidiebedrag per persoon neemt stapsgewijs af.															

NAAM	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen															
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam															
VESTIGINGSPLAATS	Roermond															
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.															
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening															
DEELNEMENDE PARTIJEN	De waterschappen Peel en Maasvallei en Roer en Overmaas. De gemeenten Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert.															
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)															
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten overeenkomstig de kostenverdeelssystematiek. Het algemeen bestuur stelt regels vast voor het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie.															
VERMOGEN	Op basis van de risicoanalyse en de reeds opgebouwde reserves, behoeft het weerstandsvermogen geen aanvullende stortingen. <table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>- € 284</td> <td>- € 284</td> <td>- € 284</td> <td>- € 284</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	eigen vermogen	- € 284	- € 284	- € 284	- € 284	vreemd vermogen	0	0	0	0
X 1.000	2016	2017	2018	2019												
eigen vermogen	- € 284	- € 284	- € 284	- € 284												
vreemd vermogen	0	0	0	0												
FINANCIEEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	2016	2017	2018	2019	financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0					
X 1.000	2016	2017	2018	2019												
financieel resultaat	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0												
RISICO'S	De risico's met betrekking tot de bedrijfsvoering komen voor rekening van de regeling. De overige risico's, waaronder de risico's met betrekking tot de eigen belastingopbrengst komen voor rekening van de deelnemers. Ook staan de deelnemers garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boete en kosten van langlopende leningen, kasgeldleningen en															

	in rekeningcourant op te nemen gelden naar verhouding van de kostenverdeelstematiek.
ONTWIKKELINGEN	Focus op stabilisatie en kwaliteit. Wet modernisering Vennootschapsbelasting (Vpb)-plicht overheidsondernemingen geen (financiële) gevolgen voor BsGW. Fiscale vereenvoudigingswet.

NAAM	Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht en Roermond zijn centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg) signaleert, voorkomt en bestrijdt discriminatie en ongelijke behandeling in de provincie Limburg. De regeling beoogt het inrichten van de Antidiscriminatievoorziening zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten uit Zuid-Limburg: Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Margraten, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal. De gemeenten uit Noord-Limburg: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Peel en Maas, Maasbree, Meijel), Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray en Weert.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage ter financiering van de ADV Limburg en de coördinerende taken en werkzaamheden door de centrumgemeente naar rato van het aantal inwoners.
RISICO'S	Bij het uitreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.
ONTWIKKELINGEN	Onbekend

NAAM	Veiligheidsregio Zuid-Limburg				
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam				
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De veiligheidsregio is erop gericht om inwoners van de deelnemende gemeenten beter te beschermen tegen (gezondheids)risico's, rampen en crises. Gemeenten zijn daar zelf doorgaans te klein voor. Bovendien overschrijdt een ramp of crisis dikwijls een gemeentegrens. Een regionale aanpak is dan effectiever. De partijen binnen de veiligheidsregio oefenen regelmatig samen, verzorgen opleidingen en ontwikkelen plannen voor een veiligere regio.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.				
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Burgemeester van Loo)				
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage op basis van een overeengekomen verdeelsleutel. Het algemeen bestuur stelt financieel beleid, beheer en organisatie vast.				
VERMOGEN	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 11.458	€ 11.224	€ 11.120	€ 11.062
	vreemd vermogen	€ 18.224	€ 17.081	€ 15.930	€ 14.772
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2016	2017	2018	2019
	financieel resultaat	-€ 197	- € 10	- € 55	- € 9
RISICO'S	In de gemeenschappelijke regeling ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de veiligheidsregio door de deelnemende gemeenten wordt				

	gedragen. Voor de voorbereiding en coördinatie en bevolkingszorg zijn risico's beperkt. Zowel voor het product geneeskundige hulpverlening als de brandweertzorg worden risico's gemeld.
ONTWIKKELINGEN	Doorontwikkeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

NAAM	Enexis Holding				
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)				
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch				
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.				
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening				
DEELNEMENDE PARTIJEN	Provincie plus tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).				
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)				
FINANCIEEL BELANG	<p>Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 180.900 (180.900 aandelen van nominaal € 1). De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 60.805.</p> <p>Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. Daarnaast ontvangen de gemeenten nog een inconveniënten-toeslag. In 2018 wordt een dividend over 2017 verwacht van € 121.000. De gemeente Vaals ontvangt bovendien jaarlijks € 32.000 als zijnde rente over de uitgezette gelden.</p>				
VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2015	2016	2017	2018
	eigen vermogen	€ 3.607.000	€ 3.704.000	€ 3.704.000	€ 3.804.000
	vreemd vermogen	€ 2.591.000	€ 2.608.000	€ 3.814.000	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2015	2016	2017	2018
	financieel resultaat	€ 223.000	€ 207.000	n.b.	€ 200.000
RISICO'S	<p>Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding NV. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding NV. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd door een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p>				
ONTWIKKELINGEN	<p>Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld. Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren. Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.</p>				

NAAM	CBL Vennootschap BV
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders van Essent).
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening

DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.			
VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	eigen vermogen	\$ 120	\$ 70	n.b.
	vreemd vermogen	\$ 0	\$ 0	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	financieel resultaat		- \$ 50	n.b.
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.			
ONTWIKKELINGEN	Ondanks de liquidatie van het CBL Escrow Fonds in 2016 dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. Dit omdat de vennootschap nog partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.			

NAAM	Vordering op Enexis BV			
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)			
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders van Essent).			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening			
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.			
VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 35	€ 27	n.b.
	vreemd vermogen	€ 356.260	€ 356.260	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	financieel resultaat		- € 7	n.b.
RISICO'S	De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Bovendien is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in deze vennootschap.			
ONTWIKKELINGEN	Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4 ^e tranche. De geraamde te ontvangen rente bedraagt in 2018 € 30.455. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019, begin 2020 geliquideerd kunnen worden.			

NAAM	Verkoop Vennootschap BV			
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)			
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch			
DOELSTELLING EN OPENBAAR	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent			

BELANG	(namens de verkopende aandeelhouders Essent).			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening			
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.			
VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 100	€ 60	n.b.
	vreemd vermogen	€ 0	€ 0	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	financieel resultaat		- € 40	n.b.
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente Vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.			
ONTWIKKELINGEN	Ondanks de liquidatie van het CBL Escrow Fonds in 2016 dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.			

NAAM	CSV Amsterdam BV			
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)			
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero).			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening			
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.			
VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	eigen vermogen	€ 800	€ 600	n.b.
	vreemd vermogen	€ 0	€ 0	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	financieel resultaat		- € 200	n.b.
RISICO'S	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders c.q. de gemeente Vaals is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschap.			
ONTWIKKELINGEN	De looptijd van deze BV is afhankelijk van de uitspraak in de gerechtelijke procedure. Een eventuele schadevergoeding komt geheel ten goede aan de verkopende aandeelhouders. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019, begin 2020 kunnen worden geliquideerd.			

NAAM	Reinigingsdiensten Rd4			
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)			
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt optioneel de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Ook adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer			
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 4.490 (989 aandelen van nominaal groot € 4,54). Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.			
VERMOGEN	Al in 2010 is het maximaal te bereiken weerstandsvermogen bereikt. Het benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks opnieuw berekend, maar tot grote verschuivingen zal dit niet leiden.			
	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	financieel resultaat	n.b.	n.b.	n.b.
RISICO'S	Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan. Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV. In 2018 wordt een dividend verwacht van € 4.600.			
ONTWIKKELINGEN	Vanwege de marktomstandigheden is het rendement de laatste jaren aanzienlijk lager geweest. Doelstelling is om binnen enkele jaren weer terug te zijn op een behoorlijk rendement.			

NAAM	WML		
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap NV		
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Voorzien in de behoefte aan water in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer / Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De Provincie Limburg en de 33 Limburgse gemeenten.		
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)		
FINANCIEEL BELANG	Alleen de provincie Limburg en de in Limburg gelegen gemeenten kunnen aandeelhouder zijn. De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 13.614 (3 aandelen van nominaal groot € 4.538). Ook dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.		

VERMOGEN	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	<i>X 1.000</i>	2017	2018	2019
	financieel resultaat	n.b.	n.b.	n.b.
RISICO'S	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden en geen dividend wordt uitgekeerd, blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.			
ONTWIKKELINGEN	Het streven van WML is en blijft om voor de komende jaren én daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.			

- **Overige deelnemingen**

De [Stichting Essent Sustainability Development](#) heeft als doel het toezien op de status van het duurzaamheidscontract getekend tussen RWE en Essent, in het vervreemdingsproces van de aandelen Essent. De stichting heeft een puur toezichthoudende functie. In deze stichting is geen geld ingebracht, waardoor geen risico bestaat voor de deelnemers.

1. Inhoud paragraaf

De paragraaf grondbeleid gaat in op het beleid en de positie die de gemeente inneemt ten aanzien van gronden (onroerend goed). Door middel van grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop gronden worden gebruikt. Grondbeleid is dus geen doel op zich, maar een middel om de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling te bereiken. Het biedt de instrumenten om de regie over die ruimtelijke ontwikkeling te kunnen voeren.

Gronden in eigendom worden gezien als 'voorraad', een bedrijfsmiddel waarmee een toekomstig product kan worden gerealiseerd. Met de 'grondpositie' kan de gemeente in bepaalde mate sturen om toekomstige (gewenste) ontwikkelingen te doen plaatsvinden.

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de thema's Wonen & Verkeer (ontwikkeling woningbouwprojecten), Werk & Economie (economische component => realisatie winkelvoorzieningen, extra werkgelegenheid e.d.) en Bestuur & Dienstverlening (financiële component).

Deze paragraaf beoogt inzicht te geven in de financiële risico's die de gemeente bij de diverse grondexploitaties loopt.

2. Beleidskaders

Bij de ontwikkeling van een gebied is de gemeente gehouden aan de geldende wettelijke en ruimtelijke kaders. Deze zijn vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, maar ook in provinciale en regionale beleidsnota's, kadernota's en visiedocumenten. In het Besluit Begroting en Verantwoording Provincie en Gemeenten (BBV) en de verordening artikel 212 van de Gemeentewet worden beheersmatige aspecten in paragrafen behandeld. In artikel 11g van deze verordening is het kader aangegeven: "In de paragraaf grondbeleid van de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van de nota grondbeleid en de financiële ontwikkelingen van de in ontwikkeling genomen projecten."

Een belangrijk visiedocument is de Strategische Visie Vaals 2020 ('Geef vorm aan Vaals'). Hierin zijn de visie, ambities, doelstellingen en het gewenste toekomstbeeld van de gemeente in 2020 geschetst. De hoofdlijnen van de strategische visie zijn gericht op het in evenwicht brengen van de sociale stratificatie, het verhogen van de sociale cohesie en het tegengaan van scheefgroei in de huidige woningvoorraad. Mede door de inzet van grondbeleidsinstrumenten wil de gemeente hier invulling aan geven.

In tijden waarin de wereld van projectontwikkeling en woningbouw zich in een crisis bevindt, lopen gemeenten extra risico's met het aanhouden c.q. aankopen van gronden voor ontwikkeling. Met name in krimpgebieden. Voor Vaals ligt dit anders. Met name gezien de kansen vanuit de ontwikkelingen aan de andere kant van de grens, Aken. Aken ontwikkelt zich steeds verder als studentenstad. Ook zal het aantal medewerkers aan de RWTH naar verwachting sterk stijgen, ca. 10.000 banen worden verwacht. De vraag naar woningen in Aken is te groot in relatie tot het aanbod. Aken heeft beperkte mogelijkheden tot uitbreiding van het woningaanbod. Vaals kan daar voor een deel in voorzien. De instroom van studenten, jonge gezinnen en (hoogopgeleide) RWTH medewerkers kan een belangrijke impuls vormen voor de kwaliteit van de lokale samenleving, waarbij de pluriformiteit en de sociale stratificatie worden versterkt. Daarnaast biedt dit kansen voor de lokale economie, waardoor de gemeente ook in de toekomst kan (blijven) voorzien in de gewenste/benodigde faciliteiten en wijzigende behoeften van de inwoners.

Vanuit dit toekomstperspectief wordt momenteel een aantal grondexploitaties gevoerd. Doel is om de woningvoorraad zodanig te sturen dat er een **passend aanbod van studentenwoningen, woon-zorg-voorzieningen en woningen voor jonge gezinnen** uit de euregio ontstaat. In het Uitvoeringsplan van de Strategische Visie wordt de regierol van de gemeente Vaals beschreven. Daarin staat onder andere dat de gemeente de geformuleerde visie en ambities niet geheel op eigen kracht kan en wil waar maken en dat de ontwikkelingsstrategie gericht is op het vormen van "strategische allianties" met andere (private) partijen.

De Nota Grondbeleid biedt kaders en handvatten om te kunnen bepalen of en zo ja welk instrumentarium de gemeente kan inzetten bij het verwezenlijken van haar ruimtelijke doelstellingen en welke rol in welke situatie het meeste geschikt is.

In deze Nota Grondbeleid worden de "spelregels" vastgesteld voor het te voeren grondbeleid. Daarbij is bepaald dat de ontwikkeling van gronden op verschillende manieren kan worden ingevuld. In de beginfase van een ontwikkeling wordt door het College de vorm van grondbeleid van het onderhavige project gekozen. Per situatie en locatie kan dit verschillen.

Welke vorm gekozen wordt is afhankelijk van de prioriteit die zij stelt aan een ontwikkeling (mate van de ontwikkeling "willen"), ingegeven door bijvoorbeeld de Strategische visie.

Mogelijke vormen van Grondbeleid zijn actief of facilitair grondbeleid of een samenwerkingsvorm. Voor wat betreft strategische aankopen is het College het besluitvormende orgaan, waarbij het College altijd er naar zal streven om vooraf een gevoelen-uitspraak aan de Raad voor te leggen.

3. Financiële positie / Weerstandsvermogen

Grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten maar ook financiële risico's zijn van invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Risico's kunnen worden gelopen onder meer ten gevolge van of vloeien voort uit:

- algemene markttendens, conjunctuur en renterisico's;
- het niet of niet tijdig kunnen verwerven van grond in uitbreidingslocaties;
- milieurisico's (bodemverontreiniging);
- lagere grondopbrengsten dan wel lagere opbrengststijgingen dan voorzien in een exploitatieberekening.

Hoewel bij planontwikkelingen en exploitatieberekeningen getracht wordt de risico's zoveel mogelijk te minimaliseren, is het noodzakelijk een algemene buffer achter de hand te houden. Zie hiervoor de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen. Op dit moment heeft de gemeente geen afzonderlijke reserve om eventuele financiële risico's op te vangen. In onderdeel 4 en 5 van deze paragraaf grondbeleid zal nader worden ingegaan op de financiële impact van de lopende projecten.

4. Overzicht lopende (bouw)grondexploitaties inclusief resultaatverwachting

Onderstaand volgt een overzicht van de onderhanden projecten van de gemeente Vaals.

	Boekwaarde per 01.01.2018	Ontwikkelingen 2018	Boekwaarde per 31.12.2018	Uiteindelijke resultaatverwachting
Von Clermontpark I en II	€ 4.650.000	- € 3.350.000	€ 1.300.000	- / - € 1.300.000
Lindenstraat	€ 135.000	- € 2.000	€ 133.000	€ 600.000

Stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark I en II

Het project Von Clermontpark kent zijn oorsprong in de jaren '90 en omvat de herstructurering van het terrein waar voorheen onder andere de oude naaldenfabriek Muva stond. Het originele plan voor de herstructurering stamt uit 2003 en omvatte onder meer de bouw en aanleg van 250 woningen en appartementen, een ondergrondse openbare parkeergarage, een (beperkt) winkelcentrum, een park en een evenementenplein. Het deel van het plan dat nog in exploitatie is beslaat een totale oppervlakte van ca. 6.500 m² bouwgrond. Er lopen nog steeds gesprekken om het Von Clermontpark te ontwikkelen.

Het project Von Clermontpark II omvat vooral de gronden in het gebied rondom de voormalige Opel-garage (Hekkert), het oude Wit-Groen terrein en de voormalige gemeentewerf en was tot 2005 onderdeel van het totale stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark. Binnen de administratie zijn separate grondexploitaties opgenomen. De totale grondoppervlakte binnen deze fase bedraagt ruim 10.000 m².

In 2016 heeft LIFE NV uit Antwerpen een gedeelte van het Wit-Groen terrein gekocht voor € 1,1 miljoen, waarbij uiteindelijk 461 studentenwoningen gerealiseerd zullen worden. Fase I, 250 woningen, is in de tweede helft van 2016 opgeleverd. Fase II, betreffende 211 woningen, wordt naar verwachting medio 2018 opgeleverd.

Het voormalige 'Opel Hekkert-terrein' is verkocht aan Focus Vastgoed BV. De betaling van de overeengekomen verkoopprijs, à € 1,1 miljoen, zal plaatsvinden bij het onherroepelijk worden van de bouwvergunning. Naar verwachting in 2018.

Rondom de verkoop van het terrein 'Von Clermontpark' lopen momenteel nog diverse gesprekken. Verwachting is dat eind 2018 een verkoopresultaat van € 2,25 miljoen gerealiseerd kan worden.

Alsdan resteert een boekwaarde van € 1.300.000. Deze boekwaarde vertegenwoordigt nog diverse bezittingen, zoals grond in het Von Clermontpark, de voormalige gemeentewerf en het bedrijvenpand en ondergrond in de Beemderlaan. De actuele waarde van deze bezittingen worden momenteel op minimaal € 1,5 miljoen geschat. Deze bezittingen blijven als 'onderhanden werk' voor verdere ontwikkeling.

Herinrichting Koningin Julianaplein

De verwachting is dat het project in 2017 zal zijn afgerond. Zodoende vormt het niet langer een onderdeel van de paragraaf grondbeleid.

Lindenstraat

De Lindenstraat kent van oudsher een centrumfunctie (verbinding Kerkstraat-Julianaplein) met een historisch ruimtelijk perspectief. Ambitie is de Lindenstraat, welke voor een deel een verpauperde indruk maakt in hartje centrum, weer een kwalitatieve opwaardering te geven, met name op het gebied van wonen. Daartoe zijn er twee speerpunten. De panden Lindenstraat 9 - 15 en het terrein naast de kerk. De panden Lindenstraat 9 – 15 zijn in 2016 verkocht, en ondergaan momenteel een grondige renovatie. Het terrein naast de kerk, waar de voormalige basisschool Kleine Wereld en de bijbehorende gymzaal zijn gesitueerd, is momenteel ingericht als tijdelijke parkeerplaats. Inmiddels lopen er concrete gesprekken om het terrein te verkopen. Verwachting is dat de verkoop in 2019 gerealiseerd kan worden. Op de restant boekwaarde wordt inmiddels afschreven.

Paragraaf
Onderhoud kapitaalgoederen

1. Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de (gewenste) onderhoudstoestand en de onderhoudskosten van infrastructuur (wegen, riolering), voorzieningen (groen, openbare verlichting, speelterreinen) en gebouwen binnen de gemeente Vaals. Deze uitgaven voor onderhoud komen in alle programma's voor, maar met name in de programma's Wonen & Verkeer en Mens & Voorzieningen.

Vaals heeft aan openbare ruimte o.a. 35.000 meters weg binnen de bebouwde kom, 47.000 meters weg buiten de bebouwde kom, 72.000 strekkende meters riolering, 156.000 vierkantemeter openbaar groen in beheer en ongeveer 20 gemeentelijke gebouwen. De kwaliteit van de wegen, riolering, groen, gebouwen e.d. en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de hoogte van de lasten.

Conform artikel 17 van de financiële verordening gemeente Vaals (vastgesteld 6 februari 2017) wordt in deze paragraaf een vertaling weergegeven van de onderhoudsplannen wegen, openbaar groen, gebouwen, riolering en openbare verlichting.

2. Wegen

Beleidskader

Meerjarenonderhoudsplan wegen 2015 – 2020

Binnen dit meerjarenonderhoudsplan is een tweetal aspecten nader uitgewerkt namelijk:

- Kwalitatief onderhoud → dit betreft een inventarisatie van de gebreken, die geconstateerd zijn tijdens de visuele inspectie. Vervolgens is door middel van een bepaald puntensysteem het onderhoud toebedeeld aan een bepaald jaar.
- Cyclisch onderhoud → dit onderhoud is voornamelijk gebaseerd op de te verwachten levensduur van een weg en in mindere mate het jaar van aanleg. Indien een weg cyclisch onderhoud nodig heeft, dan betreft dit veelal een complete reconstructie van een weg (investeringsprogramma).

Op basis van het in 2013 door de Provincie Limburg uitgevoerde financieel verdiepingsonderzoek, is in 2014 een nieuw wegenbeheersplan opgeleverd. Met ingang van 2015 zijn de kosten voortvloeiend uit het wegenbeheersplan verwerkt in de begroting.

Financiële consequenties

Op basis van het wegenbeheersplan, opgesteld door TBH wegbeheer, is een forse financiële injectie nodig om alle wegen op het gewenste niveau te krijgen (rapportcijfer '7'). Hiervoor zijn aanvullende exploitatiemiddelen benodigd ad € 2.375.000 in de jaren 2015 - 2020. Een nadere analyse van het wegenbeheersplan heeft ertoe geleid dat ongeveer de helft van dit bedrag in de vorm van een investeringskrediet kan worden gefinancierd (rehabilitatie), waardoor de jaarlijkse kapitaallasten aanzienlijk minder zijn dan de benodigde exploitatielasten. De andere helft van het bedrag wordt gefaseerd uitgevoerd in de jaren 2015 - 2022, waardoor ook deze exploitatielasten niet in dermate de begrotingssaldi doen beïnvloeden. Middels deze financieringsconstructie komen binnen 8 jaren alle wegen op kwaliteitsniveau '7'. De Provinciaal toezichthouder heeft ingestemd met deze aanpak.

In de jaren 2018 - 2021 is als exploitatielast 'kwalitatief onderhoud' jaarlijks € 336.000 geraamd.

Omschrijving	Werkelijk 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudslasten	76.000	336.000	336.000	336.000	336.000	336.000
Aanbestedingsvoordeel OMOP			-20.000	-40.000	-40.000	-40.000
Kapitaallasten	351.000	404.000	470.000	508.000	555.000	583.000
Mutaties voorziening wegen	300.000	0	0	0	0	0
Totaal	727.000	740.000	786.000	804.000	851.000	879.000

3. Openbaar groen

Beleidskader

Groenstructuurplan 2010 – 2024

In het dekkingsplan van de begroting 2011 is besloten de jaarlijkse lasten van € 55.000 omlaag te brengen naar € 35.000

door middel van het verlengen van de uitvoeringstermijn met 5 jaren (was 2010 – 2019). In de begroting 2014 is besloten de uitvoering van het groenstructuurplan tijdelijk 'on hold' te plaatsen. Deze situatie geldt nog steeds. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

De jaarlijkse lasten voortvloeiend uit het groenstructuurplan bedragen € 35.000 (investeringskrediet). In verband met het besluit de uitvoering tijdelijk 'on hold' te zetten wordt jaarlijks een bezuiniging van kapitaallasten gerealiseerd. Dit is in de begroting verwerkt via een stelpost, en derhalve niet zichtbaar in onderstaande tabel.

Naast de investeringslasten uit het groenstructuurplan staat voor regulier onderhoud van het groen in de openbare ruimte in 2018 een bedrag van circa € 283.000 opgenomen in de begroting. Dit betreft o.a. algemeen onderhoud groen, groen Bloemendalpark, onkruidbestrijding, onderhoud bomen, etc.

Omschrijving	Werkelijk 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudskosten	275.000	284.000	268.000	243.000	243.000	243.000
Kapitaallasten	43.000	43.000	54.000	60.000	68.000	67.000
Totaal	318.000	327.000	322.000	303.000	311.000	310.000

Daarnaast staat in 2018 eenmalig € 50.000 extra opgenomen in de begroting t.b.v. wijkdeals groen.

4. Gebouwen

Beleidskader

Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 'Plan Heijmans' 2014 - 2025.

Dit plan geeft de onderhoudswerkzaamheden (technisch onderhoud, preventief onderhoud, herstelonderhoud) weer die noodzakelijk zijn om de functie van het gebouw te kunnen blijven waarborgen. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een herijking van het meerjarenonderhoudsplan. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

De gemiddelde onderhoudskosten voor de komende 10 jaren op basis van het MJOP bedragen circa € 400.000. Het onderhoudsplan is zoals gebruikelijk opgesteld op basis van economische levensduur. De ervaring leert dat de technische levensduur van de onderhoudswerkzaamheden een bepaalde rek geeft in de termijnen van onderhoud. Op basis daarvan is een realistische korting van 30% toegepast op de onderhoudsbudgetten opgenomen in het MJOP. Door het toepassen van deze korting en daardoor het afwijken van de onderhoudsbudgetten genoemd in het MJOP, is het kwaliteitsniveau ook in geringe mate lager, echter nog steeds ruim voldoende.

Met ingang van 2015 is ervoor gekozen de voorziening onderhoud gebouwen, gezien de ruime omvang daarvan, zwaarder te belasten dan voorheen. De meer- of minderlasten gerelateerd aan € 200.000 worden geëgaliseerd met de voorziening onderhoud gebouwen. Concreet betekent dit dat jaarlijks per saldo € 200.000 aan onderhoudsbudgetten in de begroting zijn verwerkt.

Omschrijving	Werkelijk 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudskosten	277.000	180.000	399.000	213.000	376.000	162.000
Mutaties voorziening onderhoud gebouwen	-77.000	20.000	-199.000	-13.000	-176.000	38.000
Totaal	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000

Voor 2018 staan de volgende voornaamste onderhoudswerkzaamheden op de planning:

- Fraiche → sanitair vervangen;
- Uitvoeringszaal Obelisk → sanitair en verlichting vervangen;
- Gemeentewerf → bestrating vervangen;
- Gemeentehuis → schilderen binnenwerk en vloerafwerking in tapijt vervangen

5. Riolering

Beleidskader

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2018 - 2022.

Medio 2017 is het nieuwe GRP gereed gekomen, dat ter besluitvorming voorligt in de raadsvergadering van 23 oktober 2017. De lasten volgend uit het nieuwe GRP zijn vooruitlopend op vaststelling, reeds in deze begroting verwerkt. Onderhoud van rioleringen zal gedurende de planperiode conform de kaders van dat plan plaatsvinden. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

De gemeente Vaals hanteert sinds jaren een 100% kostendekkendheid van de tarieven rioolheffing (met uitzondering van de BTW over investeringsuitgaven). Dit houdt in dat alle lasten gemoeid met riolering (inclusief BTW over exploitatieuitgaven en investeringsuitgaven) gedekt moeten worden door de opbrengst rioolheffing. De voorziening rioleringen (voorheen reserve riolering) blijft intact om eventuele grote onvoorziene uitgaven gedurende een begrotingsjaar te dekken.

In deze begroting is ervoor gekozen de BTW over investeringsuitgaven ook mee te nemen in de berekening van de tarieven rioolheffing. Desondanks is sprake van een belastingverlaging voor wat betreft de rioolheffing, met name veroorzaakt door de lagere kapitaallasten (aanpassing rente).

De onderhoudslasten aan rioleringen en pompgemalen in 2018 bedragen circa € 277.000. Deze bestaan uit met name deelreparaties riolering (€ 50.000), doorspuiten en correctief onderhoud (€ 80.000), onderhoud pompgemalen (€ 85.000) en onderhoud aan huisaansluitingen (€ 20.000).

Omschrijving	Werkelijk 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudslasten	181.000	240.000	277.000	267.000	187.000	277.000
Kapitaallasten	606.000	443.000	479.000	526.000	558.000	566.000
Totaal	787.000	683.000	756.000	793.000	745.000	843.000

6. Openbare verlichting

Beleidskader

Het beleid inzake openbare verlichting is verankerd in het [beleidsplan openbare verlichting 2011 – 2030](#) (vastgesteld door de raad op 29 oktober 2012). Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

In 2016 is het bestaande contract met Ziut omgezet in een nieuw contract met een looptijd van 10 jaar. Naast een besparing op de vervangings- en onderhoudskosten, biedt dit contract meer flexibiliteit. In het oude contract bestond de verplichting alle aanleg van verlichting aan Ziut te gunnen; in het nieuwe contract is vastgelegd dat voor de aanleg van verlichting vanaf € 50.000 geen verplichting meer bestaat dit 1 op 1 aan Ziut te gunnen. Dit sluit aan bij ons aanbestedingsbeleid waarbij werken vanaf € 50.000 meervoudig aanbesteed moeten worden.

De onderhoudslasten voortvloeiend uit het nieuwe contract met Ziut bedragen voor 2018 € 55.000 en voor de jaren 2019 – 2021 jaarlijks € 34.000. Op grond van raadsbesluit d.d. 29 oktober 2012 worden meer- minderlasten vanaf 2016 (t.o.v. € 64.000) verrekend met de egalisatievoorziening openbare verlichting. Dit houdt in dat de komende jaren jaarlijks wordt gedoteerd aan de voorziening. Dit is als zodanig financieel verwerkt in de begroting. Daarnaast is een bedrag ad circa € 87.000 structureel in de begroting opgenomen zijnde de energielasten van de openbare verlichting.

Omschrijving	Werkelijk 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudslasten	69.000	55.000	55.000	34.000	34.000	34.000
Kapitaallasten	7.000	6.000	7.000	7.000	8.000	8.000
Mutaties egalisatievoorziening openbare verlichting	-4.000	10.000	10.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	72.000	71.000	72.000	71.000	72.000	72.000

Deel 4

Bijlagen

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN BEGROTING 2018

Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2018	Vermeerderingen in 2018			Verminderings in 2018				Saldo per 31.12.2018
		toevoegingen tlv. exploitatie	toevoegingen tlv. andere reserves/ voorzieningen	overige toevoegingen en ontvangsten van derden	onttrekkingen tlv. exploitatie	onttrekkingen tlv. andere reserves/ voorzieningen	onttrekkingen tlv. balansposten vaste activa/ investeringen	overige aanwendungen	
Algemene reserve	6.850.722	0	0	0	-217.990	-247.691	0	0	6.385.041
Bestemmingsreserves:									
Gemeentefonds	235.086	14.914	0	0	0	0	0	0	250.000
Communicatie en voorlichting	8.390	0	0	0	-8.000	0	0	0	390
Uniformenfonds	35.463	0	0	0	0	0	0	0	35.463
Frictiekosten ambtelijke organisatie	250.000	0	0	0	0	0	0	0	250.000
Egalisatie personeelskosten	120.153	0	0	0	-40.000	0	0	0	80.153
Bestemmingsplannen	85.975	0	0	0	-25.000	0	0	0	60.975
Egalisatie belastingtarieven	170.000	0	247.691	0	-339.848	0	0	0	77.843
Nieuwe gemeentewerf	509.124	0	0	0	-28.000	0	0	0	481.124
Parkeervoorzieningen	78.052	0	0	0	-4.000	0	0	0	74.052
Centrale Kinderopvang	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Re-integratie	332.299	0	0	0	-30.000	0	0	0	302.299
Minimabeleid	89.917	0	0	0	0	0	0	0	89.917
Toeristisch en recreatief beleid	23.812	0	0	0	-23.812	0	0	0	0
WMO	363.000	0	0	0	-21.000	0	0	0	342.000
I-deel WWB	404.921	0	0	0	0	0	0	0	404.921
Parkeerbonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal bestemmingsreserves	2.706.192	14.914	247.691	0	-519.660	0	0	0	2.449.137
TOTAAL RESERVES	9.556.914	14.914	247.691	0	-737.650	-247.691	0	0	8.834.178
Voorzieningen:									
Uitkeringen gewezen wethouders	22.142	0	0	0	0	0	0	-6.413	15.729
Wegen infrastructuur	529.133	0	0	0	0	0	0	0	529.133
Egalisatie openbare verlichting	20.852	9.707	0	0	0	0	0	0	30.559
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	590.183	0	0	0	-198.690	0	0	0	391.493
Rioleringen	196.508	0	0	0	0	0	0	0	196.508
Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	5.703	0	0	0	0	0	0	0	5.703
Dubieuze debiteuren	277.962	0	0	0	0	0	0	0	277.962
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.642.483	9.707	0	0	-198.690	0	0	-6.413	1.447.087
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	11.199.397	24.621	247.691	0	-936.340	-247.691	0	-6.413	10.281.265

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG 2019 - 2021

Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2019	Mutaties in 2019		Saldo per 31.12.2019	Mutaties in 2020		Saldo per 31.12.2020	Mutaties in 2021		Saldo per 31.12.2021
		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen	
Algemene reserve	6.385.041	0	0	6.385.041	0	0	6.385.041	0	0	6.385.041
Bestemmingsreserves:										
Gemeentefonds	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000
Communicatie en voorlichting	390	0	0	390	0	0	390	0	0	390
Uniformenfonds	35.463	0	0	35.463	0	0	35.463	0	0	35.463
Friciekosten ambtelijke organisatie	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000
Egalisatie personeelskosten	80.153	0	-40.000	40.153	0	-40.000	153	0	0	153
Bestemmingsplannen	60.975	0	0	60.975	0	0	60.975	0	0	60.975
Egalisatie belastingtarieven	77.843	0	-77.843	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe gemeentewerf	481.124	0	-28.000	453.124	0	-28.000	425.124	0	-28.000	397.124
Parkeervoorzieningen	74.052	0	-4.000	70.052	0	-4.000	66.052	0	-4.000	62.052
Centrale kinderopvang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Re-integratie	302.299	0	-30.000	272.299	0	-30.000	242.299	0	-30.000	212.299
Minimabeleid	89.917	0	0	89.917	0	0	89.917	0	0	89.917
Toeristisch en recreatief beleid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
WMO	342.000	0	-25.000	317.000	0	-35.000	282.000	0	-25.000	257.000
I-deel WWB	404.921	0	0	404.921	0	0	404.921	0	0	404.921
Parkeerbonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal bestemmingsreserves	2.449.137	0	-204.843	2.244.294	0	-137.000	2.107.294	0	-87.000	2.020.294
TOTAAL RESERVES	8.834.178	0	-204.843	8.629.335	0	-137.000	8.492.335	0	-87.000	8.405.335
Voorzieningen:										
Uitkeringen gewezen wethouders	15.729	0	0	15.729	0	0	15.729	0	0	15.729
Wegen infrastructuur	529.133	0	0	529.133	0	0	529.133	0	0	529.133
Egalisatie openbare verlichting	30.559	30.440	0	60.999	30.440	0	91.439	30.440	0	121.879
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	391.493	0	-13.133	378.360	0	-176.116	202.244	38.490	0	240.734
Rioleringen	196.508	0	0	196.508	0	0	196.508	0	0	196.508
Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	5.703	0	0	5.703	0	0	5.703	0	0	5.703
Dubieuze debiteuren	277.962	0	0	277.962	0	0	277.962	0	0	277.962
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.447.087	30.440	-13.133	1.464.394	30.440	-176.116	1.318.718	68.930	0	1.387.648
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	10.281.265	30.440	-217.976	10.093.729	30.440	-313.116	9.811.053	68.930	-87.000	9.792.983

rentepercentage 2020 & 2021= 2,00%					T.I.v.	Afschrijvings-	Kap. lasten	Kap. lasten	Kap. lasten	Kap. lasten	
rentepercentage 2019= 1,50%					Bijdrage van	termijn in jaren	2018	2019	2020	2021	
rentepercentage 2018 = 1,00%					derden (provincie)	lineair	Totaal	Totaal	Totaal	Totaal	
Investeringsprogramma 2018 - 2021											
	2018	2019	2020	2021	Totaal						
INVESTERINGEN											
1 Renovatie tennisbanen	105.000				105.000		25	525	5.775	6.216	6.132
2 Doorontwikkeling digitalisering I&A-visie (hardware)	47.000				47.000		5	235	10.105	10.152	9.964
3 Doorontwikkeling digitalisering I&A-visie (software)	163.000				163.000		3	815	56.778	56.507	55.420
4. Doorontwikkeling digitalisering I&A-visie (mobile devices)	25.000				25.000		2	125	12.875	12.750	
4 Relinen riolering Viergrenzenweg			250.000		250.000		40			2.500	11.250
5 Veegmachine				130.000	130.000		12				2.600
6 Transportband (zout)		48.000			48.000		5		360	10.560	10.368
7 Pick Up Ford 2019		38.000			38.000		7		285	6.189	6.080
8 Pick up streetscooter 2019		40.000			40.000		7		300	6.514	6.400
9 Reconstructie Kolmondstraat (weg)				429.000	429.000		20				8.580
10 Reconstructie Kolmondstraat (riool)				151.000	151.000		40				3.020
TOTAAL	340.000	126.000	250.000	710.000	1.426.000			1.700	86.478	111.388	119.814

Overzicht van geraamde incidentele lasten en baten begroting 2018

	2018		2019		2020		2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Thema 1 - Mens en voorzieningen								
<i>C01.15 - decentralisatie jeugdzorg</i>								
C01.15.030 - inhuur en projectmatige uitvoer	-15.000		-15.000					
<i>C01.40 - WMO</i>								
C01.40.050 - inhuur en projectmatige uitvoer	-15.000		-15.000					
<i>C01.90 - sport</i>								
C01.90.050 - buurtsportcoach	-63.000		-63.000					
C01.90.050 - beweegmakelaar	-30.000		-30.000					
Thema 2 - Wonen en verkeer								
<i>C02.05 - woningbouw</i>								
C02.05.020 -ontwerp en onderzoeksfase centrumplan 3e fase	-15.000							
C02.05.020 -ontwerp en onderzoeksfase grensovergang Maastrichterlaan	-10.000							
<i>C02.15 - bestemmingsplannen</i>								
C02.15.040 - wekbudget implementatie omgevingswet	-25.000							
<i>C02.25 - openbaar groen</i>								
C02.25.020 - openbaar groen kwaliteitsverbetering	-25.000							
C02.25.020 - wijkdeals groen	-50.000							
<i>C02.60 - riolering</i>								
C02.60.020 - opstellen basis rioleringsplan (BRP)							-30.000	
C02.60.020 - opstellen gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	-30.000							
<i>C02.70 - wegen</i>								
C02.70.020 - externe ondersteuning inspectie wegen	-10.000				-10.000			
Thema 3 - Werk en Economie								
<i>C03.03 - gemeentelijk minimabeleid</i>								
C03.03.020 - aanvullende acties actieplan armoede 2017 -2019	-37.000		-37.000					
<i>C03.20 - toerisme en recreatie</i>								
C03.20.020 - VVV brochure	-4.000		-4.000					
Thema 4 - Bestuur en Dienstverlening								
<i>C04.00 - gemeenteraad</i>								
C04.00.020 - ICT raadsleden	-10.000							
C04.31.020 - migreren gegevensmakelaar naar PinkRocade	-28.000							
<i>C04.51 - gemeentelijke belastingen</i>								
C04.51.060 - baatbelasting		6.000						
<i>C04.55 - reserves en voorzieningen</i>								
C04.55.010 - algemene reserve doorontwikkeling ICT		38.000						
C04.55.010 - algemene reserve ICT nieuwe raadsleden		10.000						
C04.55.010 - algemene reserve ontwerp- en onderzoeksfase centrumplan		15.000						
C04.55.010 - algemene reserve ontwerp- en onderzoeksfase Maastrichterlaan		5.000						
C04.55.010 - algemene reserve wijkdeals groen		50.000						
C04.55.010 - algemene reserve dekking voormalige bijschrijving kapitaallasten aan boekwaarde bestemmingsplannen		100.000						
C04.55.010 - algemene reserve overboeking EV belastingtarieven		248.000						
C04.55.010 - reserve gemeentefonds	-15.000							
C04.55.010 - reserve egalisatie belastingtarieven	-248.000	340.000		78.000				
C04.55.010 - reserve toeristisch recreatief beleid kwaliteitsverbetering openbaar groen		24.000						
C04.55.010 - reserve communicatie en voorlichting bijdrage Omroep Krijtland		8.000						
C04.55.010 - reserve bestemmingsplannen omgevingswet		25.000						
Thema 5 - Overhead								
<i>C05.00 - overhead</i>								
C05.00.020 - medewerkerstevredenheidsonderzoek					-7.000			
C05.00.110 - migreren office 2010 naar office 365	-10.000							
Totaal	-640.000	869.000	-164.000	78.000	-17.000	0	-30.000	0

Overzicht van geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen begroting 2018

	2018		2019		2020		2021	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
Reserve nieuwe gemeentewerf								
Afdekking kapitaallasten		28.000		28.000		28.000		28.000
Reserve parkeervoorzieningen								
Afdekking kapitaallasten		4.000		4.000		4.000		4.000
Reserve personeelskosten								
Arbo-aangelegenheden		10.000		10.000		10.000		
Strategisch opleidingsfonds		30.000		30.000		30.000		
Reserve re-integratie								
Inzet sociaal rechercheur		30.000		30.000		30.000		30.000
Reserve WMO								
Afdekking afname integratie-uitkering sociaal domein WMO		21.000		25.000		35.000		25.000
Voorziening egalisatie openbare verlichting								
Toevoeging tlv exploitatie	10.000		30.000		30.000		30.000	
Voorziening onderhoud gebouwen								
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen		199.000		13.000		176.000	38.000	
Totaal	10.000	322.000	30.000	140.000	30.000	313.000	68.000	87.000

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
0 - Bestuur en ondersteuning	-14.670.918	-14.076.226	-13.982.701	-13.757.283	
0.1 - Bestuur	732.530	721.755	722.755	726.755	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	582.000	582.000	583.000	587.000	
3.8 Overige goederen diensten	117.530	106.755	106.755	106.755	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	33.000	33.000	33.000	33.000	
0.2 - Burgerzaken	576.663	564.553	533.023	545.383	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	460.290	460.290	460.290	460.290	
3.8 Overige goederen diensten	196.721	184.371	152.721	165.321	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	59.500	59.500	59.500	59.500	
7.3 Afschrijvingen	12.011	12.011	12.011	12.011	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	841	1.081	1.201	961	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-152.700	-152.700	-152.700	-152.700	
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	
0.4 - Overhead	3.038.178	3.048.386	3.040.431	2.952.585	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	1.773.240	1.773.240	1.773.240	1.773.240	
2.1 Belastingen	1.000	1.004	1.035	1.059	
3.8 Overige goederen diensten	1.162.650	1.094.883	1.147.923	1.070.626	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	2.000	2.000	2.000	2.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	11.000	11.000	11.000	11.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	8.000	8.000	8.000	8.000	
7.3 Afschrijvingen	97.977	170.600	107.834	99.501	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	10.111	15.459	17.199	14.959	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-6.300	-6.300	-6.300	-6.300	
3.8 Overige goederen diensten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000	
0.5 - Treasury	-257.094	-248.997	-263.919	-293.702	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	17.280	17.280	17.280	17.280	
2.1 Belastingen	265	265	265	265	
3.8 Overige goederen diensten	5.099	4.242	4.401	5.912	
5.1 Rente	691.921	611.938	552.122	505.306	
7.3 Afschrijvingen	3.637	3.280	3.584	3.584	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	86.998	116.162	5.514	5.522	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-420	-420	-420	-420	
5.1 Rente	-338.950	-175.375	-252	-127	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
5.2 Dividenden en winsten	-185.123	-185.123	-185.123	-185.123	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	-537.801	-641.246	-661.290	-645.901	
0.61 - OZB woningen	-1.226.717	-1.291.136	-1.359.670	-1.435.126	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	46.000	46.000	46.000	46.000	
3.8 Overige goederen diensten	10.929	10.929	10.929	10.929	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	25.672	26.019	26.539	23.590	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastigen op producenten	-1.309.318	-1.374.084	-1.443.138	-1.515.645	
0.62 - OZB niet-woningen	-495.194	-520.379	-545.769	-574.692	B&D
<i>Lasten</i>					
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	8.918	9.038	9.219	8.195	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastigen op producenten	-504.112	-529.417	-554.988	-582.887	
0.63 - Parkeerbelasting	-520.932	-565.891	-565.829	-566.181	W&V
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	6.000	6.000	6.000	6.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	3.068	3.109	3.171	2.819	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-500.000	-545.000	-545.000	-545.000	
3.8 Overige goederen diensten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	
0.64 - Belasting overig	-36.035	-29.591	-29.483	-30.096	B&D
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	29.977	29.964	29.943	30.060	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	6.359	6.445	6.574	5.844	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastigen op producenten	-31.000	-31.000	-31.000	-31.000	
2.2.2 Belastigen op huishoudens	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	
4.4.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	-6.371	0	0	0	
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-15.374.169	-15.674.467	-15.928.446	-16.047.806	B&D
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-15.374.169	-15.674.467	-15.928.446	-16.047.806	
0.8 - Overige baten en lasten	-385.412	124.384	551.206	1.052.597	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	20.000	20.000	20.000	20.000	
3.8 Overige goederen diensten	-206.722	117.517	707.322	994.107	
7.2 Mutatie voorzieningen	0	0	0	38.490	
<i>Baten</i>					
7.2 Mutatie voorzieningen	-198.690	-13.133	-176.116	0	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
0.9 - Venootschapsbelasting	0	0	0	0	
0.10 - Mutaties reserves	-722.736	-204.843	-137.000	-87.000	B&D
<i>Lasten</i>					
7.1 Mutatie reserves	262.605	0	0	0	
<i>Baten</i>					
7.1 Mutatie reserves	-985.341	-204.843	-137.000	-87.000	
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	B&D
1 - Veiligheid	1.082.130	1.087.358	1.088.116	1.095.801	
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	681.036	686.264	687.022	694.707	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	27.300	27.300	27.300	27.300	
3.8 Overige goederen diensten	34.171	34.069	29.810	38.120	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	576.681	576.681	576.681	576.681	
7.3 Afschrijvingen	31.286	31.286	31.286	31.286	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	11.598	16.928	21.945	21.320	
1.2 - Openbare orde en veiligheid	401.094	401.094	401.094	401.094	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	326.050	326.050	326.050	326.050	
2.1 Belastingen	300	300	300	300	
3.8 Overige goederen diensten	55.094	55.094	55.094	55.094	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	3.650	3.650	3.650	3.650	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	16.000	16.000	16.000	16.000	
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	2.114.559	2.114.304	2.189.478	2.224.105	
2.1 - Verkeer en vervoer	1.685.901	1.683.938	1.757.294	1.792.606	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	317.890	317.890	317.890	317.890	
2.1 Belastingen	2.919	2.919	2.919	2.919	
3.8 Overige goederen diensten	704.278	644.122	655.870	662.490	
7.2 Mutatie voorzieningen	9.707	30.440	30.440	30.440	
7.3 Afschrijvingen	579.184	587.005	612.365	636.739	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	83.543	113.182	149.430	153.748	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-4.620	-4.620	-4.620	-4.620	
3.8 Overige goederen diensten	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000	
2.2 - Parkeren	428.658	430.366	432.184	431.499	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	30.180	30.180	30.180	30.180	
2.1 Belastingen	2.668	2.794	2.927	3.066	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
3.8 Overige goederen diensten	348.651	348.651	348.651	348.651	
7.3 Afschrijvingen	41.215	41.215	41.215	41.215	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	5.944	7.526	9.211	8.387	
2.3 - Recreatieve havens	0	0	0	0	W&V
2.4 - Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	W&V
2.5 - Openbaar vervoer	0	0	0	0	W&V
3 - Economie	-584.132	-588.059	-584.130	-588.515	
3.1 - Economische ontwikkeling	170.311	170.311	170.311	170.311	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	99.760	99.760	99.760	99.760	
3.8 Overige goederen diensten	70.551	70.551	70.551	70.551	
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	787	807	778	818	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	33.990	33.990	33.990	33.990	
2.1 Belastingen	177	177	177	177	
3.8 Overige goederen diensten	14.338	13.767	13.873	14.880	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	205	207	211	188	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	5.000	5.000	5.000	5.000	
7.3 Afschrijvingen	1.817	1.579	1.782	1.782	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	198	312	407	424	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-280	-280	-280	-280	
3.7 Leges en andere rechten	-51.158	-50.445	-50.882	-51.843	
3.8 Overige goederen diensten	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	
3.4 - Economische promotie	-755.230	-759.177	-755.219	-759.644	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	9.380	9.380	9.380	9.380	
3.8 Overige goederen diensten	6.668	6.668	6.668	6.668	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	844	855	872	776	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	116.839	112.567	116.239	112.000	
7.3 Afschrijvingen	4.478	4.478	4.478	4.478	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	761	1.075	1.344	1.254	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastigen op producenten	-879.200	-879.200	-879.200	-879.200	
2.2.2 Belastigen op huishoudens	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	
4 - Onderwijs	682.690	706.410	722.130	718.997	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
4.1 - Openbaar onderwijs	0	0	0	0	M&V
4.2 - Onderwijshuisvesting	90.907	103.066	105.874	104.961	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	7.459	7.607	8.012	8.352	
3.8 Overige goederen diensten	3.860	8.350	3.860	3.860	
7.3 Afschrijvingen	62.668	62.668	62.668	62.668	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	16.920	24.441	31.334	30.081	
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	591.783	603.344	616.256	614.036	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	29.600	29.600	29.600	29.600	
2.1 Belastingen	20.561	20.684	21.725	22.505	
3.8 Overige goederen diensten	106.842	107.231	103.350	103.350	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	43.375	43.375	43.375	43.375	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	112.000	112.000	112.000	112.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	140.180	140.180	140.180	140.180	
7.3 Afschrijvingen	156.169	150.026	150.026	150.026	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	39.068	56.260	72.012	69.012	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-12	-12	-12	-12	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-56.000	-56.000	-56.000	-56.000	
5 - Sport, cultuur en recreatie	2.624.329	2.377.430	2.500.390	2.229.139	
5.1 - Sportbeleid en activering	235.849	235.883	142.854	142.729	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	45.040	45.040	45.040	45.040	
3.8 Overige goederen diensten	131.362	131.362	38.362	38.362	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	74.200	74.200	74.200	74.200	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	247	281	252	127	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	
5.2 - Sportaccommodaties	551.955	591.144	651.249	501.145	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	10.045	10.100	10.604	10.995	
3.8 Overige goederen diensten	450.137	519.277	576.545	426.774	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	36.995	36.995	37.495	37.495	
7.3 Afschrijvingen	70.522	36.173	36.173	36.173	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	9.226	13.569	15.402	14.678	
<i>Baten</i>					
3.3 Pachten	-20.720	-20.720	-20.720	-20.720	
3.6 Huren	-4.250	-4.250	-4.250	-4.250	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	481.831	320.146	451.719	316.947	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	53.720	53.720	53.720	53.720	
2.1 Belastingen	16.036	15.993	16.778	17.333	
3.8 Overige goederen diensten	318.553	151.062	278.443	144.651	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	94.295	94.295	94.295	94.295	
7.3 Afschrijvingen	83.068	82.711	80.746	80.746	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	14.779	20.985	26.357	24.822	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-98.620	-98.620	-98.620	-98.620	
5.4 - Musea	195.186	174.633	184.419	183.723	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	2.010	2.010	2.010	2.010	
2.1 Belastingen	1.693	1.705	1.789	1.855	
3.8 Overige goederen diensten	30.030	6.660	13.666	11.123	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	153.950	155.950	157.950	159.950	
7.3 Afschrijvingen	10.963	10.963	10.963	10.963	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	1.940	2.745	3.441	3.222	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-5.400	-5.400	-5.400	-5.400	
5.5 - Cultureel erfgoed	42.059	42.716	47.982	42.361	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	158	158	158	158	
3.8 Overige goederen diensten	3.737	3.793	8.538	3.077	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	28.705	28.705	28.705	28.705	
7.3 Afschrijvingen	8.016	8.016	8.016	8.016	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	1.443	2.044	2.565	2.405	
5.6 - Media	15.100	15.100	15.100	15.100	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	
3.8 Overige goederen diensten	100	100	100	100	
5.7 - Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.102.349	997.808	1.007.067	1.027.134	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	428.050	428.050	428.050	428.050	
2.1 Belastingen	23.088	23.085	23.314	23.479	
3.5.1 Ingeleend personeel	65.000	65.000	65.000	65.000	
3.8 Overige goederen diensten	451.051	344.061	346.285	367.437	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	3.700	3.700	3.700	3.700	
7.3 Afschrijvingen	135.466	132.795	135.310	135.310	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	11.474	16.597	20.888	19.638	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-11.880	-11.880	-11.880	-11.880	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
3.8 Overige goederen diensten	-3.600	-3.600	-3.600	-3.600	
6 - Sociaal domein	8.264.844	8.111.296	7.907.547	7.900.150	
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	1.256.219	1.200.162	1.202.141	1.192.324	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	457.400	457.400	457.400	457.400	
2.1 Belastingen	4.619	4.202	4.430	4.462	
3.5.1 Ingeleend personeel	110.000	110.000	110.000	110.000	
3.8 Overige goederen diensten	163.778	108.112	109.863	100.014	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	199.517	199.517	199.517	199.517	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	13.509	13.535	13.535	13.535	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	407.546	407.546	407.546	407.546	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	
3.8 Overige goederen diensten	-6.700	-6.700	-6.700	-6.700	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	-78.600	-78.600	-78.600	-78.600	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-11.850	-11.850	-11.850	-11.850	
6.2 - Wijkteams	295.453	295.453	265.453	265.453	M&V
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	61.300	61.300	46.300	46.300	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	173.553	173.553	158.553	158.553	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	27.500	27.500	27.500	27.500	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	27.500	27.500	27.500	27.500	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	5.600	5.600	5.600	5.600	
6.3 - Inkomensregelingen	1.958.389	1.958.389	1.876.389	1.876.389	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	40.250	40.250	40.250	40.250	
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	93.000	93.000	11.000	11.000	
3.8 Overige goederen diensten	7.899	7.899	7.899	7.899	
4.1.1 Soiale uitkeringen in geld	4.561.283	4.561.283	4.561.283	4.561.283	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.074.094	1.074.094	1.074.094	1.074.094	
4.4.8 Kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen	222.000	222.000	222.000	222.000	
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-4.040.137	-4.040.137	-4.040.137	-4.040.137	
6.4 - Begeleide participatie	1.848.001	1.728.999	1.641.998	1.641.998	W&E
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	23.000	23.000	23.000	23.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.737.001	1.617.999	1.530.998	1.530.998	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	88.000	88.000	88.000	88.000	
6.5 - Arbeidsparticipatie	186.143	186.143	186.143	186.143	W&E
<i>Lasten</i>					

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	130.500	130.500	130.500	130.500	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	55.643	55.643	55.643	55.643	
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	115.000	115.000	115.000	115.000	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	115.000	115.000	115.000	115.000	
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	1.333.072	1.354.150	1.347.423	1.349.843	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	134.072	142.150	144.423	146.843	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	130.000	130.000	130.000	130.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	1.219.000	1.232.000	1.223.000	1.223.000	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	1.090.000	1.090.000	1.090.000	1.090.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	2.000	2.000	2.000	2.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	58.000	58.000	58.000	58.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	1.030.000	1.030.000	1.030.000	1.030.000	
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	M&V
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	182.567	183.000	183.000	183.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	65.567	66.000	66.000	66.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	117.000	117.000	117.000	117.000	
7 - Volksgezondheid en milieu	-106.984	-265.620	-377.832	-347.785	
7.1 - Volksgezondheid	297.234	297.357	297.357	297.357	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	17.500	17.500	17.500	17.500	
3.8 Overige goederen diensten	23.557	23.557	23.557	23.557	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	3.100	3.100	3.100	3.100	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	253.077	253.200	253.200	253.200	
7.2 - Riolering	-217.039	-274.908	-308.218	-283.177	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	91.040	91.040	91.040	91.040	
2.1 Belastingen	354	354	354	354	
3.8 Overige goederen diensten	329.317	318.175	239.087	332.101	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	45.065	45.674	46.587	41.411	
7.3 Afschrijvingen	379.035	376.785	364.031	373.256	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	104.455	152.121	198.612	197.198	
<i>Baten</i>					

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
2.2.1 Belastingen op producenten	-256.464	-276.869	-274.421	-289.955	
2.2.2 Belastingen op huishoudens	-909.281	-981.628	-972.948	-1.028.022	
3.6 Huren	-560	-560	-560	-560	
7.3 - Afval	-280.405	-379.295	-458.197	-453.191	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	94.980	94.980	94.980	94.980	
2.1 Belastingen	1.150	1.150	1.150	1.150	
3.8 Overige goederen diensten	830.644	826.933	827.621	834.168	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	57.871	58.653	59.826	53.179	
7.3 Afschrijvingen	21.635	20.087	21.405	21.405	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	4.138	6.155	7.944	7.860	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-1.820	-1.820	-1.820	-1.820	
3.7 Leges en andere rechten	-1.265.032	-1.361.462	-1.445.332	-1.440.142	
3.8 Overige goederen diensten	-23.971	-23.971	-23.971	-23.971	
7.4 - Milieubeheer	80.845	78.845	78.845	78.845	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	49.380	49.380	49.380	49.380	
3.8 Overige goederen diensten	10.798	8.798	8.798	8.798	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	20.667	20.667	20.667	20.667	
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	12.381	12.381	12.381	12.381	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	2.570	2.570	2.570	2.570	
3.8 Overige goederen diensten	9.811	9.811	9.811	9.811	
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	593.482	533.107	537.002	525.391	
8.1 - Ruimtelijke ordening	328.591	236.182	231.653	228.354	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	163.200	163.200	163.200	163.200	
2.1 Belastingen	750	755	794	825	
3.8 Overige goederen diensten	27.510	2.510	2.510	2.510	
7.3 Afschrijvingen	26.009	26.009	26.009	26.009	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	123.122	55.708	51.140	47.810	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
3.7 Leges en andere rechten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	W&V
8.3 - Wonen en bouwen	264.891	296.925	305.349	297.037	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	343.900	343.900	343.900	343.900	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Programma
2.1 Belastingen	1.232	1.240	1.301	1.348	
3.8 Overige goederen diensten	72.542	71.274	78.446	70.294	
7.3 Afschrijvingen	14.500	14.248	14.032	14.105	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	3.528	5.074	6.481	6.201	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-20.811	-20.811	-20.811	-20.811	
3.7 Leges en andere rechten	-150.000	-118.000	-118.000	-118.000	

Totale lasten	28.323.261	27.882.543	28.244.387	28.288.902
Totale baten	-28.323.261	-27.882.543	-28.244.387	-28.288.902
Saldo	0	0	0	0

Analyse begrotingsresultaat vóór en na reserveringen

	2018			2019			2020			2021		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Programma mens & voorzieningen	€ 7.119.000-	€ 462.000	€ 6.657.000-	€ 6.967.000-	€ 462.000	€ 6.505.000-	€ 7.047.000-	€ 462.000	€ 6.585.000-	€ 6.750.000-	€ 462.000	€ 6.288.000-
Programma wonen & verkeer	€ 5.677.000-	€ 3.033.000	€ 2.644.000-	€ 5.512.000-	€ 3.268.000	€ 2.244.000-	€ 5.573.000-	€ 3.340.000	€ 2.233.000-	€ 5.704.000-	€ 3.405.000	€ 2.299.000-
Programma werk & economie	€ 8.680.000-	€ 4.975.000	€ 3.705.000-	€ 8.583.000-	€ 4.975.000	€ 3.608.000-	€ 8.309.000-	€ 4.975.000	€ 3.334.000-	€ 8.308.000-	€ 4.975.000	€ 3.333.000-
Programma bestuur & dienstverlening	€ 3.220.000-	€ 322.000	€ 2.898.000-	€ 3.203.000-	€ 290.000	€ 2.913.000-	€ 3.174.000-	€ 290.000	€ 2.884.000-	€ 3.198.000-	€ 290.000	€ 2.908.000-
Subtotaal programma's	€ 24.696.000-	€ 8.792.000	€ 15.904.000-	€ 24.265.000-	€ 8.995.000	€ 15.270.000-	€ 24.103.000-	€ 9.067.000	€ 15.036.000-	€ 23.960.000-	€ 9.132.000	€ 14.828.000-
Financiering / algemene dekkingsmiddelen	€ 871.000-	€ 18.783.000	€ 17.912.000	€ 710.000-	€ 18.674.000	€ 17.964.000	€ 719.000-	€ 19.030.000	€ 18.311.000	€ 934.000-	€ 19.058.000	€ 18.124.000
Overhead	€ 2.729.000-	€ 9.000	€ 2.720.000-	€ 2.739.000-	€ 9.000	€ 2.730.000-	€ 2.731.000-	€ 9.000	€ 2.722.000-	€ 2.643.000-	€ 9.000	€ 2.634.000-
Resultaat voor reservering:	€ 28.296.000-	€ 27.584.000	€ 712.000-	€ 27.714.000-	€ 27.678.000	€ 36.000-	€ 27.553.000-	€ 28.106.000	€ 553.000	€ 27.537.000-	€ 28.199.000	€ 662.000
Toevoegingen aan reserves:	€ 15.000-		€ 15.000-	€ -		€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Onttrekkingen uit reserves:		€ 738.000	€ 738.000		€ 205.000	€ 205.000		€ 137.000	€ 137.000		€ 87.000	€ 87.000
Resultaat na reservering:			€ 11.000			€ 169.000			€ 690.000			€ 749.000

L = lasten
B = baten
S = saldo

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten thema 1	7.120.000	123.000	6.997.000	6.968.000	123.000	6.845.000	7.048.000	0	7.048.000	6.751.000	0	6.751.000
Lasten thema 2	5.678.000	165.000	5.513.000	5.512.000	0	5.512.000	5.573.000	10.000	5.563.000	5.705.000	30.000	5.675.000
Lasten thema 3	8.680.000	41.000	8.639.000	8.582.000	41.000	8.541.000	8.310.000	0	8.310.000	8.309.000	0	8.309.000
Lasten thema 4	3.209.000	38.000	3.171.000	3.034.000	0	3.034.000	2.482.000	0	2.482.000	2.448.000	0	2.448.000
Totaal lasten thema's	24.687.000	367.000	24.320.000	24.096.000	164.000	23.932.000	23.413.000	10.000	23.403.000	23.213.000	30.000	23.183.000
Baten thema 1	-463.000	0	-463.000	-463.000	0	-463.000	-463.000	0	-463.000	-463.000	0	-463.000
Baten thema 2	-3.034.000	0	-3.034.000	-3.268.000	0	-3.268.000	-3.341.000	0	-3.341.000	-3.406.000	0	-3.406.000
Baten thema 3	-4.975.000	0	-4.975.000	-4.974.000	0	-4.974.000	-4.975.000	0	-4.975.000	-4.976.000	0	-4.976.000
Baten thema 4	-322.000	0	-322.000	-289.000	0	-289.000	-290.000	0	-290.000	-290.000	0	-290.000
Totaal baten thema's	-8.794.000	0	-8.794.000	-8.994.000	0	-8.994.000	-9.069.000	0	-9.069.000	-9.135.000	0	-9.135.000
Saldo van baten en lasten thema's	15.893.000	367.000	15.526.000	15.102.000	164.000	14.938.000	14.344.000	10.000	14.334.000	14.078.000	30.000	14.048.000
Lasten algemeen dekkingsmiddel	604.000	0	604.000	849.000	0	849.000	1.380.000	0	1.380.000	1.654.000	0	1.654.000
Lasten overhead	2.729.000	10.000	2.719.000	2.739.000	0	2.739.000	2.731.000	7.000	2.724.000	2.643.000	0	2.643.000
Lasten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000
Totaal lasten diverse	3.363.000	10.000	3.353.000	3.618.000	0	3.618.000	4.141.000	7.000	4.134.000	4.327.000	0	4.327.000
Baten algemeen dekkingsmiddel	-18.536.000	-6.000	-18.530.000	-18.674.000	0	-18.674.000	-19.030.000	0	-19.030.000	-19.058.000	0	-19.058.000
Baten overhead	-9.000	0	-9.000	-9.000	0	-9.000	-9.000	0	-9.000	-9.000	0	-9.000
Baten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten diverse	-18.545.000	-6.000	-18.539.000	-18.683.000	0	-18.683.000	-19.039.000	0	-19.039.000	-19.067.000	0	-19.067.000
Saldo van diverse	-15.182.000	4.000	-15.186.000	-15.065.000	0	-15.065.000	-14.898.000	7.000	-14.905.000	-14.740.000	0	-14.740.000
Totale saldo van baten en lasten van de thema's en diverse	711.000	371.000	340.000	37.000	164.000	-127.000	-554.000	17.000	-571.000	-662.000	30.000	-692.000
Stortingen in reserves	263.000	263.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	-985.000	-863.000	-122.000	-205.000	-78.000	-127.000	-137.000	0	-137.000	-87.000	0	-87.000
Geraamd resultaat	-722.000	-600.000	-122.000	-205.000	-78.000	-127.000	-137.000	0	-137.000	-87.000	0	-87.000
Totaal structurele lasten			27.673.000			27.550.000			27.537.000			27.510.000
Totaal structurele baten			-27.333.000			-27.677.000			-28.108.000			-28.202.000
Structurele baten - structurele lasten			340.000			-127.000			-571.000			-692.000

Verplichte beleidsindicatoren BBV:

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Onderwijs – absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2016	0
Onderwijs – relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2016	32,29
Onderwijs – vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2014	2,7%
Sport, cultuur en recreatie – niet sporters	Percentage	2012	52,3%
Sociaal domein – jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	0,72%
Sociaal domein – kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2015	8,76%
Sociaal domein – achterstandsl eerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	-	-
Sociaal domein – jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2016	10,1%
Sociaal domein – jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2016	1%
Sociaal domein – jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2015	-
Sociaal domein – cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	2016	37
Verkeer en vervoer – ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	Percentage	2015	9%
Verkeer en vervoer – ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met fietser	Percentage	2015	9%
Volksgesondheid en milieu – omvang huishoudelijk restafval	Kilogram/inwoner	2015	146
VHROSV – nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2014	7,8
VHROSV – Demografische druk	Percentage	2017	75,3%
Economie – functiemenging	Percentage	2016	32,4%
Economie – bruto gemeentelijk product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	2013	149
Economie – vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2016	126,1
Sociaal domein – banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2016	416,6
Sociaal domein – netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2016	52,4%
Sociaal domein – werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2015	1,45%
Sociaal domein – personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	2016	51,8
Sociaal domein – Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2016	31,5
Volksgesondheid en milieu – hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2015	1,8%
Veiligheid – verwijzingen HALT	Aantal per 10.000 inwoners	2016	132,1
Veiligheid – harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	2014	0
Veiligheid – winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2016	2,6
Veiligheid – geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2016	4,2
Veiligheid – diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2016	2,6
Veiligheid – vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2016	4,2
VHROSV – gemiddelde WOZ-waarde	Duizend Euro	2016	€ 148.000
VHROSV – gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2017	€ 547
VHROSV – gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2017	€ 702

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Bestuur en ondersteuning – formatie	FTE per 1.000 inwoners	2018	7,7
Bestuur en ondersteuning – bezetting	FTE per 1.000 inwoners	2018	7,5
Bestuur en ondersteuning – apparaatskosten	Kosten per inwoner	2018	€ 277,70
Bestuur en ondersteuning – externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2018	2,7% € 150.000
Bestuur en ondersteuning - overhead	% van totale lasten	2018	9,6%

Bron: eigen gegevens

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	142	134	126	118	110	102
Materiële vaste activa	26.140	32.064	30.954	29.819	28.536	26.951
Financiële vaste activa - excl. verstrekte leningen > 1 jaar	8.000	8.608	7.646	173	167	161
Financiële vaste activa - verstrekte leningen > 1 jaar	554	546	114	105	100	100
Totaal vaste activa	34.836	41.352	38.840	30.215	28.913	27.314
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	8.133	5.613	2.237	2.211	2.185	2.159
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	470	0	0	0	0	0
Liquide middelen	207	0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	4.205	4.205	4.205	4.205	4.205	4.205
Overlopende activa	230	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	13.245	9.818	6.442	6.416	6.390	6.364
Totaal activa	48.081	51.170	45.282	36.631	35.303	33.678
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Resultaat boekjaar	1.018	-99	11	168	691	749
Reserves	9.398	9.557	8.736	8.542	8.573	9.177
Voorzieningen	1.606	1.642	1.447	1.464	1.318	1.387
Opgenomen leningen > 1 jaar	22.623	32.552	27.532	18.929	17.207	14.852
Totaal vaste passiva	34.645	43.652	37.726	29.103	27.789	26.165
<u>Vlottende passiva</u>						
Kasgeldleningen	7.000	346	384	356	342	341
Bankschulden	0	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Kortlopende schulden	5.172	5.172	5.172	5.172	5.172	5.172
Overlopende passiva	1.264	0	0	0	0	0
Totaal vlottende passiva	13.436	7.518	7.556	7.528	7.514	7.513
Totaal passiva	48.081	51.170	45.282	36.631	35.303	33.678

EMU Saldo		Begroting				
		2017	2018	2019	2020	2021
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-958	-711	-37	554	662
2.	(+) Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	1.603	1.714	1.666	1.597	1.628
3.	(+) Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van de exploitatie.	36	10	30	30	69
4.	(-) Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	7.570	647	621	306	35
5.	(+) Ontvangen bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in mindering gebracht op de onder post 4 bedoelde investeringen.	51	51	98	0	0
6.	(+) Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Opbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs).	0	0	0	0	0
7.	(-) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0	0	0
8.	(+) Grondverkoop: Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs).	2.520	3.376	26	26	26
9.	(-) Betalingen ten laste van de voorzieningen.	0	205	13	176	0
10.	(-) Betalingen die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0	0	0	0	0
11.	Verkoop van aandelen:					
11a.	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
11b.	(-) Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-4.318	3.588	1.149	1.725	2.350

